

UCHWAŁA Nr XXXII/309/2017

RADY GMINY JABLONNA

z dnia 22.02.2017 r.

w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji Jabłonna na lata 2017-2023.

Działając na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 6 ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z poz. zm.) Rada Gminy Jabłonna uchwala, co następuje :

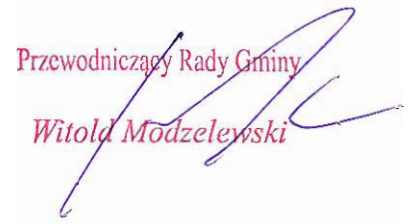
§ 1. Uchwala się Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2017-2023, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jabłonna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Witold Modzelewski

UZASADNIENIE

do UCHWAŁY Nr XXXII/309/2017 RADY GMINY JABLONNA z dnia 22.02.2017 r.

Przez najbliższe 6 lat Gmina będzie dysponować narzędziem, które może przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych, infrastrukturalnych i środowiskowych oraz docelowo do poprawienia jakości życia mieszkańców. Celem programu rewitalizacji jest w pierwszym rzędzie wsparcie mieszkańców Gminy najbardziej tego potrzebujących. Kolejnym, bardzo ważnym celem jest integracja społeczności gminnej, budowanie tożsamości lokalnej oraz odpowiedzialności za dobro wspólne, które będzie przejawiać się między innymi w odpowiedzialnym korzystaniu ze środowiska naturalnego, poszanowania przestrzeni gminy służących wszystkim mieszkańcom i poprawie wyglądu gminy. Program rewitalizacji kładzie także duży nacisk na aktywizację mieszkańców, wzrost zaangażowania społecznego i obywatelskiego, wsparcie organizacji pozarządowych i nieformalnych grup mieszkańców. Działania społeczne uzupełnione będą przedsięwzięciami inwestycyjnymi oraz edukacyjnymi.

Dokument ten jest wynikiem pracy eksperckiej popartej szerokimi konsultacjami społecznymi oraz współpracy instytucji gminnych i pracowników Urzędu Gminy Jabłonna. Uchwalenie Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2017-2023 daje gminie, jej instytucjom, przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym oraz nieformalnym grupom mieszkańców, możliwość aplikowania do ośrodki unijne, krajowe i gminne, przeznaczone na realizację projektów rewitalizacyjnych.

Przewodniczący Rady Gminy
Witold Modzelewski

RADA GMINY
05-110 JABLONNA
woj. mazowieckie

Załącznik nr
do Uchwały Nr XXXII/309/2017
Rada Gminy Jabłonna
z dnia 22.02.2017

Przewodniczący Rady Gminy

Witold Modzelewski

Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2017–2023

Jabłonna 2017

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Program powstał w ramach projektu „Przygotowanie programu rewitalizacji Gminy Jabłonna – nowe spojrzenie na całokształt działań samorządu”, współfinansowanego z Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020.

Autorzy programu:

Badania w działaniu. Weronika Chodacz

ul. Norblina 29/79, 80-304 Gdańsk

tel: 601 393 676

mail: badania.w.dzialaniu@gmail.com

NIP: 5851389911 REGON: 147045804

Urszula Herbich i Sławomir Wieczorek, Urząd Gminy Jabłonna

Spis treści

Powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym i regionalnym.....	8
Część I. Diagnoza	12
Informacje ogólne.....	13
Uwarunkowania historyczne problemów gminy	17
Wybór obszaru rewitalizacji	18
Wyniki analizy wskaźnikowej.....	20
Diagnoza obszarów kryzysowych.....	29
1. Problemy społeczne na obszarach kryzysowych.....	30
2. Problemy środowiskowe	35
3. Problemy sfery technicznej	41
Analiza lokalnych potencjałów	46
Wyznaczenie obszarów zdegradowanych. Wyniki analizy wskaźnikowej.....	49
Obszar zdegradowany Jabłonna Centrum.....	54
Obszar zdegradowany Chotomów Centrum.....	61
Obszar zdegradowany Wsie Zachodnie (Boża Wola, Suchocin, Skierdy Południe)	67
Wizja i cele	73
Cele Programu i zakładane rezultaty	73
Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	76
Cele szczegółowe i odpowiadające im działania rewitalizacyjne.....	82
Cel 1.1. Przywrócenie centrom wsi funkcji centrotwórczych	82
Cel 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne zdegradowanych obszarów	90
Cel 1.3. Stworzenie i podniesienie jakości infrastruktury społecznej	94
Cel 1.4. Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców	98
Cel 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwalczanie ubóstwa	103
Cel 2.1. Podniesienie jakości życia osób o najniższych dochodach	103
Cel 2.2. Włączanie społeczne dzieci i młodzieży.....	106
Cel 2.3. Koordynacja systemu oparcia społecznego	109
Cel. 3. Ochrona środowiska naturalnego gminy.....	112
Cel 3.1. Podniesie świadomości ekologicznej mieszkańców	112
Cel 3.2. Usunięcie nielegalnych wysypisk śmieci i przeciwdziałanie ich ponownemu pojawieniu się	114
Cel 3.3. Ograniczenie zanieczyszczenia wód gruntowych.....	116
Cel 3.4. Ograniczenie emisji substancji szkodliwych i zanieczyszczeń.....	119
Cel 3.5. Wsparcie alternatywnych form transportu, takich jak komunikacja rowerowa i kolejowa.....	120
System wdrażania Programu.....	126
Monitoring i ewaluacja	129
Aneks.	141

Wprowadzenie

W 2016 roku Gmina Jabłonna skorzystała z możliwości pozyskania dofinansowania na przygotowanie Programu Rewitalizacji, dzięki temu, przez najbliższe sześć lat będzie dysponować narzędziem, które może przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych, infrastrukturalnych i środowiskowych oraz docelowo do poprawienia jakości życia mieszkańców. Celem Programu Rewitalizacji jest w pierwszym rzędzie wsparcie mieszkańców gminy najbardziej tego potrzebujących. Kolejnym, bardzo ważnym celem jest integracja społeczności gminnej, budowanie tożsamości lokalnej oraz odpowiedzialności za dobro wspólne, które będzie przejawiać się między innymi w odpowiedzialnym korzystaniu ze środowiska naturalnego, poszanowaniu przestrzeni gminy, służących wszystkim mieszkańcom i poprawie jej wyglądu. Program rewitalizacji kładzie także duży nacisk na aktywizację, wzrost zaangażowania społecznego i obywatelskiego mieszkańców, wsparcie organizacji pozarządowych i nieformalnych grup. Działania społeczne uzupełnione będą przedsięwzięciami inwestycyjnymi oraz edukacyjnymi.

Dokument ten jest wynikiem pracy eksperckiej popartej szerokimi konsultacjami społecznymi oraz współpracy instytucji gminnych i pracowników Urzędu Gminy Jabłonna. Uchwalenie Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2017–2023 daje gminie, jej instytucjom, przedsiębiorcom, organizacjom pozarządowym oraz nieformalnym grupom mieszkańców możliwość aplikowania o ośrodki unijne, krajowe i gminne, przeznaczone na realizację projektów rewitalizacyjnych.

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji „rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji”.

Na podstawie analizy danych dotyczących negatywnych zjawisk społecznych, takich jak między innymi ubóstwo, przestępczość, bezrobocie, na terenie gminy wyznaczany jest obszar kryzysowy. Jeśli oprócz problemów społecznych na obszarze dostrzec można problemy gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne (braki w zakresie infrastruktury i dostępu do usług) lub techniczne (zły stan techniczny budynków), obszar ten uznaje się za zdegradowany. Następnie na obszarze zdegradowanym wyznaczany jest obszar rewitalizacji, na którym prowadzone są projekty, mające na celu wyprowadzenie obszaru z kryzysu. Obszar ten może być złożony z kilku podobszarów niepołączonych ze sobą geograficznie. Tak jest w przypadku Gminy Jabłonna

Cechą opisanych w Programie działań rewitalizacyjnych jest komplementarność proponowanych projektów i działań poszczególnych podmiotów. Program zakłada szeroką partycypację społeczną mieszkańców, przedsiębiorców i instytucji w działaniach rewitalizacyjnych.

Podstawą prawną do przyjęcia niniejszego Programu Rewitalizacji jest art. 18 ust. 2 pkt. 6 Ustawy o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z póź. zm.).

Partycypacja publiczna w pracach nad Programem

Program Rewitalizacji Gminy Jabłonna tworzony był między wrześniem a grudniem 2016 roku. Przygotowując dokument, dołożono wszelkich starań zmierzających do uspołecznienia procesu powstawania jego zapisów.

W ramach prac nad Programem prowadzone były badania, spacer, warsztaty i spotkania konsultacyjne z mieszkankami i mieszkańcami Gminy Jabłonna. Prace nad wyborem obszarów rozpoczęły się podczas Święta Gminy 4 września 2016 roku. Mieszkańcy w tym czasie nanosili na mapę najistotniejsze ich zdaniem problemy, którymi warto się zająć. Między innymi na ich podstawie i po przeprowadzeniu analizy wskaźnikowej, w której jednostką było sołectwo, wybrane zostały trzy obszary kryzysowe. Za kluczowe w wyborze obszarów uznano wskaźniki dotyczące takich problemów społecznych jak: ubóstwo, przemoc i przestępczość.

W celu włączenia mieszkańców w tworzenie Programu Rewitalizacji podjęto szereg działań informacyjnych. Koordynatorka projektu uczestniczyła we wrześniu w siedmiu zebraniach wiejskich, w trakcie których informowała o tworzonym Programie Rewitalizacji, zapraszała do udziału w spotkaniach. Celem uczestnictwa było także zebranie bezpośrednich kontaktów do zainteresowanych osób.

Na poszczególnych etapach tworzenia Programu odbyły się trzy debaty z mieszkańcami. Pierwsza zorganizowana została w trakcie dni Święta Gminy Jabłonna i była debatą otwierającą prace nad Programem. Jej celem było poinformowanie mieszkańców o zaplanowanych działaniach, wyjaśnienie czym jest rewitalizacja i zaproszenie ich do tworzenia dokumentu. Druga debata miała na celu skonsultowanie wyboru obszaru rewitalizacji, a trzecia i ostatnia, zebranie opinii na temat projektów, jakie powstały na podstawie diagnozy i spotkań na wybranych trzech podobszarach objętych Programem Rewitalizacji. W debatach uczestniczyli oprócz mieszkańców, radni, przedstawiciele organizacji pozarządowych, urzędu i instytucji gminnych, ważnych dla realizacji Programu Rewitalizacji oraz Wójtowie.

Dodatkowo na każdym wybranym podobszarze odbyły się po trzy spotkania z mieszkańcami, których celem było pogłębienie diagnozy problemów lokalnych i wspólne wypracowywanie pomysłów na projekty i ich realizację. Spotkania organizowane były w różnych lokalizacjach na wybranych podobszarach, po to by mieszkańcy mogli odkryć potencjał miejsc (szkoła

podstawowa i gimnazjum, dom dziecka, ośrodek kultury i jego filie, świetlice wiejskie, Urząd Gminy).

Odbyły się także trzy spacery konsultacyjne śladami obiektów historycznych i zabytkowych po obszarze rewitalizacji. Gmina Jabłonna ma bardzo bogatą historię i tradycję lokalną, a na jej terenie znajduje się wiele ciekawych zabytków. Jest to duży potencjał, który może być wykorzystany w prowadzeniu działań i przy realizacji projektów rewitalizacyjnych. Łącznie w spotkaniach mieszkańcami zorganizowanych w trakcie prac nad Programem uczestniczyło 229 osób.

Przygotowany projekt Programu Rewitalizacji został poddany konsultacjom społecznym, które trwały od 24 stycznia do 15 lutego 2017 roku. Uwagi do programu można było składać poprzez formularz konsultacyjny. Z tej formy skorzystało jedenaścioro osób. Na wniosek mieszkańców i radnych w lutym zostały zorganizowane dwa spotkania konsultacyjne, w trakcie których omawiane były zapisy Programu. Wnioski, opinie i propozycje mieszkank i mieszkańców, jakie wpłynęły do urzędu poprzez formularz konsultacyjny i w trakcie spotkań, zostały rozpatrzone, a część z nich uwzględniona w przygotowywanym Programie.

Pragniemy złożyć podziękowania wszystkim osobom, które zaangażowały się w przygotowanie Programu: mieszkankom i mieszkańcom, radnym, pracownikom Urzędu Gminy Jabłonna i pracownikom wszystkich instytucji gminnych.

Powiązania Programu z innymi dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym i regionalnym

Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele operacyjne Strategii Rozwoju Województwa mazowieckiego do 2030 roku:

- cel rozwojowy „Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego” w zakresie rozwoju centrów życia społecznego, dostępnych dla mieszkańców, rozwoju alternatywnych form transportu przyjaznych dla środowiska, kolejowych i rowerowych, ograniczenia ruchu samochodowego, prowadzącego do podniesienia bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów na obszarach centrów;
- cel rozwojowy „Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki rozwój kapitału ludzkiego” w zakresie podniesienia jakości życia osób o najniższym statusie materialnym poprzez remonty lokali komunalnych, wymianę nawierzchni najbardziej zaniedbanych ulic, utworzenie spółdzielni socjalnej i animację społeczności lokalnych;
- cel rozwojowy „Zapewnienie gospodarce regionu zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska” poprzez rozbudowę sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, wsparcie tworzenia przydomowych oczyszczalni ścieków oraz wspieranie wymiany przydomowych instalacji grzewczych i termomodernizację budynków instytucji publicznych.

Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące cele operacyjne Strategii Rozwoju Powiatu Legionowskiego na lata 2016–2025:

- cel operacyjny WiR1.2. „Mieszkańcy świadomi wartości przestrzeni” w zakresie wprowadzenia ładu przestrzennego na obszarach rewitalizowanych;
- cel operacyjny IR1.3. „Wspieranie efektywnego systemu komunikacji zbiorowej” w zakresie stworzenia systemu „Park and Ride” w Chotomowie;
- cel operacyjny IR2.1. „Rozbudowa istniejących szlaków turystyczno-przyrodniczych” w zakresie budowy ścieżek rowerowych;
- cel operacyjny IR3.1. „Wspieranie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej” w zakresie wspierania wymiany przydomowych instalacji grzewczych i termomodernizacji budynków publicznych.

- cel operacyjny RG. 1.3. „Interwencje na rynku pracy dostosowane do potrzeb pracodawców i pracobiorców” w zakresie powołania spółdzielni socjalnej;
- cel operacyjny BKS 2.2. „Stworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju kultury fizycznej i turystyki” w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej i animacji społeczności.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Jabłonna¹

Program Rewitalizacji oraz Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Jabłonna opracowywane były równolegle i w sposób skoordynowany. Wszystkie działania opisane w Programie zgodne są ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy. Program w szczególności wpisuje się w następujące cele Strategii.

Cel strategiczny I. Zrównoważony rozwój osadnictwa:

- cel 1.1. „Rozbudowa gminnego zasobu lokalowego” w zakresie utworzenia nowych mieszkań komunalnych, socjalnych i treningowych oraz kontroli stanu technicznego i termomodernizacji już istniejących;
- cel 1.2.1. „Utworzenie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej” w zakresie rozbudowy sieci wodociągów i kanalizacji na obszarach rewitalizowanych oraz wsparcia budowy przydomowych oczyszczalni ścieków;
- cel 1.3. „Ład przestrzenny” w zakresie uporządkowania przestrzeni publicznej w obszarach rewitalizowanych i wypracowania standardów dotyczących estetyki sztyldów i reklam;
- cel 1.4. „Skuteczna ochrona zasobów naturalnych Gminy” w zakresie utworzenia punktu selektywnej zbiórki odpadów i wspierania wymiany kotłów grzewczych;
- Cel 1.5. „Sieci komunikacyjne odpowiadające na potrzeby mieszkank i mieszkańców” w zakresie utworzenia systemu Park&Ride w Chotomowie i budowy ścieżek rowerowych.

Cel strategiczny II. Wzrost zaangażowania społeczności lokalnej w proces rozwoju Gminy:

- cel 2.1.2. „Skuteczne konsultacje społeczne” w zakresie partycypacyjnego tworzenia planów działania instytucji na obszarach rewitalizowanych.
- cel 2.2. „Integracja mieszkank i mieszkańców Gminy” w zakresie rozbudowy infrastruktury społecznej i animowania współpracy;

¹ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2017–2030 jest w przygotowaniu i w kwietniu 2017 roku przedłożona zostanie Radzie Gminy Jabłonna celem uchwalenia.

- cel. 2.2.2. „Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu” w zakresie punktu dla osób z niepełnosprawnościami;
- cel 3. „Wzrost wpływu mieszkańców na życie społeczne Gminy” w zakresie wspierania inicjatyw oddolnych i rozbudowy wolontariatu.

Cel strategiczny III. Edukacja odpowiadająca potrzebom mieszkańców w różnym wieku:

- cel 3.1. „Dostęp do edukacji przedszkolnej dla wszystkich mieszkank i mieszkańców” w zakresie utworzenie klubu malucha w Skierdach i klubu dla rodziców w budynku przy ul. Modlińskiej 102;
- cel 3.4. „Oferta edukacyjna dla dorosłych mieszkank i mieszkańców” w zakresie edukacji ekologicznej.

Cel strategiczny IV. Wsparcie lokalnych przedsiębiorstw:

- cel 1. „Promocja lokalnych przedsiębiorstw przez Gminę” w zakresie utworzenia przestrzeni biurowej w budynku przy ul. Modlińskiej 102 i organizowania kiermaszy lokalnego rzemiosła, rękodzieła i produktów przetwórstwa rolniczego, wsparcia edukacyjnego dla przedsiębiorców, integracji środowiska przedsiębiorców, partnerska realizacja projektów infrastrukturalnych i społecznych na rzecz mieszkańców.

Cel strategiczny V. Tworzenie warunków dla realizacji pozazawodowych potrzeb mieszkańców:

- cel 5.2.2. „Wsparcie amatorskiego ruchu rekreacyjno-sportowego” w zakresie wybudowania i społecznościowego zarządzania infrastrukturą społeczno-sportową w Chotomowie i zatrudnienia animatorów sportu, animacji społeczności lokalnych, partycypacyjnego tworzenia oferty spędzania wolnego czasu na obszarach rewitalizowanych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jabłonna

Wszystkie projekty inwestycyjne zaplanowane w Programie są zgodne z założeniami Studium, w szczególności:

- utrwalenie trzech głównych stref funkcjonalnych ze strefami centrotwórczymi w miejscowościach: Jabłonna, Chotomów i Bożej Woli, Suchocinie, Skierdach (tak zwanych Wsiach Zachodnich);

- wyznaczenie terenów ścisłego centrum miejscowości: Jabłonna, Chotomów i Wsi Zachodnich dla perspektywicznego rozwoju funkcji mieszkaniowej i usługowej, w tym usług publicznych.

Zgodność z celami Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

- cel strategiczny 1. „Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych” w zakresie prowadzenia uspołecznionego monitoringu i ewaluacji realizacji Programu;
- cel strategiczny 2. „Realizacja gminnego systemu pomocy rodzinie” w zakresie utworzenia placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży na obszarze Jabłonna i Chotomowa;
- cel szczegółowy 3.3. „Podejmowanie działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej osób i rodzin żyjących w biedzie” w zakresie utworzenia spółdzielni socjalnej dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy;
- cel szczegółowy 4.5. „Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności” w zakresie utworzenia punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób z niepełnosprawnościami;
- cel szczegółowy 6.2.: „Rozwój działalności wolontariatu w ośrodku” w zakresie sieciowania instytucji wokół wolontariatu, działań promocyjnych i szkoleń merytorycznych wolontariuszy.

Zgodność z celami Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jabłonna:

- cel systemowy 5.1 „Dobry stan wód powierzchniowych i podziemnych. Racjonalizacja ich wykorzystania oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom Gminy odpowiedniej jakości wody do picia” w zakresie budowy kanalizacji i wodociągów oraz likwidacji dzikich wysypisk śmieci;
- cel systemowy 5.2. „Osiągnięcie dobrego stanu jakości powietrza atmosferycznego” w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej oraz wsparcia wymiany kotłów grzewczych;
- cel systemowy 5.3 „Ograniczenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców Gminy” w zakresie tworzenia alternatywnych systemów transportu;
- cel systemowy 6.2. „Poprawa stanu świadomości ekologicznej mieszkańców i administracji” w zakresie wszystkich działań związanych z edukacją ekologiczną.

Część I. Diagnoza

Wybór obszarów

Informacje ogólne

Gmina Jabłonna leży w środkowej części województwa mazowieckiego w powiecie legionowskim. Powierzchnia gminy wynosi 64,8 kilometrów kwadratowych. Gmina od południa graniczy z miastem stołecznym Warszawą, od zachodu z miastem Nowy Dwór Mazowiecki, od północy z gminą Wieliszew i miastem Legionowo, a od wschodu z gminą Nieporęt. Południową granicę gminy wyznacza rzeka Wisła, której brzegi objęte są obszarem chronionym Natura 2000 „Dolina Środkowej Wisły”. Lasy stanowią aż 42% powierzchni gminy. Niemal dwie trzecie gminy podlegają ochronie prawnej w ramach Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.² Bogate zasoby przyrodnicze i bliskość Warszawy stanowią o wysokiej atrakcyjności osadniczej Jabłonny.

Jabłonna to gmina wiejska, złożona z dziesięciu sołectw: Jabłonna, Rajszew, Boża Wola, Skierdy, Suchocin, Trzciany, Janówek Drugi, Dąbrowa Chotomowska, Chotomów. Sołectwa te skupione są w czterech strefach rozdzielonych lasami:

- a) Jabłonna,
- b) Chotomów i Dąbrowa Chotomowska,
- c) Janówek Drugi i Trzciany,
- d) Wólka Górka, Boża Wola, Skierdy, Suchocin, Rajszew.

² *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Jabłonna na lata 2017–2030.*

Mapa 1. Podział na sołectwa Gminy Jabłonna.

a) Wieś Jabłonna zlokalizowana jest na granicy z Warszawą. Stanowi administracyjne centrum gminy i mieszczą się w niej siedziby wszystkich instytucji publicznych. W miejscowości, pomimo obecności siedziby Urzędu Gminy, brakuje czytelnego centrum z wyróżniających się obszarem centro- i społeczno-twórczym, w którym zlokalizowane byłyby usługi i miejsca spotkań dla mieszkańców.

b) Chotomów i Dąbrowa Chotomowska zlokalizowane są na północy gminy wzdłuż linii kolejowej Warszawa-Modlin. To najgęściej zaludnione wsie gminy, do których ze względu na dobrą komunikację z Warszawą każdego roku sprowadza się około 100 nowych mieszkańców. W miejscowości Chotomów zlokalizowane są filie Gminnego Centrum Kultury i Sportu oraz Biblioteki Publicznej. Infrastruktura publiczna nie odpowiada jednak rosnącym potrzebom ludności. Pomimo intensywnego rozwoju budownictwa jednorodzinne centrum wsi Chotomów pozostaje zaniedbane.

c) Janówek Drugi i Trzciany to wsie zlokalizowane na północnym wschodzie gminy również wzdłuż linii kolejowej. To obszar rzadko zaludniony odgraniczony lasem od biegnącej przez gminę ulicy Modlińskiej. Są to sołectwa o znacznej powierzchni lasów, bardzo atrakcyjne przyrodniczo, o ubogiej infrastrukturze.

d) Sołectwa Wólka Górská, Boża Wola, Skierdy, Suchocin, Rajszew zlokalizowane są w południowo-zachodniej części gminy na granicy z Nowym Dworem Mazowieckim. To trzecie centrum gminy z filią GCKiS, dość ubogą infrastrukturą sportową i lokalami

gminnymi, zdecydowanie rzadziej zaludnione od Chotomowa i Jabłonna, najbardziej doświadczające problemów technicznych.

Ludność

Ze względu na atrakcyjne położenie liczba mieszkańców Jabłonna stale rośnie. W okresie pięciu lat do 2011 do 2015 roku liczba mieszkańców gminy wzrosła o ponad tysiąc osób z 15 823 do 17 240. Szczególnie wiele osób sprowadza się do miejscowości Jabłonna i Chotomów, w których w tym okresie odnotowano stały wzrost.

Tabela 1. Liczba mieszkańców poszczególnych sołectw Gminy Jabłonna w latach 2011–2015.

Sołectwo	2011	2012	2013	2014	2015
Boża Wola	343	345	368	382	397
Chotomów	5123	5240	5339	5457	5541
Dąbrowa Chotomowska	615	634	650	677	692
Jabłonna	7849	8072	8247	8389	8547
Janówek II	167	171	176	176	189
Rajszew	500	517	533	543	542
Skierdy	769	787	810	849	850
Suchocin	234	239	241	233	230
Trzciany	162	182	192	198	198
Wólka Górska	61	60	42	55	54

** Opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Jabłonna.*

Gęstość zaludnienia w gminie jest bardzo zróżnicowana. Na obszarach położonych na zachodzie zamieszkuje zdecydowanie mniej osób. Najgęściej zaludnioną miejscowością jest Chotomów z liczbą 755,6 osób na kilometr kwadratowy, która jest wysoka nawet w skali Polski. Z wysoką gęstością zaludnienia wiąże się także wzrost liczby przestępstw, które popełniane są najczęściej w Chotomowie, Dąbrowie Chotomowskiej i Jabłonie.

Tabela 2. Gęstość zaludnienia w poszczególnych sołectwach Gminy Jabłonna w 2016 roku.

Sołectwo	Gęstość zaludnienia
Boża Wola	146,4
Chotomów	755,6
Dąbrowa Chotomowska	352,5
Jabłonna	324,9
Janówek II	247,6
Rajszew	23,4
Skierdy	113,9
Suchocin	104,1
Trzciany	43,4
Wólka Górská	34,4

* Opracowanie na podstawie danych Urzędu Gminy Jabłonna.

Populacja gminy jest stosunkowo młoda. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 59% ludności, dzieci i młodzież – 29%, a osoby w wieku poprodukcyjnym tylko 12% mieszkanek i mieszkańców Jabłony. Wysoki odsetek (niemal jedna trzecia) ludności w wieku przedprodukcyjnym stanowi dla samorządu wyzwanie w zakresie zapewnienia potrzeb opiekuńczych i edukacyjnych. Podczas warsztatów mieszkanki i mieszkańcy wielokrotnie zgłaszali problem braku żłobków, przedszkoli i konieczności nauki na dwie zmiany w szkołach prowadzonych przez samorząd gminny.

Tabela 3. Podział mieszkańców Gminy Jabłonna według grup wiekowych w 2016 roku.

Sołectwo	Osoby w wieku przedprodukcyjnym	Osoby w wieku produkcyjnym	Osoby w wieku poprodukcyjnym
Boża Wola	22%	63%	15%
Chotomów	28%	58%	14%
Dąbrowa Chotomowska	27%	60%	13%
Jabłonna	29%	59%	11%
Janówek II	22%	61%	17%
Rajszew	28%	61%	11%
Skierdy	33%	55%	12%
Suchocin	25%	59%	16%
Trzciany	36%	56%	8%
Wólka Górská	23%	60%	16%

Uwarunkowania historyczne problemów gminy

1) Intensywne uprawy szklarniowe

Jak wynika z informacji uzyskanych od mieszkańców, gmina Jabłonna do końca lat osiemdziesiątych zaopatrywała Warszawę w świeże warzywa i kwiaty. Mieszkańcy na prywatnych posesjach prowadzili indywidualnie uprawy szklarniowe, a płody rolne sprzedawali w Warszawie. Jabłonna miała wizerunek „wsi badylarzy”, handlujących w Warszawie. Stałe dochody ze sprzedaży pozwalały osobom zamieszkującym gminę żyć dostatnio. Sytuacja zmieniła się wraz z transformacją systemową. Upadł rynek zbytu wśród indywidualnych nabywców w Warszawie. Uprawa warzyw na małą skalę przestała się opłacać i wiele mieszkańców starej części Jabłony, Chotomowa i Wsi Zachodnich w obliczu braku możliwości rozwoju swoich gospodarstw rolnych zubożało. Obecnie na posesjach wciąż znajdują się pozostałości po szklarniach, gleba zanieczyszczona jest tak zwanym szkłem poszklarniowym oraz używanymi w nadmiernych ilościach pestycydami.

2) Degradacja centrum gminy

Przez centrum wsi Jabłonna ulicą Modlińską przebiegała droga krajowa nr 61. W 2008 roku otwarta została obwodnica, która omija centrum wsi od strony wschodniej. Pomimo upływu ośmiu lat ulica Modlińska zachowała charakter drogi przelotowej. Degradacji uległ dawny charakter okolicy Pałacu Poniatowskich, budynku Urzędu Gminy, Poczty i Gminnego Centrum Kultury i Sportu. Obszar ten historycznie pełnił funkcje reprezentacyjne i leżał na trasie wjazdowej do Pałacu. Obecnie nie pełni już funkcji centrotwórczych. Pomimo obecności siedzib instytucji publicznych brakuje miejsc sprzyjających tworzeniu więzi społecznych. Ulica zdominowana jest przez szyldy reklamowe i ruch samochodowy. Brakuje miejsc spędzania wolnego czasu i spotkań.

3) Zmiana funkcji gminy

Historycznie gmina Jabłonna miała charakter rolniczy. Ze względu na bliskość miasta stołecznego Warszawy i wiążący się z nią stały intensywny wzrost liczby ludności rola gminy zaczęła sprowadzać się do funkcji „sypialni Warszawy” (szczególnie w najliczniej zamieszkałych sołectwach Jabłonna i Chotomów). Wraz ze wzrostem gęstości zaludnienia rośnie liczba przestępstw. Dawne centra wsi Jabłony i Chotomowa ubożeją ze względu na koncentrację nowych inwestycji mieszkaniowych na obrzeżach sołectw. Historyczne centra ulegają stopniowej degradacji. Brakuje tam oferty spędzania wolnego czasu, która mogłaby przyczynić się do wzrostu identyfikacji nowych mieszkańców z gminą i rozwoju kapitału społecznego.

Wybór obszaru rewitalizacji

Metodologia

I. Etap. Wybór obszarów kryzysowych.

W celu wyboru obszarów kryzysowych przeprowadzone zostało badanie wskaźników, w którym jednostką analizy było sołectwo. Przeanalizowano następujące wskaźniki:

1) Sfera społeczna:

- liczba osób bezrobotnych w populacji mieszkańców sołectwa w wieku produkcyjnym,
- odsetek osób korzystających ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej,
- liczba wydanych niebieskich kart na 1000 mieszkańców,
- liczba popełnionych przestępstw na 1000 mieszkańców,
- liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych na obszarze.

2) Sfera techniczna:

- obecność sieci kanalizacji gminnej na obszarze,
- liczba obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych na obszarze,
- liczba obiektów zabytkowych znajdujących się w złym lub bardzo złym stanie,
- zaległości w opłatach za czynsz w mieszkaniach komunalnych i socjalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca,
- zaległości w opłatach za wodę i ścieki.

II. Etap. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.

Na podstawie analizy powyższych wskaźników oraz problemów sfery technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej występujących w miejscowościach wybrane zostały obszary kryzysowe, na których przeprowadzone zostało badanie ankietowe mieszkańców, w którym zostali oni poproszeni o ocenę natężenia problemów społecznych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych. Wzięło w nim udział 118 mieszkańców obszarów. Kwestionariusz ankiety znajduje się w Aneksie. Na podstawie wyników analizy wskaźnikowej oraz danych uzyskanych podczas badania ankietowego wyznaczonych został obszar zdegradowany.

Analizy ilościowe poparte zostały jakościowymi. Na obszarach zdegradowanych zrealizowano dziesięć indywidualnych wywiadów pogłębionych na temat dostrzeganych problemów i jakości życia na obszarze. W każdym z obszarów przeprowadzone zostały po trzy warsztaty z mieszkankami i mieszkańcami, podczas których omówione zostały

granice obszarów zdegradowanych i pogłębione najważniejsze problemy występujące na obszarach, a następnie zaplanowane projekty rewitalizacyjne.

II. Etap. Wybór obszaru rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji wyznaczony został na obszarze zdegradowanym po analizie wskaźników oraz wyników badań ankietowych i prac warsztatowych z mieszkańcami. Ważnym czynnikiem wyznaczenia obszaru była możliwość wprowadzenia tam realnej zmiany. W granicach obszaru znalazły się więc tereny i lokale będące własnością gminy i infrastruktura społeczna, która może stanowić bazę do działań w ramach rewitalizacji.

Wyniki analizy wskaźnikowej

1. Sfera społeczna

Bezrobocie

Pierwszym analizowanym wskaźnikiem jest stosunek liczby osób bezrobotnych do wszystkich mieszkańców obszaru w wieku produkcyjnym. Jak wynika z diagnozy Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, to właśnie bezrobocie było najczęstszą przyczyną przyznania świadczeń pomocy społecznej³. Problemu tego nie można ignorować, gdyż jego najbardziej widocznym skutkiem jest obniżenie standardu materialnego rodziny. Wpływa ono także niekorzystnie na układ stosunków wewnątrzrodzinnych. Zdarza się też, że w rodzinach objętych świadczeniami pomocy społecznej brak pracy przyczynia się do sięgania po alkohol⁴. Wysokość odsetka osób bezrobotnych waha się między 10,5% w Janówku II i 8,1% w Dąbrowie Chotomowskiej a 1,5% w obszarze Chotomów Północ.

Tabela 4. Odsetek osób bezrobotnych wśród mieszkańców w 2015 roku.

Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych	Odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym
Boża Wola	13	6,7%
Chotomów	192	7,3%
Dąbrowa Chotomowska	27	8,1%
Jabłonna	270	6,1%
Janówek II	10	10,5%
Rajszew	20	7,5%
Skierdy	29	7,9%
Suchocin	8	7,6%
Trzciany	4	4,1%
Wólka Górska	1	3,8%
gmina Jabłonna	574	6,7%

**Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie.*

Ubóstwo

Poniższa tabela przedstawia odsetek osób korzystających z finansowej pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w sołectwach. Jak wynika z danych Gminnego Ośrodka Pomocy

³Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na Lata 2015–2021, s. 23.

⁴Ibidem, s. 18–19.

Spółecznej, najczęstszymi przyczynami przyznania świadczeń było bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo i niepełnosprawność⁵.

Sołectwa o najwyższym wskaźniku ubóstwa znajdują się w strefie Wsi Zachodnich. Poza Wólką Górską w innych miejscowościach wskaźniki te nieznacznie rosną⁶.

Tabela 5. Odsetek osób korzystających ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2011–2015.

Sołectwo	2011	2012	2013	2014	2015
Boża Wola	2,92%	3,48%	3,53%	2,88%	3,27%
Chotomów	2,93%	2,61%	2,62%	2,57%	2,40%
Dąbrowa Chotomowska	0,98%	0,63%	1,38%	1,18%	1,01%
Jabłonna	1,94%	2,28%	2,38%	2,12%	2,14%
Janówek II	2,40%	2,34%	1,70%	2,27%	3,17%
Rajszew	2,80%	2,90%	3,00%	3,68%	4,80%
Skierdy	2,08%	1,91%	2,84%	2,59%	2,71%
Suchocin	2,14%	2,51%	2,07%	3,43%	3,48%
Trzciany	3,09%	1,10%	1,56%	1,52%	1,52%
Wólka Górka	3,28%	5,00%	7,14%	5,45%	3,70%
gmina Jabłonna	2,3%	2,35%	2,48%	2,34%	2,34%

**Opracowanie na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonie.*

C. Przemoc

Poniższe zestawienie przedstawia liczbę niebieskich kart wydanych w sołectwach w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Problem przemocy nie dotyczy wszystkich sołectw. W Janówku II i Suchocinie w analizowanym okresie nie wydawano niebieskich kart. Zwraca uwagę bardzo wysoka wartość w Wólce Górskiej, która wynika z niewielkiej liczby mieszkańców sołectwa (54 osoby w 2015 roku), nie rzeczywistej skali przemocy w sołectwie. Bardzo podobna sytuacja ma miejsce w Trzcianach, gdzie problem zidentyfikowany został dopiero w 2015 roku.

⁵ *Ibidem*, s. 23–24.

⁶ Z uwagi na fakt iż są to dane wrażliwe, informacje o liczbie osób korzystających z pomocy społecznej oraz liczbie wydanych niebieskich kart zostały podane w procentach .

Tabela 6. Liczba wydanych niebieskich kart w przeliczeniu na 1000 mieszkańców sołectwa w latach 2011–2015.

Sołectwo	2011	2012	2013	2014	2015
Boża Wola	0,0	0,0	2,7	5,2	2,5
Chotomów	0,0	0,4	1,3	2,6	2,7
Dąbrowa Chotomowska	0,0	3,2	1,5	1,5	0,0
Jabłonna	0,1	1,0	1,6	2,7	2,9
Janówek II	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rajszew	0,0	0,0	1,9	3,7	3,7
Skierdy	0,0	0,0	2,5	3,5	3,5
Suchocin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trzciany	0,0	0,0	0,0	0,0	5,1
Wólka Górská	0,0	0,0	71,4	0,0	18,5
gmina Jabłonna	0,1	0,7	1,7	2,7	2,8

* Opracowanie na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Przestępczość

Analizie poddane zostały wszystkie przestępstwa popełnione w 2014 i 2015 roku z wyłączeniem drogowych. Największa liczba przestępstw popełniana była w tym okresie w Jabłonie i Chotomowie. Także przestępstwa związane z przemocą, takie jak rozboje i pobicia, w zdecydowanej większości występują wyłącznie na terenie tych dwóch obszarów. Fakt tak dużej liczby przestępstw wiąże się z wysoką liczbą ludności zamieszkującą oba sołectwa. Zwraca uwagę fakt, że rozboje i pobicia występują tylko na obszarach, w których zmienia się funkcja wsi z rolniczej na mieszkalną. Wydaje się, że tak jest w przypadku Chotomowa i Jabłony, ale też Wólki Górskiej, która graniczy z osiedlem Nowego Dworu Mazowieckiego.

Tabela 7. Przestępstwa popełnione w 2014 i 2015 roku w poszczególnych sołectwach Gminy Jabłonna.

	Liczba kradzieży		Liczba rozbojów		Liczba pobić	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Boża Wola	0	5	0	0	0	0
Chotomów	53	30	1	0	0	2
Dąbrowa Chotomowska	4	4	0	0	0	0
Jabłonna	60	49	7	0	2	2
Janówek II	0	0	0	0	0	0
Rajszew	4	0	0	0	0	0
Skierdy	0	5	0	0	0	0
Suchocin	0	0	0	0	0	0
Trzciany	4	4	0	0	0	0
Wólka Górská	0	0	1	0	0	0
Gmina Jabłonna	127	97	9	0	2	4

*Na podstawie danych Komisariatu Policji w Jabłonie.

Liczba organizacji pozarządowych

Wskaźnikiem aktywności społecznej i kapitału społecznego jest liczba organizacji pozarządowych. Część z organizacji może podejmować działania na rzecz społeczności lokalnych w postaci zadań zleconych przez gminę. Realizacja takich zadań może świadczyć też o profesjonalizacji organizacji pozarządowych i skuteczności i działań. Poniższa tabela przedstawia bezwzględną liczbę organizacji zarejestrowanych w 2016 roku sołectwach. W części zachodnich sołectw gminy nie było ani jednej zarejestrowanej organizacji, a tylko pięć w skali gminy realizowało zadania publiczne.

Tabela 8. Liczba organizacji pozarządowych w poszczególnych sołectwach Gminy Jabłonna w 2016 roku.

Sołectwo	NGO	W tym realizujących zadania publiczne w latach 2013–2016 ⁷
Boża Wola	0	0
Chotomów	11	3
Dąbrowa Chotomowska	2	0
Jabłonna	16	1
Janówek II	0	0
Rajszew	1	0
Skierdy	5	0
Suchocin	0	0
Trzciany	1	1
Wólka Górská	0	0

** Na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego. Stan na koniec grudnia 2016.*

Jak wynika z danych uzyskanych w Urzędzie Gminy Jabłonna, bardzo niewiele spośród zarejestrowanych organizacji jest aktywnych na terenie gminy i prowadzi działalność na rzecz mieszkańców. Fakt ten potwierdza bardzo niska liczba organizacji realizujących zadania publiczne w ostatnich trzech latach.

⁷ Organizacje, które realizowały zadania zlecone przez UG Jabłonna.

2. Sfera techniczna

Poważnym problemem Gminy Jabłonna jest brak sieci kanalizacyjnej. Mieszkańcy korzystają z szamb, których część cechuje nieszczelność. Jak wynika z informacji pozyskanych od mieszkanki i mieszkańców, niektóre z szamb opróżniane są w sposób niekontrolowany, co przyczynia się do zanieczyszczeń gleb i wód powierzchniowych. Poniższa tabela przedstawia liczbę domów podłączonych do kanalizacji gminnej w poszczególnych sołectwach.

Tabela 9. Liczba podłączeń do sieci kanalizacyjnej w sołectwach Gminy Jabłonna.

Sołectwo:	2011	2012	2013	2014	2015
Boża Wola	Brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej				
Chotomów	0	0	0	1	1
Dąbrowa Chotomowska	Brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej				
Jabłonna	448	470	506	583	630
Janówek II	Brak przyłączy do sieci kanalizacyjnej				
Rajszew					
Skierdy					
Suchocin					
Trzciany					
Wólka Górská					

** Na podstawie danych Urzędu Gminy Jabłonna.*

Jak widać, kanalizacja jest obecna jedynie w sołectwie Jabłonna i od 2014 roku w Chotomowie. Liczba działek podłączonych do kanalizacji w Jabłonie stale rośnie. Jak, jednak wynika z wypowiedzi mieszkańców na warsztatach strategicznych, osób ubogich nie stać na przyłącza do kanalizacji w Jabłonie, gdzie jest dostępna sieć. Specyfiką działek w starszej sołectwa jest wydłużenie. Domy znajdują się w głębi działki, a koszty podłączenia do sieci na terenie działki musieliby pokryć ich właściciele.

Kanalizacja jest najmniej dostępna we Wsiach Zachodnich, oddalonych znacznie od rozwijanej obecnie sieci. Jak wynika z danych zgromadzonych podczas warsztatów, jedynym sensownym rozwiązaniem wydaje się tworzenie tam przydomowych oczyszczalni ścieków.

Obiekty użyteczności publicznej

Poniższa tabela przedstawia obecność obiektów użyteczności publicznej w poszczególnych sołectwach. W każdym sołectwie zsumowane zostały wszystkie obiekty, z których korzystać mogą mieszkańcy i które służą budowaniu kapitału społecznego, takie jak filie instytucji publicznych, świetlice wiejskie, kontenery służące za miejsca spotkań, place zabaw i obiekty

infrastruktury sportowej. Dane dla sołectwa Rajszew są mylące, ponieważ wszystkie obiekty zlokalizowane w Skierdach znajdują się na granicy z Rajszewem i mogą z nich korzystać w równym stopniu mieszkańcy obu sołectw.

Tabela 10. Liczba obiektów użyteczności publicznej w poszczególnych sołectwach. Stan na 2016 rok.

	Boża Wola	Chotomów	Dąbrowa Chotomowska	Jabłonna	Janówek II	Rajszew	Skierdy	Suchocin	Trzciany	Wólka Górka
GCKiS		1		1			1			
Biblioteka		1		1						
Plac zabaw	1	1	1	3	1		1	1	1	
Sala spotkań	1			1	1	*		1		
Boisko				1			1	1		
Siłownia		2		1						
Pływalnia				1						
Łącznie	2	5	1	10	2	0	3	3	1	0

*Mieszkańcy sołectwa Rajszew korzystają z infrastruktury w Suchocinie.

Jak widać, w Rajszewie i Wólce Górskiej nie ma ani jednego obiektu użyteczności publicznej. Należy jednak wziąć pod uwagę, że sale spotkań filii Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Skierdach zlokalizowane są blisko granicy z Rajszewem i korzystają z niej mieszkańcy obu sołectw. Wólka Górka natomiast bezpośrednio graniczy z Nowym Dworem Mazowieckim, miastem bogatszym w infrastrukturę publiczną od Gminy Jabłonna. Najwięcej obiektów zlokalizowanych jest w sołectwach centralnych: Jabłonie i Chotomowie, w których też mieszka największa liczba osób. Istniejące obiekty infrastruktury społecznej nie zaspakajają potrzeb stale rosnącej liczby mieszkańców gminy. Nie są one także dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo i osób mających problemy z poruszaniem się. Obiekty te wymagają natychmiastowego i gruntownego remontu.

Zrujnowanie zabytków

Z Gminnej Ewidencji Zabytków wyznaczono obiekty zabytkowe, które wymagają interwencji. Obiekty w złym stanie to forty Twierdzy Modlin w Bożej Woli i Trzcianach, cmentarze osadników niemieckich w Rajszewie i Skierdach oraz nieużytkowane budynki mieszkalne w Jabłonie. W bardzo złym stanie są trzy obiekty zlokalizowane na terenie zespołu pałacowo-parkowego w Jabłonie.

Tabela 11. Liczba zabytków znajdujących się w złym i bardzo złym stanie w poszczególnych sołectwach Gminy Jabłonna w 2014 roku.

Sołectwo	Zabytki w złym stanie	Zabytki w bardzo złym stanie
Boża Wola	1	0
Chotomów	0	0
Dąbrowa Chotomowska	0	0
Jabłonna	6	3
Janówek II	0	0
Rajszew	1	0
Skierdy	1	0
Suchocin	0	0
Trzciany	1	0
Wólka Górska	0	0

* Opracowanie na podstawie Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Jabłonna.

Zaległości w opłatach za lokalne gminne

Wskaźnikiem, który sygnalizuje problemy zarówno infrastrukturalne, jak i społeczne, są zaległości w opłatach w mieszkaniach komunalnych. Wskaźnik ukazuje skalę ubóstwa mieszkańców, którzy nie są w stanie ponieść opłat, ale również pośrednio mówi o zaniedbaniach samych lokali, których stan techniczny dotychczas nie był badany. Poniższa tabela przedstawia zestawienie zaległości z ostatnich pięciu lat. W sołectwach niewymienionych w tabeli brak jest lokali gminnych.

Tabela 12. Zaległości w opłatach za lokalne gminne w latach 2011–2015.

	Boża Wola	Chotomów	Jabłonna	Rajszew
Zaległości w opłatach za lokale gminne				
2011	3 989,42	2 645,56	49 588,15	291,76
2012	4 655,02	210,78	58 782,61	319,2
2013	7 233,99	0	65 352,35	137,44
2014	6 913,98	0	44 726,04	0
2015	5132,2	0	63 876,02	185,9
Zaległości w opłatach za wodę i ścieki⁸				
2011	0		82 803,02	13 215,44
2012	0		90 125,45	14 263,34
2013	0		96 655,57	16 271,55
2014	0		73 932,66	18 499,43
2015	0		82 513,59	19 784,85

* Na podstawie danych Urzędu Gminy Jabłonna.

⁸ Podane dane dotyczące Rajszewa dotyczą tylko zaległości w opłatach za ścieki.

Jak wynika z zestawienia, sytuacja jest najgorsza w Jabłonie, gdzie zaległości w czynszu za lokale gminne oscylują wokół 50 tysięcy złotych. Zaległości w opłatach za wodę i ścieki są jeszcze wyższe. Jak widać, problem zaległości w Chotomowie został rozwiązany w 2012 roku.

Podsumowanie

Przy ostatecznym wyborze obszarów kryzysowych wzięto pod uwagę następujące sfery problemowe:

- kumulacja problemów społecznych (bezrobocie, ubóstwo, przemoc, brak organizacji pozarządowych),
- wysoka liczba przestępstw,
- problemy techniczne (zadłużenie lokali gminnych, obiekty zabytkowe popadające w ruinę, brak infrastruktury społecznej),
- problemy przestrzenno-funkcjonalne (degradacja centrów wsi).

Kumulacja problemów społecznych jest szczególnie widoczna w takich wsiach jak Wólka Górka, Rajszew, Boża Wola, Suchocin. Wsie te są również najuboższe pod kątem infrastruktury publicznej. Wysoka ilość przestępstw natomiast odnotowywana była w Chotomowie i Jabłonie. We wsiach tych występują ponadto problemy funkcjonalno-przestrzenne, związane z degradacją historycznych centrów. W Chotomowie i Jabłonie jest również najbardziej widoczna i odczuwalna zmiana funkcji wsi z rolniczych na mieszkalne. Dodatkowo znajdują się tam zadłużone lokale gminne (część z nich w złym stanie) oraz popadające w ruinę zabytki.

Poniższa tabela prezentuje podsumowanie wszystkich problemów występujących w poszczególnych sołectwach. Najwyższe wyniki osiągnęło sołectwo Boża Wola (4) i Jabłonna (5). W Chotomowie, Janówku II, Rajszewie, Skierdach, Suchocinie i Wólce Górskiej zidentyfikowano po trzy problemy. Spośród tych sołectw do obszarów kryzysowych włączono Chotomów ze względu na zdegradowane centrum, w którym skumulowane są także problemy społeczne. Problemów tych nie oddają w tabeli wskaźniki, ponieważ pozostałe części Chotomowa są bardzo gęsto zaludnione. Bożą Wolę natomiast ze względu na bardzo małą liczbę mieszkańców poszerzono o Suchocin i Skierdy, czyli wsie, gdzie zlokalizowana jest także infrastruktura społeczna i filia GCKiS, z których korzystają także mieszkańcy Rajszewa, i utworzono w ten sposób obszar Wsi Zachodnich.

Zrezygnowano z włączania do obszaru kryzysowego sołectwa Wólka Górka ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo miasta Nowy Dwór Mazowiecki, z którego infrastruktury

korzystają także mieszkańcy sołectwa. Wyniki analizy wskaźnikowej w przypadku tego sołectwa są więc mylące. Podobnie jest w przypadku wyników pokazujących przemoc dla tego sołectwa, z uwagi na małą liczbę mieszkańców, wyniki analizy wskaźnikowej w przypadku tego sołectwa są także mylące.

Tabela 13. Podsumowanie wskaźników dotyczących poszczególnych problemów w Gminie Jabłonna.

Sołectwo:	Bezrobocie	Ubóstwo	Przemoc	Przestępczość	Brak organizacji pozarządowych	Zabytki w złym i bardzo złym stanie	Zadłużenie lokali gminnych	Degradacja centrum wsi
Boża Wola	6,7%	3,27%	2,5	5	0	1	1	0
Chotomów	7,3%	2,4%	2,7	32	11	0	1	1
Dąbrowa Chotomowska	8,1%	1,01%	0	4	2	0	0	0
Jabłonna	6,1%	2,14%	2,9	51	16	9	1	1
Janówek II	10,5%	3,17%	0	0	0	0	0	0
Rajszew	7,5%	4,8%	3,7	0	1	1	1	0
Skierdy	7,9%	2,71%	3,5	5	5	1	0	0
Suchocin	7,6%	3,48%	0	0	0	0	0	0
Trzciany	4,1%	1,52%	5,1	4	1	1	0	0
Wólka Górka	3,8%	3,7%	18,5	0	0	0	0	0

Diagnoza obszarów kryzysowych.

Na podstawie analizy wskaźnikowej wybrane zostały trzy obszary kryzysowe:

- 1) Jabłonna,
- 2) Chotomów,
- 3) Boża Wola, Skierdy, Suchocin (tak zwane Wsie Zachodnie).

Granice obszarów kryzysowych pokrywają się z granicami sołectw. Zlokalizowane są one odpowiednio w południowej, północnej i zachodniej części gminy i różnią się pod względem demografii, infrastruktury publicznej oraz występujących problemów. Na obszarach tych przeprowadzone zostały badania ankietowe z mieszkańcami na temat dostrzeganych przez nich problemów w sferze społecznej, technicznej i środowiskowej, a następnie – po wyznaczeniu obszarów zdegradowanych – indywidualne wywiady pogłębione.

Wyniki badań. Najważniejsze problemy na obszarach kryzysowych.

Na obszarze kryzysowym przeprowadzone zostało badanie ankietowe dotyczące problemów w sferze społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Badanie prowadzone było w listopadzie i grudniu 2016 roku w sołectwach Jabłonna, Chotomów, Boża Wola, Suchocin i Skierdy. W sumie wzięło w nim udział 85 dorosłych mieszkańców gminy: 29 mieszkańców Chotomowa, 23 mieszkańców wsi Boża Wola, Suchocin i Skierdy i 32 mieszkańców Jabłonna. Kwestionariusz ankiety znajduje się w Aneksie.

1. Problemy społeczne na obszarach kryzysowych

W badaniu mieszkańcy obszarów kryzysowych zapytani zostali o takie problemy jak marazm, ubóstwo, kradzieże i przemoc. Ponadto w pytaniu otwartym dopytano o inne kwestie problemowe w tej sferze.

A. Ubóstwo

Problem biedy dostrzega 78% przebadanych mieszkanki i mieszkańców Wsi Zachodnich, aż 82% przebadanych mieszkańców Jabłonna i 83% Chotomowa. Zwraca uwagę fakt, że aż 52% respondentów i respondentek z Chotomowa, którzy dostrzegli problem ubóstwa, ocenili jego natężenie jako bardzo wysokie. To odsetek zdecydowanie wyższy niż w Jabłonie (9%) i Bożej Woli, Suchocinie, Skierdach (4%). Wynik ten wiąże się z faktem realizacji badania w Chotomowie na podobszarach o najwyższych wskaźnikach korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Podobnie jak Jabłonna, Chotomów jest sołectwem wewnątrznie zróżnicowanym pod względem statusu materialnego mieszkańców. W nowszych częściach tworzone są nowe osiedla domów jednorodzinnych i bloków. W starszych (centralnych) zlokalizowane są stare domy, zamieszkiwane przez osoby o niskich dochodach.

B. Przemoc

Problem przemocy dostrzegany był przez 63% przebadanych mieszkańców obszaru kryzysowego Jabłonna, 78% obszaru Wsi Zachodnich i 38% Chotomowa. We wszystkich obszarach kryzysowych jego natężenie oceniane jednak było jako niskie, co potwierdza relatywnie niski odsetek niebieskich kart na obszarach kryzysowych. Jednak w sołectwach takich jak Chotomów czy Jabłonna odsetek ten rośnie – z 0,4% do 2,7% w Chotomowie i 1% do 2,9% w Jabłonie – w latach 2012–2015. Wzrost ten z pewnością wiąże się z wejściem w życie jesienią 2011 r. procedury „Niebieskiej Karty”. Jeśli jednak wziąć pod uwagę, że w Jabłonie i Chotomowie rośnie również liczba mieszkańców, można uznać, że skala zjawiska się nasila.

C. Kradzieże

W badaniu ankietowym zapytano mieszkańców o to, czy dostrzegają, najczęściej wskazywane w policyjnych statystykach, przestępstwo kradzieży i jak oceniają jego natężenie. Problem kradzieży dostrzega 63% mieszkańców Jabłonn, 78% przebadanych mieszkańców Wsi Zachodnich i aż 86% Chotomowa. W obszarach natężenie problemu przez osoby, które go dostrzegają, oceniane jest jako niskie (55% odpowiedzi na obszarze Wsi Zachodnich, 72% – Chotomowa i 50% na obszarze Jabłonn). Warto zwrócić uwagę, że 10% przebadanych mieszkańców obszaru Jabłonn nie zgodziło się ze stwierdzeniem „W mojej okolicy czuję się bezpiecznie” i aż 19% wśród zaniedbań spontanicznie wskazało brak patroli policyjnych. Przystępność wydaje się więc najbardziej palącym problemem w obszarze Jabłonn.

D. Niska aktywność obywatelska

W ankiecie poproszono respondentów o ustosunkowanie się do stwierdzenia „Mieszkańcy mojej okolicy dbają o dobro wspólne”. Na obszarze Wsi Zachodnich z tym stwierdzeniem zgodziło się 60% przebadanych mieszkańców. Na obszarze Jabłonn tylko 26%. Fakt ten wiąże się z dostrzeganym niższym poziomem kapitału społecznego w Jabłonn. W pytaniu otwartym o braki i zaniedbania na obszarze pojawiły się odpowiedzi, że w Jabłonn brakuje „integracji społecznej” i konkretne przykłady niedbałości o dobro wspólne mieszkańców.

Bardzo często jest brudno na ulicach i skwerach. Na placu zabaw dla dzieci miejscowi „obywatele” piją wódkę i załatwiają się w krzakach.

Mieszkańcy niszczą zieleń, parkuje się na trawie, wyrzucają śmieci na chodnik.⁹

E. Bezczyność. Bezrobocie

Zapytano mieszkanki i mieszkańców o to, czy dostrzegają problem bezczynności i marazmu w swojej okolicy. Dostrzegło go aż 83% respondentów z obszaru Wsi Zachodnich, 81% z obszaru Jabłonn, gdzie dodatkowo 31% z nich oceniło jego natężenie jako wysokie lub bardzo wysokie, i 52% obszaru Chotomowa. Ważnym problemem jest brak wsparcia osób starszych mieszkających samodzielnie. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej obejmuje usługami opiekuńczymi dwadzieścia takich osób. Jak wynika z rozmów z mieszkańcami obszaru, skala potrzeb jest jednak większa. Dobrze problem ten oddaje opinia wyrażona podczas badania.

Starsi ludzie zaniedbani wstydzą się iść do GOPS-u.

⁹ Wszystkie cytaty pochodzą z badania ankietowego prowadzonego w listopadzie i grudniu 2016 roku na próbie 84 mieszkańców obszarów zdegradowanych.

Respondenci wśród problemów społecznych poza jednym przypadkiem spontanicznie nie wskazywali bezrobocia. Dwukrotnie pojawił się natomiast postulat większego wsparcia lokalnych przedsiębiorców działających w obszarach.

F. Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym

Gminne Centrum Kultury i Sportu zlokalizowane jest na obszarze Jabłonna w budynku przy ulicy Modlińskiej 102. Prowadzi filie w Chotomowie i Skierdach na obszarach rewitalizacji. Ponadto w Jabłonie działa biblioteka publiczna, która ma swoją filię na obszarze Chotomowa. W GCKiS odbywają się zajęcia kulturalne, między innymi plastyczne, muzyczne, taneczne. Ponadto przy GCKiS działa pływalnia i siłownia. Centrum zarządza także boiskiem Orlik w Jabłonie.

W 2015 roku z oferty GCKiS korzystało 9% mieszkańców obszaru kryzysowego Jabłonna, 5% obszaru Chotomowa i tylko 2% obszaru Wsi Zachodnich. Warto zwrócić uwagę na działający przy GCKiS Uniwersytet Trzeciego Wieku w Jabłonie i jego filię w Chotomowie, które cieszą się dużą popularnością wśród osób starszych. Uczestniczyło w nich po 18% osób w wieku poprodukcyjnym ze wspomnianych wyżej sołectw.

Na obszarze kryzysowym Wsi Zachodnich nie działa UTW.¹⁰ Jest to obszar najuboższy w infrastrukturę społeczną. Przebadane mieszkanki i mieszkańcy obszaru wskazywali na brak wspólnych inicjatyw kreowanych przez gminę lub jej jednostki organizacyjne, miejsca spędzania czasu dla dzieci i młodzieży, a także potrzebę odremontowania i udostępnienia filii GCKiS w Skierdach.

Przyjazny i odremontowany ośrodek kultury.

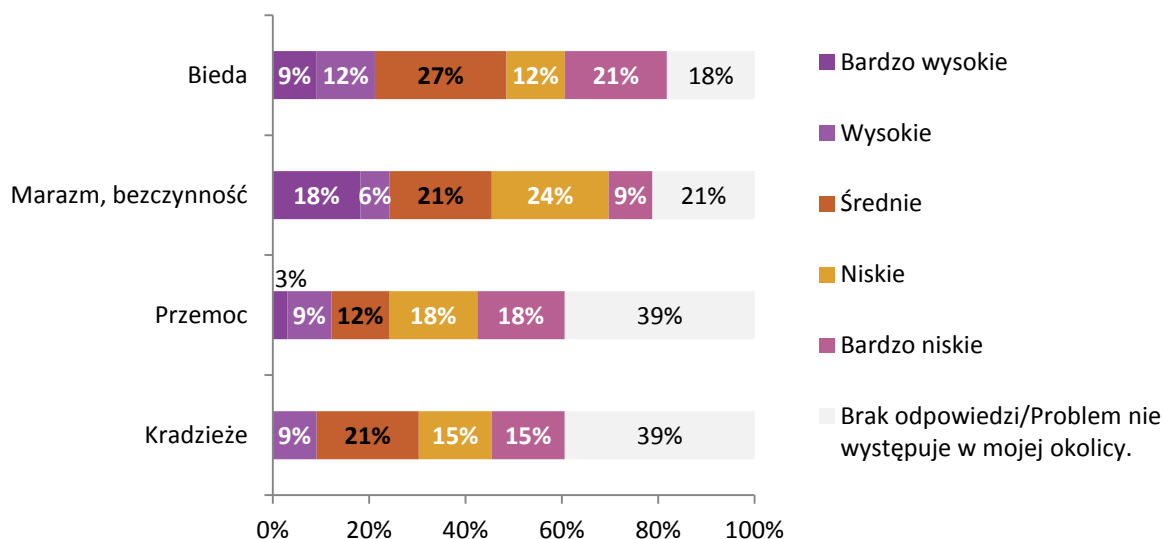
Podsumowanie problemów sfery społecznej na obszarach kryzysowych.

1. Obszar kryzysowy Jabłonna.

Poniższy wykres prezentuje podsumowanie subiektywnie odczuwanych problemów społecznych przez przebadanych mieszkańców obszaru kryzysowego Jabłonna. Najważniejszym dostrzeganym przez nich problemem jest bieda, którego natężenie określone jest jako wysokie lub bardzo wysokie przez 21% respondentów. Drugim ważnym problemem jest marazm i beczynność, które wskazuje 79% mieszkańców obszaru i aż 18% z nich oceniło natężenie problemu bardzo wysoko. Kradzieże i przemoc wskazało po 61% przebadanych osób.

¹⁰ Dane pochodzą ze *Sprawozdania z działalności Gminnego Centrum Kultury i Sportu za rok 2015*.

Wykres 1. Schemat odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne dostrzega Pan/i w swojej okolicy w obszarze Jabłonny”. (N=33)

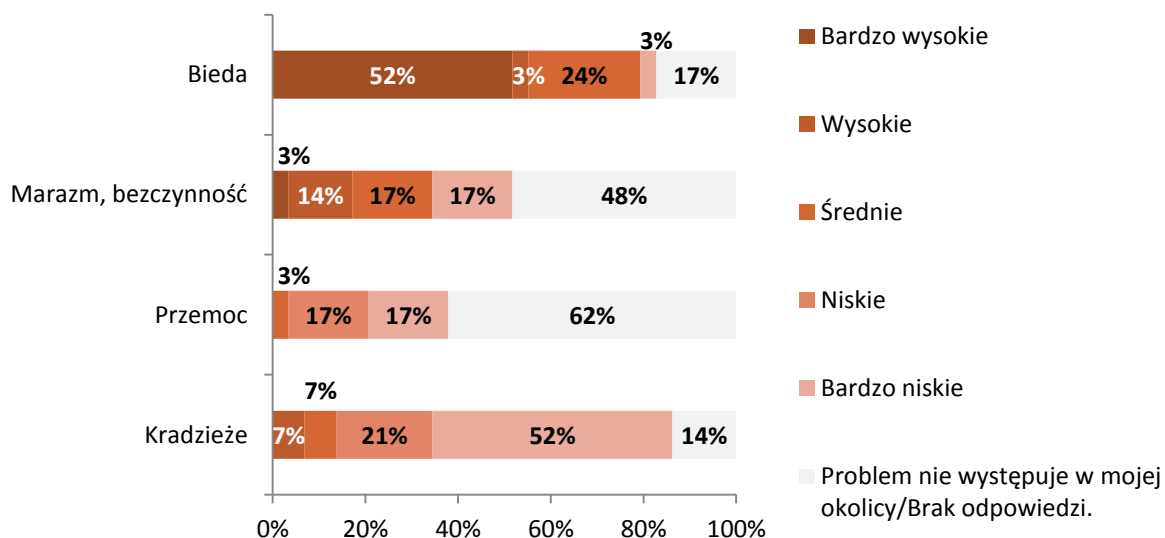

Ponadto jak wynika z danych analizowanych dalej, obszar Jabłonna charakteryzuje się najniższym ocenianym subiektywnie wskaźnikiem kapitału społecznego. Najniższy odsetek przebadanych mieszkańców (tylko 26%) zgodził się z twierdzeniem, że „mieszkańcy mojej okolicy dbają o dobro wspólne”. 13% respondentów nie zgodziło się z opinią, że może polegać na swoich sąsiadach i 3% zaprzeczyło twierdzeniu, że „współpracując z sąsiadami, możemy osiągnąć pozytywne rezultaty”. To najwięcej udzielonych negatywnych odpowiedzi ze wszystkich trzech obszarów.

B. Obszar kryzysowy Chotomów.

Najbardziej dostrzeganym przez mieszkańców obszaru Chotomów problemem są kradzieże, które wskazało 86% respondentów. Natężenie tego problemu było jednak oceniane jako niskie (21%) lub bardzo niskie (52%). Jak wynika z danych Komendy Policji w Jabłonnii za 2015 rok, do największej liczby kradzieży doszło w centrum miejscowości tam, gdzie pojawiają się również inne problemy społeczne. Problemem o wysokim natężeniu jest natomiast bieda, którą dostrzega 83% mieszkańców obszaru i aż 52% ocenia jej natężenie jako bardzo wysokie. W oczach przebadanych mieszkańców natomiast najmniej dostrzeganym problemem społecznym jest przemoc. Wskazało go 38% respondentów. Warto także zwrócić uwagę na problemy spontanicznie zgłaszane przez mieszkańców w ankietach, takie jak bezrobocie i uzależnienie od alkoholu. Zagrożenie uzależnieniem jest szczególnie palące wśród młodzieży, która uczęszcza do gimnazjum na obszarze rewitalizacji.

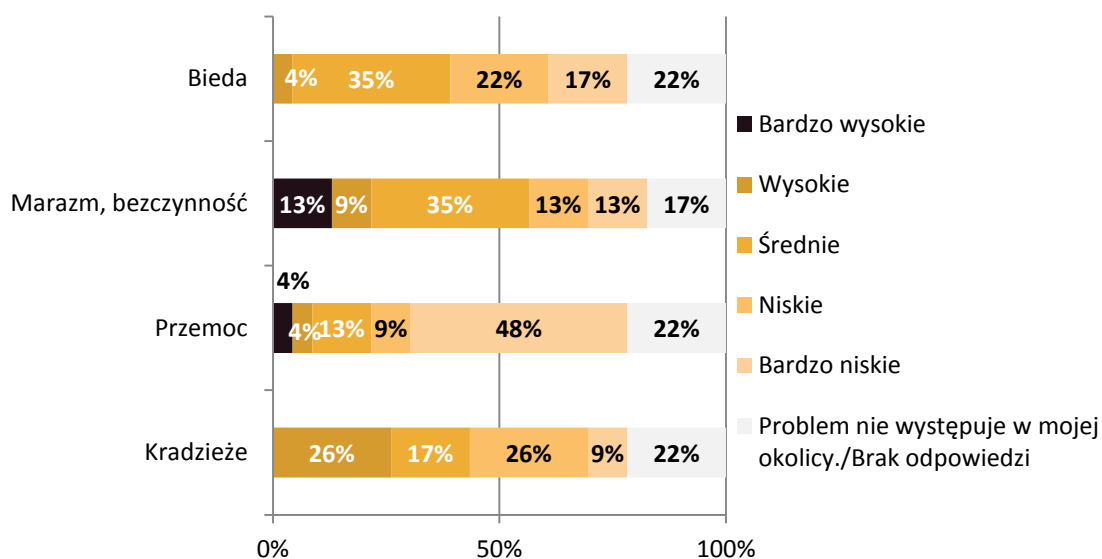
Wykres 2. Schemat odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne dostrzega Pan/i w swojej najbliższej okolicy?” w sołectwie Chotomów.

C. Obszar kryzysowy Boża Wola, Suchocin, Skierdy

Najważniejszym problemem społecznym wskazywanym w badaniu ankietowym przez mieszkańców obszaru był marazm i beczynność, które dostrzegało w swojej najbliższej okolicy 83% respondentów, a 21% z nich uznało natężenie tego problemu za wysokie lub bardzo wysokie. Pozostałe problemy dostrzegane były przez 78% badanych mieszkańców obszaru. Przyczyną problemu może być brak infrastruktury społecznej i znaczne ograniczenia komunikacyjne, które z jednej strony uniemożliwiają podjęcie aktywności w miejscu zamieszkania, a z drugiej dotarcie do szerszej oferty.

Wykres 3. Schemat odpowiedzi na pytanie „Jakie problemy społeczne dostrzega Pan/i w swojej najbliższej okolicy?” w Bożej Woli, Suchocinie i Skierdach.

2. Problemy środowiskowe

A. Ścieki

Jednym z najważniejszych problemów całej gminy jest bardzo słabo rozbudowana sieć kanalizacyjna. Do kanalizacji gminnej podłączone jest tylko sześćset trzydzieści domów w Jabłonce i jeden w Chotomowie¹¹. Na obszarze Bożej Woli, Suchocina i Skierdów całkowicie brakuje sieci kanalizacyjnej. Problem braku kanalizacji dostrzegany jest w gminie od dawna, a liczba przyłączy stopniowo rośnie. Jednak nadal najpowszechniejszym sposobem magazynowania ścieków są zbiorniki bezodpływowe, które opróżniane są pojazdami asenizacyjnymi. Ważkim problemem jest nieszczelność tych zbiorników i niekontrolowane ich opróżnianie.

Problem nielegalnego opróżniania zbiorników gnilnych dostrzega 65% przebadanych mieszkańców obszaru kryzysowego Wsi Zachodnich, a 20% z nich jego natężenie ocenia jako wysokie. Na obszarze Jabłonce problem ten dostrzegany jest przez niższy odsetek respondentów (53%), co prawdopodobnie wiąże się z obecnością przyłączy kanalizacyjnych w miejscowości. Brak kanalizacji w Jabłonce jest szczególnie uciążliwy w dzielnicy Choinki, w której przebadani mieszkańcy skarżyli się na zjawisko nielegalnego wylewania szamb. W Chotomowie 55% badanych mieszkańców wskazało tę kwestię.

B. Zanieczyszczenia rolnicze

Grunty rolne stanowią 33% powierzchni gminy¹². Ryzyko zanieczyszczeń związanych z rolnictwem jest wysokie i opisane zostało w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Jabłonna na Lata 2009–2016*.

„W związku z intensywną gospodarką rolną na tych obszarach do wód mogą przedostawać się zanieczyszczenia ze źródeł obszarowych, czyli gruntów ornych oraz sadów, na których w niewłaściwy sposób prowadzona jest gospodarka rolna. Zanieczyszczenia mogą również przenikać ze źródeł punktowych, do których zaliczamy składowiska nawozów naturalnych na nieszczelnych płytach obornikowych, miejsca składowania płynnych nawozów w postaci gnojówki i gnojowicy w nieszczelnych pojemnikach, miejsca nieodpowiednio przechowywanych nawozów sztucznych oraz środków ochrony roślin”¹³.

Kwestia zanieczyszczeń rolniczych dotyczy całej gminy, natomiast obecność szklarni jest szczególnie widoczna na obszarze Jabłonce i Bożej Woli, Suchocina i Skierdów, gdzie prowadzone były intensywne uprawy.

¹¹ Dane Urzędu Gminy Jabłonna za 2015 rok.

¹² Dane Banku Danych Lokalnych GUS za 2014 rok.

¹³ *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jabłonna na Lata 2009–2016*, s. 41.

Dodatkowo w badaniu ankietowym zarówno mieszkańcy obszaru Wsi Zachodnich, jak i Jabłonny skarżyli się na zanieczyszczenia powietrza związane z nieodpowiedzialnym ogrzewaniem szklarni, tak zwany „dym szklarniany”. Problemem obu obszarów jest także szkło zalegające w glebie, nieużywane szklarnie i nieużytki.

W szklarniach sąsiedzi palą wszystko.

C. Zanieczyszczenia powietrza

Tylko jedna posesja na terenie całej gminy w miejscowości Jabłonna jest podłączona do sieci ciepłowniczej. Pozostałe domy ogrzewane są za pomocą indywidualnych systemów grzewczych. Uciążliwość problemu wzrasta więc zimą, gdy domy są ogrzewane.

Problem zanieczyszczenia powietrza dostrzega 83% mieszkańców obszaru Wsi Zachodnich. Uciążliwość zanieczyszczeń pochodzących z domowych instalacji grzewczych 33% respondentów oceniło wysoko lub bardzo wysoko (11%). Dla porównania tylko 10% przebadanych mieszkańców obszaru Wsi Zachodnich za uciążliwe lub bardzo uciążliwe uznaje zanieczyszczenia powietrza pochodzące z transportu samochodowego, co prawdopodobnie wiąże się z oddaleniem większości zabudowań mieszkalnych od ulicy Modlińskiej.

Na obszarze Jabłonna zanieczyszczenia powietrza pochodzące z domowych instalacji grzewczych jako problem postrzega 78% przebadanych mieszkańców, zanieczyszczenia pochodzące z transportu nieco wyższy odsetek – 81% – domy mieszkalne są zlokalizowane bliżej ulicy Modlińskiej w tym obszarze. Natomiast aż 88% osób, które postrzegają zanieczyszczenia powietrza związane z ogrzewaniem jako problem, oceniło ich uciążliwość wysoko (44%) lub bardzo wysoko (także 44%). W Chotomowie problem ten wskazało 69% respondentów. W ankietach wskazywano również na zjawisko spalania śmieci w domowych piecach, które generuje groźne dla zdrowia zanieczyszczenia. Zanieczyszczenia powietrza zidentyfikowane i opisane już zostały w *Programie Ochrony Środowiska*:

„Poważnym źródłem zanieczyszczeń jest emisja niska, której źródłem są lokalne kotłownie i piece węglowe używane w indywidualnych gospodarstwach domowych. Takie lokalne systemy grzewcze i piece domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową wynikającą z okresu grzewczego. Zdarza się, że w paleniskach domowych spalane są różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne, które mogą być źródłem emisji wielu niebezpiecznych związków np. dioksan i furanów. Proces spalania w piecach domowych jest niepełny i zachodzi w stosunkowo niskich temperaturach. Zanieczyszczenia z tego rodzaju źródła zawierają znaczne ilości

popiołu (ok. 20%), siarki (1–2%) oraz azotu (1%). W części domów węgiel spalany jest w przestarzałych konstrukcyjnie piecach bez właściwego nadzoru procesu spalania. Ze względu na małą wysokość emitorów, emisja taka może powodować wyraźne okresowe pogorszenie stanu sanitarnego powietrza na terenach zasiedlonych i w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Jest to szczególnie uciążliwe na terenach o słabych warunkach przewietrzania. [...] Przez teren Gminy przebiega droga krajowa nr 61 oraz droga wojewódzka nr 630. Zanieczyszczenia komunikacyjne to głównie: tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły, metale ciężkie. Wpływają one na pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego i powodują wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne jest również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon, okładzin hamulcowych i nawierzchni dróg. Emisja komunikacyjna stanowi szczególne zagrożenie dla obszarów położonych wzdłuż tych tras, w przypadku Gminy Jabłonna są to miejscowości: Jabłonna, Rajszew, Skierdy, Suchocin, Boża Wola.”¹⁴

Mieszkańki i mieszkańców w badaniu ankietowym zapytano o uciążliwość hałasu wiążącego się z ruchem samochodowym. Problem ten dostrzegło 70% respondentów z obszaru Wsi Zachodnich i 75% z Jabłonna, z których 46% jego uciążliwość oceniło wysoko lub bardzo wysoko. Na obszarze Wsi Zachodnich tylko 19% natężenie problemu uznało za wysokie. W Chotomowie problem hałasu wskazało 66% respondentów.

D. Tereny po wysypiskach śmieci

W gminie Jabłonna, na obszarach kryzysowych, zlokalizowane są dwa nieczynne miejsca składowania odpadów. Pierwsze na obszarze Jabłonna przy ulicy Wałowej, drugie w Bożej Woli po północnej stronie ulicy Modlińskiej.

Składowisko w Jabłonie eksploatowane było w latach 1986–1994. Gromadzone były tam odpady komunalne oraz odpady z produkcji ogrodniczej. Powierzchnia obiektu wynosi 0,59 ha, a objętość 38 000 m³. Posiada on system odgazowania w postaci czterech studni odgazowujących.

Obiekt Bożej Woli eksploatowany był w latach 1970–1992 i zamknięty w wyniku intensywnych protestów mieszkańców. Całkowita powierzchnia działki objętej składowiskiem wynosi 4,52 ha, z czego rekultywacji poddano 3,0 ha. Składowisko zlokalizowane jest w bliskiej odległości (około 150–200 m) od zabudowań i ujęć wody w Bożej Woli. Badania ujawniły negatywny wpływ tego obiektu na wody podziemne, co potwierdzają relacje mieszkańców obszaru.¹⁵ Rozwiązanie tego problemu jest jedną z najbardziej palących potrzeb obszaru kryzysowego.

¹⁴*Ibidem*, s. 52–53.

¹⁵ Informacje pochodzą z *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Jabłonna na Lata 2009–2016*.

E. Dzikie wysypiska odpadów

Istnienie nielegalnych wysypisk śmieci na obszarach kryzysowych było tematem poruszonym wielokrotnie podczas spotkań poświęconych tworzeniu Programu. Zgodnie z danymi uzyskanymi z Komisariatu Policji w Jabłonce, w 2016 roku ujawniono dwa takie wysypiska na obszarze kryzysowym Jabłonna.

Jeśli by jednak wziąć pod uwagę zgłoszenia nielegalnych wysypisk, które wpływają do Urzędu Gminy, okaże się, że jest ich znacznie więcej. W 2016 roku było ich 36: 27 w Jabłonce, 5 w Chotomowie i 4 w Skierdach i Bożej Woli.

Mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym wielokrotnie jednak spontanicznie wskazywali ten problem na wszystkich obszarach.

Zalegające na poboczach i w lesie prowadzącym do Trzcian śmieci, zarówno plastikowe butelki czy śmieci spakowane w worki, jak i bardzo duże pudła – opakowania, części samochodowe czy gruz po rozbiórkach.

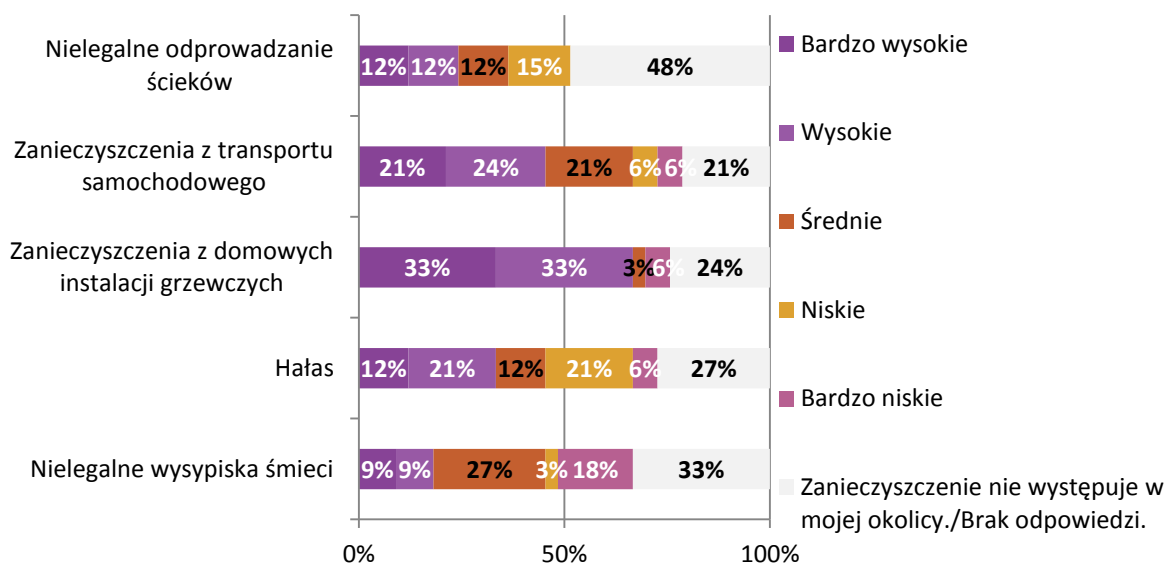
Problem nielegalnych wysypisk śmieci dostrzegło 87% mieszkańców obszaru Wsi Zachodnich i 69% mieszkańców Jabłonna. W Jabłonce również problem został oceniony jako mniej uciążliwy (32% ocen natężenia jako niskie lub bardzo niskie). Na obszarze Wsi Zachodnich natomiast 15% respondentów natężenie problemu uznało za bardzo wysokie, a kolejne 25% za wysokie. Problem wskazało aż 90% mieszkańców Chotomowa.

Podsumowanie problemów sfery środowiskowej na obszarze kryzysowym.

A. Obszar kryzysowy Jabłonna.

Najważniejszym dostrzeganym przez mieszkańców obszaru Jabłonna problemem środowiskowym są zanieczyszczenia z transportu samochodowego. Wskazało je w ankiecie 79% respondentów, 45% z nich uznało je za uciążliwe lub bardzo uciążliwe. Wiąże się one z obecnością ulicy Modlińskiej na obszarze, która przez wiele lat pełniła funkcję drogi krajowej i pomimo pojawienia się obwodnicy zachowała taki charakter. Drugim wskazanym bardzo ważnym problemem są zanieczyszczenia z domowych instalacji grzewczych, których uciążliwość aż 66% przebadanych mieszkańców oceniło wysoko lub bardzo wysoko. Trzecim ważnym dostrzeganym przez 73% mieszkańców problemem jest hałas, który także wiąże się z intensywnym transportem samochodowym.

Wykres 4. Schemat odpowiedzi na pytanie: „Czy w swojej najbliższej okolicy dostrzega Pan/i problemy związane z zanieczyszczeniem środowiska?” w Jabłonie.

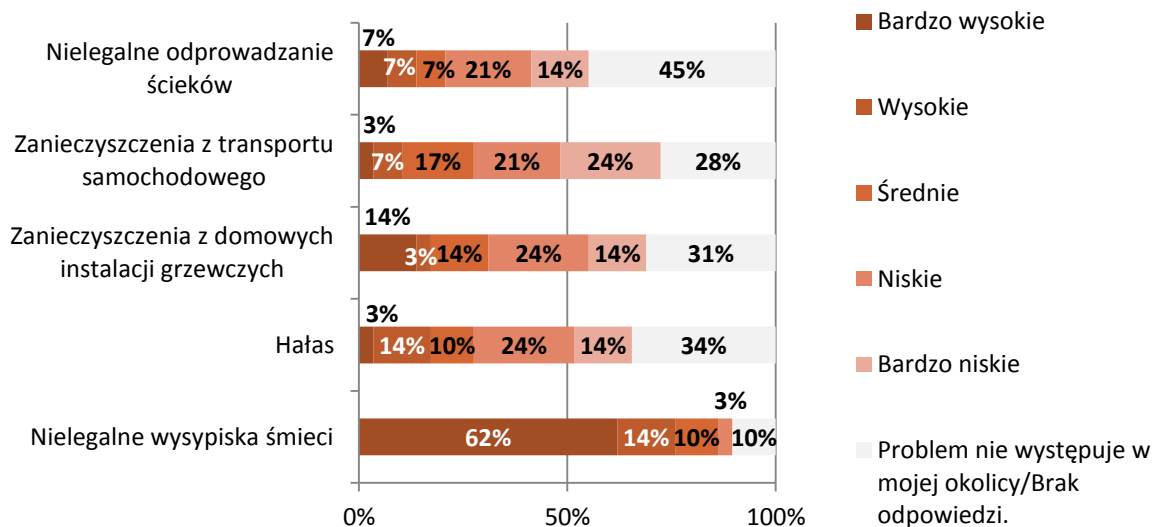

B. Obszar kryzysowy Chotomów

Problemem najczęściej dostrzeganym przez mieszkańców obszaru Chotomowa (90% respondentów) są nielegalne wysypiska śmieci. Ich uciążliwość przez większość oceniana jest bardzo wysoko (62%) lub wysoko (14%). Respondenci w ankiecie wskazywali na działkę przy ulicy Konopnickiej 10, na której znajduje się pogorzelnisko i która stała się wysypiskiem.

Drugim ważnym problemem w Chotomowie są zanieczyszczenia z transportu samochodowego, która dostrzega 72% przebadanych mieszkańców. Natężenie problemu oceniane jest jednak raczej jako niskie (21%) lub bardzo niskie (24%). Także podczas warsztatów zagrożenia związane z transportem samochodowym zostały zdefiniowane jako ważnym problem obszaru. W wielu miejscach brakuje chodników i infrastruktury dla pieszych. Na obszarze nie ma ścieżek rowerowych, a osoby korzystające z tego środka transportu czują się zagrożone przez ruch samochodowy. Z transportem samochodowym wiąże się także problem hałasu, który jest dostrzeganym przez 62% mieszkańców obszaru.

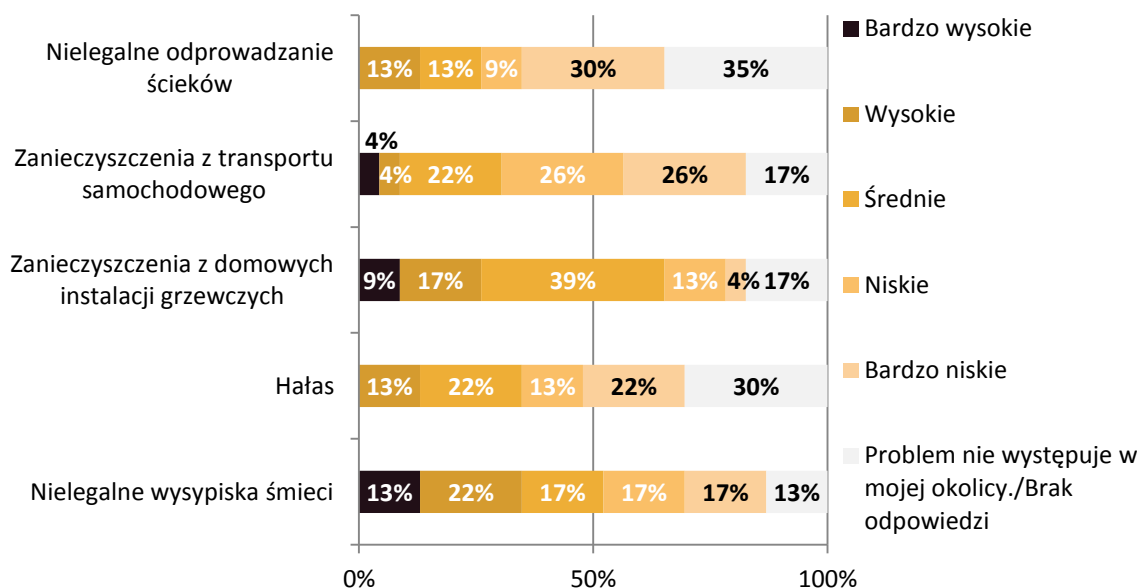
Wykres 5. Schemat odpowiedzi na pytanie „Czy w swojej najbliższej okolicy dostrzega Pan/i problemy związane z zanieczyszczeniem środowiska?” w Chotomowie.

C. Obszar kryzysowy Boża Wola, Suchocin, Skierdy.

Najwyższy odsetek mieszkańców obszaru w badaniu ankietowym wskazał jako widocznych problem nielegalne wysypiska śmieci i aż 35% procent z nich uznało jego natężenie za wysokie lub bardzo wysokie. Problem dotyczy całej gminy, jednak jest przede wszystkim dostrzegany przez mieszkańców obszaru Wsi Zachodnich ze względu na to, że znajduje się tam wiele terenów zielonych, gdzie wysypiska się znajdują.

Wykres 6. Schemat odpowiedzi na pytanie „Czy w swojej najbliższej okolicy dostrzega Pan/i problemy związane z zanieczyszczeniem środowiska?” w Bożej Woli, Suchocinie, Skierdach.

3. Problemy sfery technicznej

A. Słaby dostęp do mediów

Problem braku dostępu do wodociągów i kanalizacji wydaje się najbardziej palącym problemem całej gminy. Na obszarach kryzysowych w szczególności dotyczy Bożej Woli, Suchocina i Skierd, gdzie zanieczyszczenia wody generowane są przez dawne składowisko śmieci, Chotomowa, w którym dotychczas do sieci wodociągowej została podłączona jedna posesja, oraz dzielnicy Choinki na obszarze Jabłonny.

Problem braku dostępu do mediów dostrzegło 59% przebadanych mieszkańców obszaru Jabłonny i 74% respondentów z Wsi Zachodnich, z których 39% spontanicznie wskazywało brak wodociągów i kanalizacji w pytaniach otwartych ankiety. Ponad połowa z nich ocenia natężenie tego problemu jako wysokie (24%) lub bardzo wysokie (29%). Wśród mediów, których brakuje na obszarze Wsi Zachodnich, wymieniano także gaz (8% wskazań). W jednej ankiecie pojawił się również „podziemny Internet” jako medium, do którego mieszkańcy obszaru powinni mieć.

B. Brak lokali komunalnych

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Jabłonna lokale gminne znajdują się obecnie w Bożej Woli, Jabłonnie, Chotomowie i Rajszewie. Zła sytuacja mieszkaniowa jest wskazana jako ważny problem społeczny także w *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na Lata 2015–2021*¹⁶. W Urzędzie Gminy złożonych jest 26 wniosków o lokale komunalne. Dodatkowo siedem rodzin oczekuje na lokal socjalny¹⁷. Ponadto na obszarze Chotomowa, działa Dom Dziecka, który każdego roku opuszcza kilkoro wychowanków.

Stan części lokali gminnych jest niezadowolający. Problem złego stanu lokali komunalnych dostrzega 57% przebadanych mieszkańców obszaru Wsi Zachodnich i 47% respondentów z Jabłonny. Natężenie tego problemu jest oceniane raczej jako niskie (31% wskazań na obszarze Wsi Zachodnich i 27% – Jabłonny) lub bardzo niskie (odpowiednio 23 i 20 procent).

2. Problemy sfery technicznej

Zły stan zabytków.

Na terenie gminy Jabłonna znajduje się trzydzieści pięć obiektów zabytkowych, z których cztery zlokalizowane są na obszarze kryzysowym Chotomów, dwadzieścia siedem na obszarze Jabłonny i trzy na obszarze Wsi Zachodnich. Jedenaście z tych obiektów jest

¹⁶Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na Lata 2015–2021, s. 31.

¹⁷ Dane Urzędu Gminy Jabłonna. Stan na koniec grudnia 2016.

w złym lub bardzo złym stanie. W szczególności to Fort XVIII w Bożej Woli, zlokalizowany naprzeciwko dawnego składowiska odpadów, i cmentarze osadników niemieckich w Rajszewie i Skierdach. Pozostałe zabytki znajdują się na obszarze kryzysowym sołectwa Jabłonna. Większość z nich tworzy kompleks pałacowo-parkowy. Pozostałe to budynki mieszkalne przy ulicy Modlińskiej, willa Stanisława Bzury, dawny zajazd oraz zespół zabudowań gospodarczych przy ulicy Abramowicza, należący do Polskiej Akademii Nauk. Zabytki mogą stanowić o potencjale rozwojowym rewitalizowanych obszarów. Z uwagi na fakt, iż nie są one własności gminy, ich zły stan nie jest jednak postrzegany przez mieszkańców jako palący problem. Jednak na obszarze Jabłonna brak dbałości o park i pałac wskazywano jako istotne zaniedbanie.

Niedostatek infrastruktury edukacyjnej

Gmina Jabłonna cechuje się niską średnią wieku mieszkańców. 27% mieszkańców gminy (czyli 4163 osoby) jest w wieku przedprodukcyjnym. Fakt ten wiąże się z intensywnym rozwojem zabudowy mieszkaniowej oraz dodatnim saldem migracji i generuje zapotrzebowanie na infrastrukturę edukacyjną i związaną ze spędzaniem wolnego czasu przez dzieci i młodzież. Poza ofertą Gminnego Centrum Kultury i Sportu, które kieruje działania do zróżnicowanych grup odbiorców w każdym wieku, brakuje miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży, co skutkuje między innymi dostrzeganym problemem sprzedaży środków odurzających w Chotomowie, gdzie zlokalizowane jest gimnazjum. Na obszarze Wsi Zachodnich natomiast w badaniu ankietowym wskazywano jako zaniedbanie o średnim natężeniu brak przedszkoli i żłobków, a także problem braku biblioteki, którego uciążliwość oceniona została nisko.

Zaniedbania komunikacyjne

Problemem, który występuje tylko na obszarze kryzysowym Bożej Woli, Suchocina i Skierdów, jest niedostępność komunikacji publicznej zarówno w kierunku centrum gminy, jak i miejscowości ościennych. Problem ten wskazało spontanicznie 22% respondentów. Obecnie po ulicy Modlińskiej na obszarze Wsi Zachodnich jeżdżą autobusy prywatnego przewoźnika. Kursy zdaniem mieszkańców odbywają się jednak zbyt rzadko.

Ponadto na wszystkich obszarach wskazywano brak odpowiedniej infrastruktury dla pieszych i rowerzystów, takiej jak oświetlenie, bezpieczne przejścia dla pieszych, ścieżki rowerowe czy progi spowalniające, oraz zagrożenia związane z ich brakiem. Problem ten w badaniach spontanicznie wskazany został przez 35% mieszkańców obszaru Wsi Zachodnich i 25% respondentów z Jabłonna. Podobnie jak w przypadku innych problemów, również ten jest szczególnie odczuwany w dzielnicy Jabłonna Choinki.

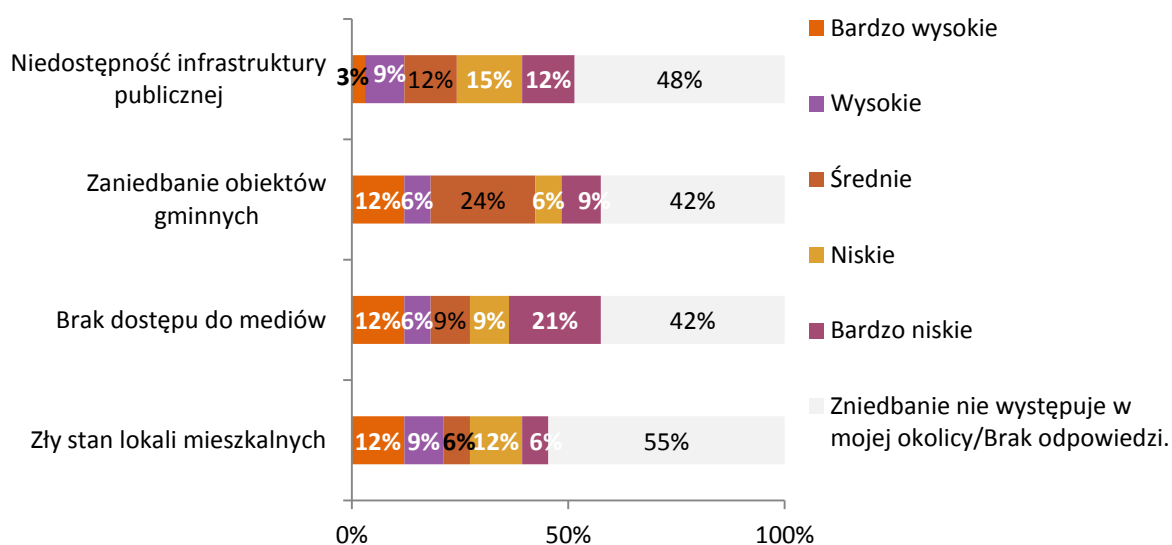
Zły stan dróg lokalnych. Jestem mieszkanką Choinek. Aż wstyd co do stanu ulic. Należy jak najszybciej tym tematem zająć się. Tu też mieszkają ludzie.

Podsumowanie problemów sfery technicznej na obszarach kryzysowych.

A. Obszar kryzysowy Jabłonna.

Poniższy wykres przedstawia schemat odpowiedzi na pytanie o zaniedbania, jakie mieszkańcy obszaru dostrzegają w swojej najbliższej okolicy. Warto zaznaczyć, że około połowa przebadanych osób nie dostrzegła wskazanych w ankiecie zaniedbań, co prawdopodobnie wiąże się z największym nasyceniem infrastrukturą publiczną w Jabłonie spośród trzech obszarów. Jako problem o najwyższym natężeniu wskazywano zły stan lokali gminnych (21% odpowiedzi wysokie lub bardzo wysokie), brak dostępu do mediów i zaniedbanie obiektów gminnych (po 18%).

Wykres 7. Schemat odpowiedzi na pytanie: „Jakie zaniedbania dostrzega Pan/i w swojej najbliższej okolicy?” w Jabłonie.

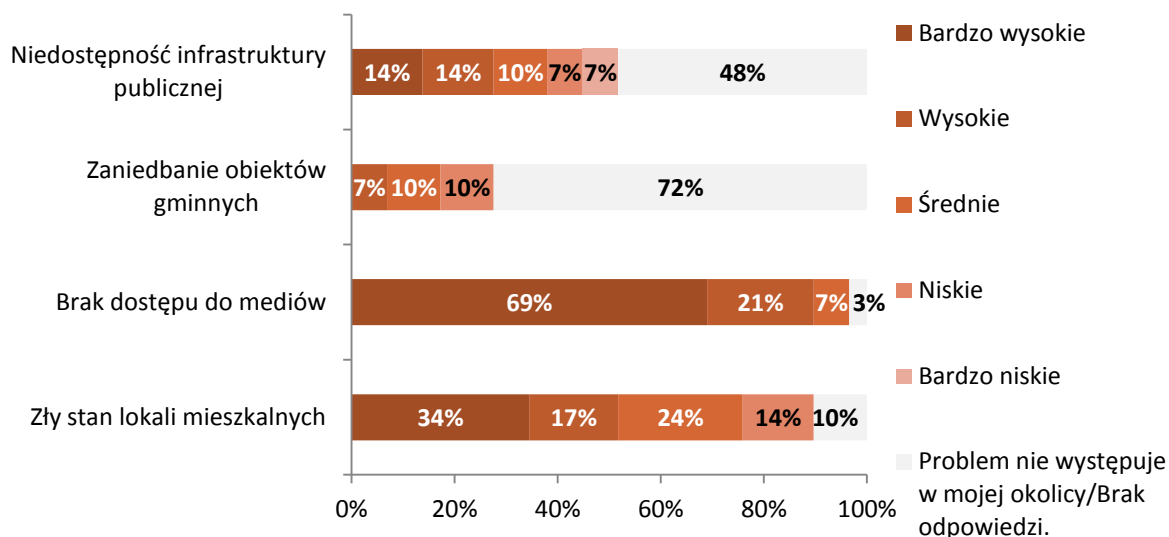

B. Obszar kryzysowy sołectwo Chotomów.

Wśród najważniejszych zaniedbań technicznych w Chotomowie przebadani mieszkańcy wymieniają brak dostępu do mediów (97% wskazań), w szczególności sieci kanalizacji, do której w sołectwie podłączona jest jedna posesja, oraz zły stan lokali mieszkalnych, gminnych i prywatnych, (90%). Ten drugi problem jest charakterystyczny dla obszaru Chotomowa. Znajduje się tu najwięcej zaniedbanych domów mieszkalnych i obejść w złym lub bardzo złym stanie. Zdecydowana większość z nich jest w rękach prywatnych. W badaniu ankietowym wśród dodatkowych problemów wskazywano także zaniedbanie

nawierzchni ulic. Problem ten dotyczy szczególnie wąskich dróg, przy których zamieszkuje większość mieszkańców obszaru.

Wykres 8. Schemat odpowiedzi na pytanie: „Jakie zaniedbania dostrzega Pan/i w swojej najbliższej okolicy?” w Chotomowie.

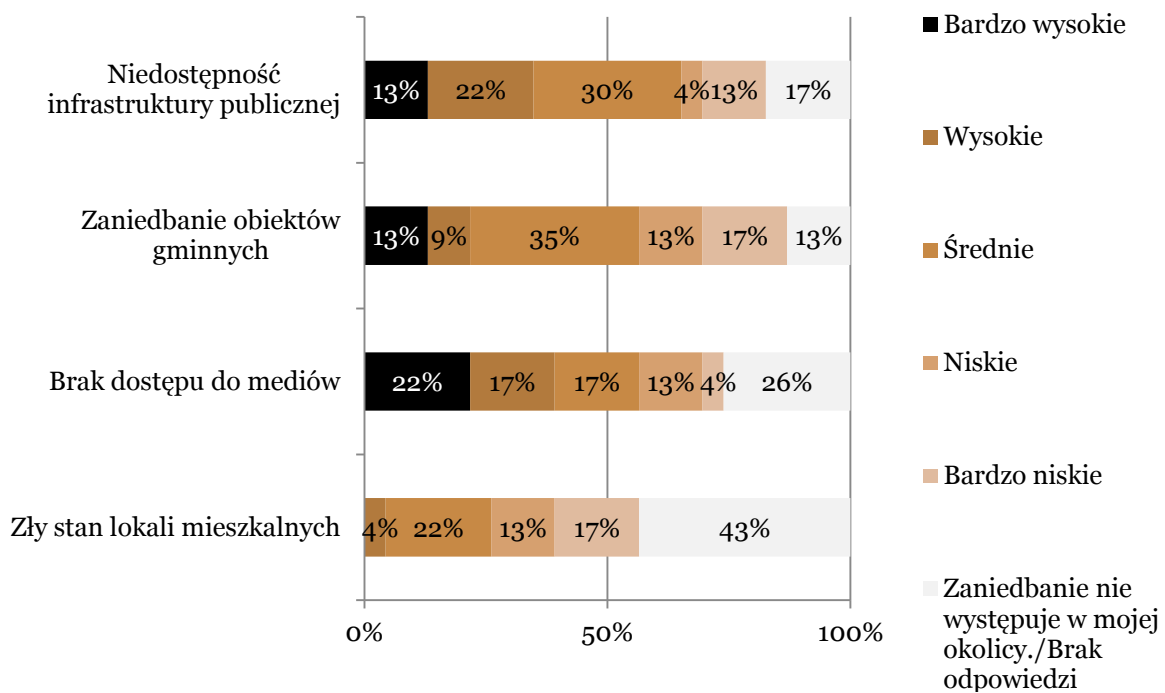
C. Obszar kryzysowy Boża Wola, Suchocin, Skierdy.

Najważniejszym problemem obszaru jest niedostępność infrastruktury publicznej, który dostrzega 83% respondentów. Na obszarze działa wyłącznie filia GCKiS, która wymaga gruntownego remontu. 35% przebadanych mieszkańców natężenie problemu uznało za wysokie lub bardzo wysokie.

Zaniedbanie obiektów gminnych wskazywane było jako problem przez 83% przebadanych mieszkańców obszaru. 13% respondentów uznało natężenie problemu za bardzo wysokie, co wskazuje na potrzebę gruntownego remontu.

W badaniu ankietowym wskazywano także jako problem niedostępność komunikacji publicznej, która w konsekwencji powoduje zwiększenie transportu samochodowego i wiążących się z nim zanieczyszczeń.

Wykres 9. Schemat odpowiedzi na pytanie: „Jakie zaniedbania dostrzega Pan/i w swojej najbliższej okolicy?” w Bożej Woli, Suchocinie, Skierdach.

Analiza lokalnych potencjałów

Ważnym elementem wyboru obszarów do rewitalizacji było istnienie potencjałów, które można wykorzystać w procesie rewitalizacji. Potencjały te rozumiane są jako działalność instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, istnienie miejsc użyteczności publicznej i kapitał społeczny mieszkańców obszarów.

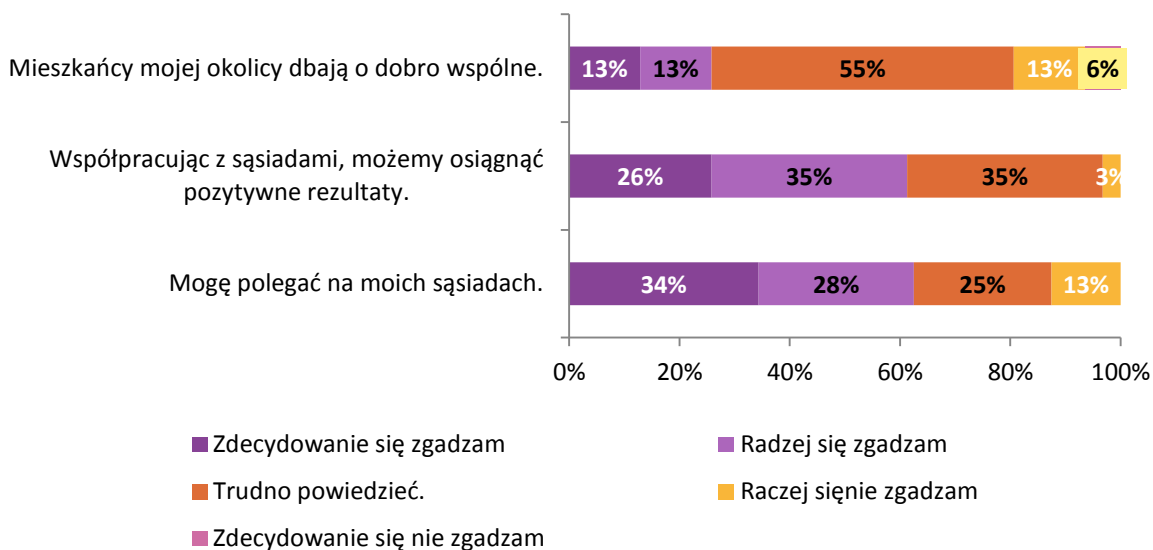
1. Obszar kryzysowy Jabłonna

W obszarze Jabłonna mają swoją siedzibę instytucje publiczne: Gminne Centrum Kultury i Sportu wraz z boiskiem Orlik i pływalnią, Gminna Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy. W sołectwie tym zarejestrowane są dwadzieścia dwie organizacje pozarządowe. Na tym terenie znajduje się także kompleks pałacowo-parkowy, będący własnością Polskiej Akademii Nauk, Parafia pod Wezwaniem Matki Bożej Królowej Polski, dwie niepubliczne szkoły podstawowe i przedszkole.

Ważnym potencjałem jest również kapitał społeczny mieszkańców, który w pewnym stopniu dostrzec można na obszarze. Większość, 61% respondentów w badaniu ankietowym zgodziło się z twierdzeniem, że „współpracując z sąsiadami, możemy osiągnąć pozytywne rezultaty” i podobny odsetek (62%) uznał, że „może polegać na swoich sąsiadach”. Zwraca uwagę również fakt, że żadna z badanych osób nie zaprzeczyła zdecydowanie ani jednemu, ani drugiemu z tych twierdzeń.

Zdecydowanie niżej na obszarze oceniona została dbałość o dobro wspólne w społeczności. Większość respondentów (55%) miała trudność z odpowiedzią na to pytanie, a tylko 26% odpowiedziało twierdząco.

Wykres 10. Odpowiedzi na pytanie „prosimy o określenie, w jakim stopniu zgadza się Pan/i z następującymi twierdzeniami” na obszarze Jabłonny (N=32).

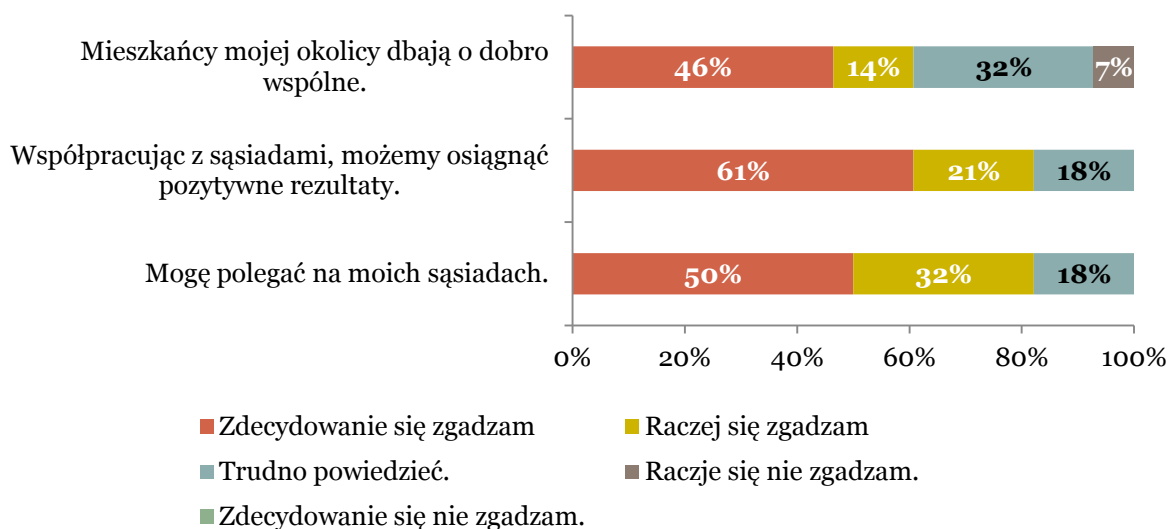

2. Obszar kryzysowy Chotomów

W obszarze Chotomów znajduje się siedziba Ochotniczej Straży Pożarnej, w której mieści się także filia GSKiS. Przy ul. Strażackiej działa filia Gminnej Biblioteki Publicznej, czynna w dni robocze. Przy ul. Partyzantów zlokalizowane jest Publiczne Gimnazjum im. Orła Białego, z którego korzystają uczniowie z całej gminy, oraz Szkoła Podstawowa im. Stefana Krasińskiego. W sołectwie działa również publiczne przedszkole. Przy ul. Piusa XI zlokalizowany jest Dom Dziecka im. Ojca Świętego Piusa XI w Chotomowie, który aktywnie współtworzył Program i jest partnerem w projektach rewitalizacji. Na terenie Chotomowa aktywnie działa Klub Sportowy Feniks, który prowadzi zajęcia kulturalne i sportowe dla dzieci, młodzieży i osób starszych oraz dwadzieścia cztery organizacje pozarządowe.

Wskaźnik kapitału społecznego mierzony w badaniu ankietowym w zdegradowanej części Chotomowa jest bardzo wysoki. Ani jedna z badanych osób zdecydowanie nie zaprzeczyła twierdzeniu, że „współpracując z sąsiadami, możemy osiągnąć pozytywne rezultaty” i „mogę polegać na moich sąsiadach”. Nieco niżej oceniona została dbałość o dobro wspólne. Z opinią tą zgodziło się 60% respondentów.

Wykres 11. Odpowiedzi na pytanie „prosimy o określenie, w jakim stopniu zgadza się Pan/i z następującymi twierdzeniami”, udzielone przez mieszkańców obszaru Jabłonna (N=29).

3. Obszar kryzysowy Boża Wola, Suchocin, Skierdy

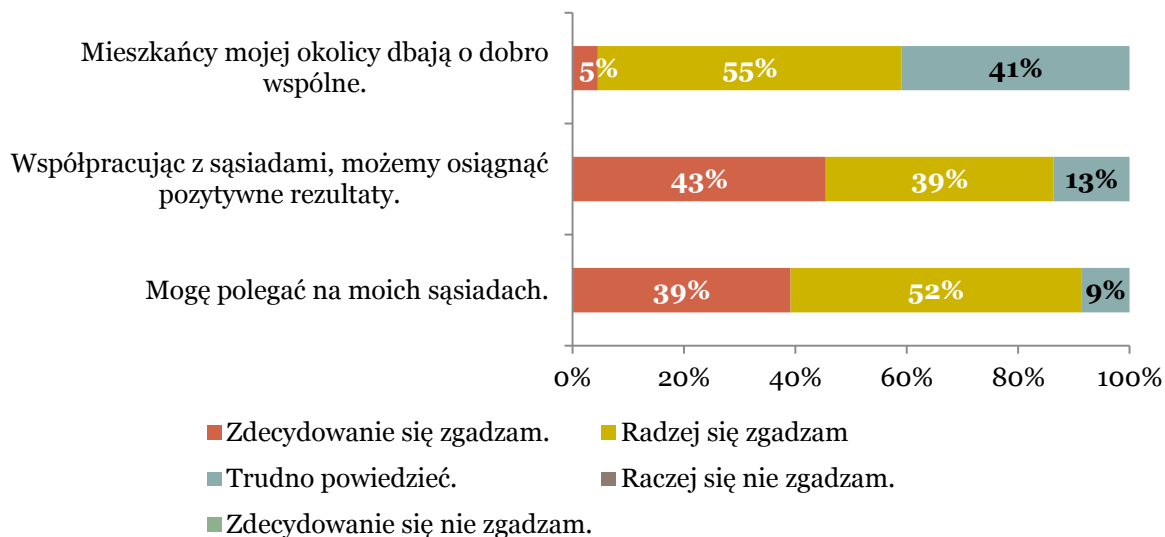
Obszar kryzysowy Wsi Zachodnich jest najuboższy w infrastrukturę społeczną. Na obszarze znajduje się filia GCKiS w Skierdach oraz Klub Rolnika w Bożej Woli, który wymaga remontu oraz świetlica wiejska w Suchocinie z placem zabaw i boiskiem. Na obszarze zarejestrowanych jest pięć organizacji pozarządowych (wszystkie w sołectwie Skierdy). Podczas warsztatów poświęconych tworzeniu Programu osoby uczestniczące jako potencjały wskazywały działalność nieformalnych grup mieszkańców, sołtysów i rad sołeckich oraz prywatne przedsiębiorstwa wspierające inicjatywy na rzecz rozwoju lokalnego.

Analizując wyniki przeprowadzonego badania ankietowego, poziom kapitału społecznego na obszarze Wsi Zachodnich można uznać za bardzo wysoki. Tak też postrzegają go biorący udział w warsztatach mieszkańcy i mieszkanki, którzy wskazywali, że osoby zamieszkują obszar od dawna, wzajemnie się znają i są gotowe wspierać się wzajemnie. Na obszarze, być może z niedostatków infrastruktury publicznej, rozwijają się nieformalne inicjatywy, takie jak ruch kobiet czy amatorska drużyna piłkarska.

Poniższy wykres przedstawia schemat odpowiedzi na pytania dotyczące oceny wartości współpracy i dbałości o dobro wspólne. Zwraca uwagę brak odpowiedzi negatywnych („zdecydowanie się nie zgadzam” i „raczej się nie zgadzam”). Aż 91% respondentek i respondentów zadeklarowało, że może polegać na swoich sąsiadach, a 83% uznało, że współpracując z sąsiadami, może osiągnąć pozytywne rezultaty”. Największą trudność respondenci mieli z odpowiedzią na pytanie o dbałość o dobro wspólne – aż 41% zaznaczyło odpowiedź pośrodku skali, co może wiązać się ze wskazywaną

w ankiecie obecnością nielegalnych wysypisk czy zanieczyszczeń powietrza wynikających ze spalania śmieci w domowych instalacjach grzewczych.

Wykres 12. Odpowiedzi na pytanie „prosimy o określenie, w jakim stopniu zgadza się Pan/i z następującymi twierdzeniami”, udzielone przez mieszkańców obszaru Wsi Zachodnich (N=23).

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych. Wyniki analizy wskaźnikowej.

W celu wyboru obszarów zdegradowanych przeprowadzona została dodatkowa analiza wskaźników. Obszary kryzysowe podzielone zostały na mniejsze jednostki analityczne. Granice obszarów analitycznych w przypadku sołectw o najmniejszej liczbie ludności i powierzchni (Boża Wola i Suchocin) pokrywają się z granicami sołectw. Natomiast Jabłonna, Chotomów i Skierdy podzielone zostały na podobszary. Przyczyną podziału jest znaczne wewnętrzne zróżnicowanie tych sołectw. Przy wyznaczeniu granic podobszarów wzięto pod uwagę uwarunkowania historyczne, takie jak czas zasiedlenia obszaru i jego funkcje, oraz zróżnicowanie społeczne (status ekonomiczny i społeczny mieszkańców), a także przestrzenne (dominujący typ zabudowy). Po podziale na podobszary wskaźniki odzwierciedlają sytuację społeczną i przestrzenną. Wewnętrzny podział sołectw prezentuje poniższa mapa.

Mapa 2. Podział na podobszary badawcze sołectwa Chotomów, Jabłonna i Skierdy.

1) Podział sołectwa Chotomów

Sołectwo Chotomów podzielone zostało na cztery podobszary. Ich granice pokrywają się z głównymi ciągami komunikacyjnymi: ulicą Partyzantów, Piusa XI i Kolejową.

- **Chotomów Centrum** – to historyczne centrum wsi z najstarszą zabudową i filiami Gminnego Centrum Kultury i Sportu oraz Biblioteki Publicznej. Na tym terenie zlokalizowany jest zdegradowany centralny plac wsi, służący obecnie za zatoczkę autobusową. Znajdują się tu stare domy jednorodzinne, które w przeszłości budowane były chaotycznie na ciasnych działkach. Przez obszar przebiegają zaniedbane wąskie ulice.
- **Chotomów Północ** – to rzadko zabudowana część wsi na północ od torów kolejowych, na której znajdują się zarówno stare, jak i nowsze posesje. Obszar ten graniczy z Dąbrową Chotomowską.
- **Chotomów Wschód** – to nowa, gęsto zabudowana część Chotomowa, z budownictwem jednorodzinym, granicząca z Jabłonną. Obszar ten wciąż podlega intensywnej rozbudowie.
- **Chotomów Zachód** – również charakteryzuje się starą chaotyczną zabudową mieszkaniową. Działki są tu jednak większe. Znaczną część obszaru zajmują ogródki działkowe. Chotomów Zachód od Centrum różni się również tym,

że na niezabudowanych posesjach rozwija się bardzo intensywnie budownictwo jednorodzinne. Na obszarze tym żyją więc zarówno mieszkańcy, którzy niedawno sprowadziły się do Chotomowa, jak i osoby pochodzące z tej wsi.

2) Podział sołectwa Jabłonna

Sołectwo Jabłonna podzielone zostało na trzy podobszary zgodnie z uwarunkowaniami historycznymi. Granice obszarów przebiegają wzdłuż drogi krajowej 61.

- **Jabłonna Centrum** – to obszar, w którym zlokalizowane są siedziby wszystkich instytucji publicznych, jest tam także główna ulica i pałac, które stanowią historyczne centrum gminy Jabłonna. Obszar ten jest zdegradowany przestrzennie ze względu na to, że ulica Modlińska pełniła funkcję drogi krajowej. Do obszaru została włączona wyjątkowo zaniedbana stara zabudowa mieszkań jednorodzinnych nad Wisłą po stronie wschodniej i części na zachód od kompleksu pałacowo-parkowego.
- **Jabłonna Północ** – to nowo zabudowany obszar, wciąż rozwijany obszar, na którym znajdują się osiedla domów jedno- i wielorodzinnych, sklepy wielkopowierzchniowe i Centrum Badawcze PAN KEZO. Na obszarze wciąż trwa intensywna rozbudowa. Ze względu na dynamiczne zmiany obszar cechuje chaos planistyczny.
- **Jabłonna Zachód** – to obszar graniczący z Chotomowem, rzadziej zaludniony. Dominuje w nim zróżnicowana zabudowa o charakterze mieszkaniowym. Są tu zarówno starsze posesje ze szklarniami, jak i nowo wybudowane domy jednorodzinne.

3. Podział sołectwa Skierdy

Sołectwo Skierdy podzielono wzdłuż ulicy Modlińskiej na dwie części.

- **Skierdy Południe** – to starsza część Skierdów obejmująca wszystkie zabudowania na południe od ul. Modlińskiej. Na tym obszarze znajduje się filia Gminnego Centrum Kultury i Sportu oraz boisko. Obszar obejmuje starą zabudowę jednorodziną wraz z terenami rolniczymi, wśród których pojawiają się także nowe domy mieszkalne. Obszar jest rzadko zaludniony.
- **Skierdy Północ** – to nowa część sołectwa, obejmująca zabudowania na północ od ulicy Modlińskiej, która wciąż podlega intensywnej rozbudowie. Zlokalizowane są tu nowe domy jedno- i wielorodzinne oraz osiedle bloków.

Dla uproszczenia dane analizowane były na poziomie ulic, nie poszczególnych numerów domów.

Poniższa tabela przedstawia podsumowanie problemów społecznych występujących w poszczególnych sołectwach w podziale na podobszary analityczne. Jak widać, sołectwa są wewnątrznie zróżnicowane i skala problemów różni się na poszczególnych podobszarach.

Tabela 14. Porównanie problemów społecznych na obszarach kryzysowych w 2015 roku.

	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Odsetek osób bezrobotnych w populacji	Odsetek osób długotrwale bezrobotnych	Odsetek osób korzystających ze świadczeń GOPS
Boża Wola	10,1	3%	2,5%	1,3%
Chotomów Centrum	9,3	5,6%	2,7%	3,5%
Chotomów Płn.	4,9	1,9%	0,7%	1,4%
Chotomów Wsch.	6,2	3,6%	2,1%	1,9%
Chotomów Zach.	4,9	1,5%	0,8%	1,5%
Jabłonna Centrum	7,9	3,5%	2,0%	3,5%
Jabłonna Północ	4,8	2,7%	1,1%	2,5%
Jabłonna Zachód	12,7	2,4%	1,5%	1,3%
Skierdy Płd.	9,6	4,1%	2,2%	2,9%
Skierdy Płn.	6,9	2,8%	2,3%	0,7%
Suchocin	8,7	3,5%	1,3%	2,2%

* Opracowanie na podstawie danych UG Jabłonna, GOPS, Komendy Policji i PUP w Legionowie.

Do rewitalizacji wybrane zostały te podobszary, w których pojawiły się przynajmniej trzy z czterech analizowanych problemów społecznych i dodatkowo występowały na nich problemy techniczne i przestrzenno-funkcjonalne. Obszar zdegradowany Chotomów Centrum poszerzony został o ulice z obszaru wschodniego znajdujące się na południe od ulicy Piusa XI ze względu na zidentyfikowane w wyniku analizy wskaźnikowej występujące tam problemy społeczne.

Charakterystyka obszarów zdegradowanych

Na podstawie analizy wskaźników dotyczących wybranych problemów społecznych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych i obecności potencjałów, możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji wyznaczony został obszar zdegradowany, obejmujący części trzech obszarów kryzysowych:

- 1) Jabłonna Centrum,
- 2) Chotomów Centrum (wraz ze wschodnimi ulicami),
- 3) Wsie Zachodnie (Boża Wola Północ, Suchocin, Skierdy Południe).

Obszarem rewitalizacji obejmie cały obszar zdegradowany Jabłonna Centrum, Chotomów Centrum, Boża Wola Północ, Suchocin, Skierdy Południe, a także północne ulice obszaru Chotomów Wschód.

Obszar rewitalizacji obejmuje 670,5 ha, co stanowi 10,39% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 5195 osób, czyli 29,84% mieszkańców Jabłonna.

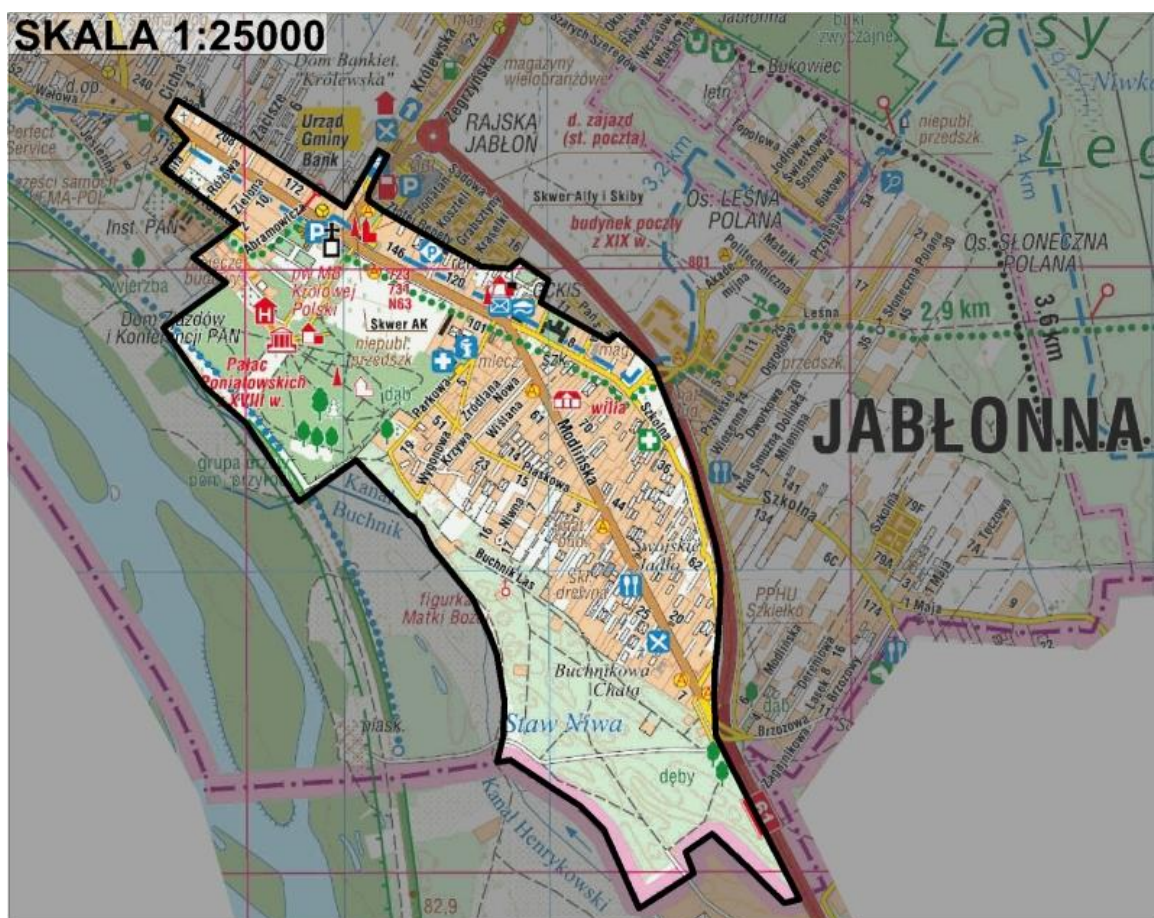
Mapa 3. Obszary Gminy Jabłonna objęte rewitalizacją.

1. Obszar zdegradowany Jabłonna Centrum.

Obszar zdegradowany Jabłonna obejmuje 219,159 ha. Od północy wyznaczony jest ulicą Modlińską do numeru 226 na zachodnim krańcu i ulicą Szkolną od strony wschodniej. Od zachodu obszar obejmuje kompleks pałacowo-parkowy, którego północno-zachodnia granica jest jednocześnie granicą obszaru, na południu dzielnicę Choinki do ulicy Buchnik Las i część niezagospodarowanego obszaru nad Wisłą do granicy gminy z Warszawą. Obszar zamieszkiwany jest przez 1928 osób, które stanowią 23% wszystkich mieszkańców sołectwa Jabłonna.

Mapa 4. Obszar rewitalizacji Jabłonna Centrum.

Instytucje publiczne i podmioty gospodarcze

Na terenie obszaru zlokalizowane są siedziby następujących instytucji publicznych:

- Urząd Gminy Jabłonna,
- Gminne Centrum Kultury i Sportu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej,
- Przedszkole Gminne,

– Komisariat Policji Jabłonna.

Obszar obejmuje kompleks pałacowo-parkowy z Pałacem Poniatowskich, który obecnie stanowi Dom Zjazdów i Konferencji Polskiej Akademii Nauk. Na terenie kompleksu zlokalizowana jest większość zabytków gminy.

Na obszarze Jabłonna Centrum znajduje się aż 68 pomników przyrody. Podobnie jak w przypadku zabytków zdecydowana większość z nich zlokalizowana jest na obszarze kompleksu pałacowo-parkowego. Do rejestru wpisanych zostało 68 drzew¹⁸. Ponadto na południu obszaru wzdłuż Wisły zlokalizowany jest atrakcyjny przyrodniczo teren Buchnik Las ze zbiornikiem wodnym, który jest zasobem obszaru zarówno pod kątem turystyczno-rekreacyjnym, jak i edukacji przyrodniczej.

Zgodnie z danymi Krajowego Rejestru Sądowego na terenie obszaru rewitalizacji Jabłonna zarejestrowanych jest szesnaście organizacji pozarządowych. Na obszarze ulicy Modlińskiej i Zegrzyńskiej zlokalizowane są sklepy spożywcze i artykułów gospodarstwa domowego, apteki. W zabytkowym budynku przy ul. Modlińskiej działa Urząd Pocztowy.

Mieszkańcy

Większość (59%) mieszkańców obszaru jest w wieku produkcyjnym, 26% ludności – w wieku przedprodukcyjnym i 15% w wieku poprodukcyjnym. W indywidualnych wywiadach pogłębionych respondentzi z obszaru wskazywali na potrzebę zadbania o grupę najstarszych osób, gdyż są one często pozostawione same sobie, mają niskie lub bardzo niskie dochody i pozostają mało aktywne społecznie. Grupa ta zamieszkuje obszar od wielu lat, szczególnie dzielnicę Choinki na południe od ulicy Modlińskiej. Do lat dziewięćdziesiątych w większości zajmowała się rolnictwem, dopóki w Warszawie był rynek zbytu indywidualnych odbiorców. Gdy rynek się zmienił i małe gospodarstwa rolne przestały być dochodowe, mieszkańcy dzielnicy Choinki ze względu na specyfikę podziału działek na drobne obszary nie rozwinęli dotychczas prowadzonej działalności ogrodniczej i jeśli podejmowali pracę, była to praca najemna i niskopłatna.

Jeżeli chodzi o ludzi starszych to tak zostali sami sobie, mam wrażenie. I z tego wynika ta bieda, szklarnie upadły i zmniejszyły się dochody. [...] No tak też myślę, nie było pomysłu na to, jak się znaleźć w tej nowej rzeczywistości, co mieliby robić.

Mieszkaniec obszaru w wieku produkcyjnym

¹⁸ Na podstawie danych Urzędu Gminy Jabłonna.

Problemy występujące na obszarze zdegradowanym

1. Sfera społeczna

Ubóstwo

Jak wynika z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za ostatnie pięć lat, odsetek mieszkańców obszaru Jabłonna Centrum korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na obszarze wciąż wzrasta: z 2,4% w 2011 roku do 3,8% w 2015. Do 2015 roku problem ubóstwa się pogłębiał. Ponadto w 2015 roku osoby bezrobotne stanowiły 4% ludności obszaru, a długotrwale bezrobotne – 2%.

W zestawieniu osobno zamieszczone zostały dane dotyczące świadczeń pielęgnacyjnych, gdyż wskazują one na istnienie specjalnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami i ich bliskich, zamieszkujących obszar. Odsetek osób korzystających z tych świadczeń w latach 2011–2015 nie zmieniał się. Jak dotychczas na obszarze nie były podejmowane działania mające na celu wsparcie tej grupy mieszkańców.

Tabela 15. Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na obszarze Jabłonna Centrum.

Jabłonna Centrum	2015	2014	2013	2012	2011
Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	3,8%	2,6%	2,3%	2,6%	2,4%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń pielęgnacyjnych	0,3%	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%

Przestępczość

W 2015 roku na obszarze Jabłonna Centrum popełniono trzydzieści przestępstw przeciwko mieniu (kradzieże, włamania, przywłaszczenia lub uszkodzenia mienia). Dwa przestępstwa wiążą się z zastosowaniem przemocy i jest to pobicie oraz naruszenie nietykalności osobistej. Dwa przestępstwa to prowadzenie samochodu w stanie nietrzeźwym, co wiąże się z poważnym zagrożeniem dla zdrowia i życia pieszych na drodze. Ostatnie dwa przestępstwa dotyczą posiadania środków odurzających. Poniższa tabela przedstawia liczbę przestępstw popełnianych na obszarze w okresie ostatnich trzech lat¹⁹. Podobnie jak w całej gminie i innych obszarach zdegradowanych liczba ta systematycznie spada. Fakt ten wiąże się raczej ze zwiększeniem skuteczności działania policji, niż rozwiązaniem problemów społecznych, które mogą leżeć u podstaw przestępczości.

Tabela 16. Liczba przestępstw popełnionych w latach 2013–2015 na obszarze Jabłonna Centrum.

Jabłonna Centrum	2015	2014	2013
------------------	------	------	------

¹⁹ Komisariat Policji w Jabłonie nie dysponuje danymi za lata 2012–2011.

Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	9,3	11,8	15,1
---	-----	------	------

Inne kwestie społeczne

W indywidualnych wywiadach pogłębionych przebadani mieszkańcy obszaru wskazywali także na inne problemy społeczne, niewyrażone w analizie danych ilościowych, takie jak uzależnienie od alkoholu.

Te domy są w przeważającej części dość stare. Tutaj mieszka pod kątem takim socjalnym jednak najuboższa część mieszkańców gminy, a przynajmniej wsi Jabłonna. Tutaj też są dosyć często spotykane przypadki patologiczne. Widać, że szczególnie właśnie w centralnej części Choinek, tam są problemy, widać, i z alkoholem, i ze sprawami takimi socjalnymi typowo i bytowymi.

Mieszkanka obszaru Jabłonna Centrum w wieku produkcyjnym

Przebadani mieszkańcy obszaru w wywiadach pogłębionych z jednej strony wskazywali na brak dbałości o dobro wspólne, który między innymi przyczynia się do zaniedbań estetycznych na obszarze. Z drugiej strony jednak wskazywano na wysoki poziom zaufania wśród mieszkańców, którzy bardzo dobrze się znają (*Tu każdy się zna od dawien dawna*). W wywiadach zgłaszano potrzebę podjęcia działań mających na celu integrację społeczną obszaru. Zaufanie społeczne może więc być zasobem do wykorzystania w projektach rewitalizacji.

To tak idealistycznie brzmi, natomiast jakieś dobro wspólne na rzecz wspólnoty lokalnej, żeby to działanie było skierowane. Żeby ludzie mieli takie poczucie, że właśnie to, że oni dbają o tę swoją działkę i okolicę, na przykład nie wylewają tego szamba, nie palą tych śmieci i mają ją zagospodarowaną w jakiś sposób, to też wpływa na wartość przyległych działek i całej okolicy.

Mieszkaniec obszaru Jabłonna Centrum w wieku produkcyjnym

3. Sfera techniczna

A. Brak wodociągów i kanalizacji

Problem braku wodociągów i kanalizacji na obszarze Jabłonna Centrum dotyczy przede wszystkim dzielnicy Choinki, obejmowanej rewitalizacją. Specyfiką zabudowań zlokalizowanych na obszarze jest znaczne oddalenie od drogi. Doprowadzenie kanalizacji wiąże się więc z wysokimi kosztami dla mieszkańców i część z nich nie może sobie pozwolić na ten wydatek.

Ogólnie bardzo dużo ludzi nie ma kanalizacji. Bardzo dużo ludzi ma takie kibelki zwykłe, z których nikt nie wybiera, sławojki. Jeszcze sporo ludzi nie ma nawet takiego kibelka, kopie dziury. Z prania, z mycia, albo z pralki rurka jakaś jest, wyprowadza wodę, kopią dołki i wylewają. [...] Dużo osób oszczędza na szambie, a część nie ma szamba żadnego. A to wynika, że ta ludność jest uboższa.

Mieszkanca obszaru Jabłonna Centrum w wieku produkcyjnym

Wśród mieszkańców panuje przekonanie, że woda, którą czerpią indywidualnie ze studni, skażona jest pestycydami po produkcji rolnej. W gminie nie były nigdy prowadzone kompleksowe badania wody, trudno jest więc zweryfikować tę tezę. Część mieszkańców prowadziła indywidualne badania jakości wody, czerpanej ze studni. Część na wszelki wypadek korzysta z filtrów.

Mieszkańcy także zakładają filtry. Duża część mieszkańców przywozi wodę i to jest nagminna praktyka charakterystyczną dla tego terenu. Dlatego wodociąg jest sprawą najważniejszą. Nawet kanalizacja, jeśli dojdzie później, to jeszcze nic złego się nie wydarzy, natomiast jeśli dotrze wodociąg, to będziemy pić zdrowszą wodę. I to mówię też dlatego, że nie wszystkich stać, żeby sobie porobili badania. Ale też nie wszystkich stać na to, żeby sobie porobili filtry do wody. I ludzie piją to, co mają od lat. Mają studnie i prywatne ujęcia.

Mieszkaniec obszaru Jabłonna Centrum w wieku produkcyjnym

B. Zły stan lokali mieszkalnych

Gmina nigdy nie prowadziła badania stanu zasobu lokalowego gminy. Na podstawie pobieżnego oglądu uznaje się, że część z nich wymaga gruntownego remontu, gdyż prace remontowe nie były tam od dawna prowadzone. W takiej sytuacji są lokale przy ulicach Modlińskiej i Zegrzyńskiej na obszarze Jabłonna Centrum. Na potrzebę ich renowacji zwracali uwagę badani mieszkańcy w indywidualnych wywiadach pogłębionych.

Tam mieszka taka mieszanina. Tam bloki przyległe do Urzędu Gminy to są starzy mieszkańcy, często dawni pracownicy instytucji gminnych z dawnych lat. Te bloki to są bloki, które były własnością gminy i gmina wyprzedawała w nich lokale. To samo dzieje się w blokach przyległych do ul. Zegrzyńskiej. [...] To jest już mocno zdegradowany pod kątem architektonicznym i użytkowym obszar. Tam się wiele nie dzieje. [...] Nie wiem, czy i jaki odsetek tam ludzi mieszkało, gdzie lokale były przydzielane z pomocy społecznej, ale w każdym razie to są biedniejsi troszeczkę nasi mieszkańcy, może inaczej, mniej zamożni, i też wizerunkowo to nie jest najpiękniejsze miejsce w gminie.

Mieszkaniec obszaru Jabłonna Centrum w wieku produkcyjnym

3. Zanieczyszczenia środowiska

A. Zanieczyszczenia po produkcji rolnej

Poza brakiem kanalizacji, który przyczynia się do zanieczyszczeń wód gruntowych, ważnym problemem środowiskowym obszaru są zgłaszane podczas warsztatów zanieczyszczenia

gleb związane z intensywną produkcją rolną i pozostałości po szklarniach, czyli tak zwane szkło poszklarniowe i stalowe konstrukcje nośne. Część szklarni wciąż jest używana, a mieszkańcy zdegradowanego obszaru skarżą się na to, że właściciele do ich ogrzewania używają śmieci.

B. Potrzeba zmiany postaw

Jak wielokrotnie wskazywano podczas warsztatów, a także w indywidualnych wywiadach pogłębionych, na obszarze istnieje paląca potrzeba edukacji ekologicznej, która doprowadzi do zmiany postaw mieszkańców, gdyż część generowanych przez nich zanieczyszczeń nie wynika bezpośrednio z ubóstwa czy braku infrastruktury. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie Wisły i ulicy Buchnik Las do Urzędu Gminy w Jabłonnii w 2015 roku zgłoszono aż siedem nielegalnych wysypisk śmieci.

Dużo osób pali w piecach, w ogóle śmieci nie segreguje. I to też wynika z wygodnictwa najprędzej. Bo płacą za śmieci wszyscy. A skąd wiadomo, że palą śmieciami? No bo to czuć, widać. Te dymy przeważnie to wieczorem. Ale są i posesje, gdzie ciuchy palą. Widzę po liczbie worków, ile ja wystawiam przed dom, jak jest odbiór, a ile inni sąsiedzi. Jest duża rodzina i oni nie mają nigdy segregacji.

Mieszkanca obszaru Jabłonna Centrum w wieku produkcyjnym

4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Problemem nie tylko obszaru Jabłonnii, ale jednocześnie całej gminy jest degradacja części centralnej, w której zlokalizowane są siedziby instytucji publicznych. Jak opisano powyżej, ulica Modlińska dostosowana jest do pełnienia funkcji drogi krajowej, nie centrum miejscowości. Żadna inna przestrzeń w Jabłonnii nie przejęła funkcji centralnych, w związku z czym brakuje miejsca spotkań. Nie ma przestrzeni, która pełniłaby funkcję reprezentacyjną. Braki te mogą negatywnie wpływać na niską identyfikację mieszkańców z gminą, których część swój czas wolny woli spędzać w Warszawie. Z drugiej strony osoby biorące udział w warsztatach, spacerach badawczych i wywiadach pogłębionych z obszaru wskazują na ogromny potencjał związany z historią centrum Jabłonnii, wokół której można tworzyć tożsamość lokalną miejscowości. Potencjał ten nie jest obecnie wykorzystywany, natomiast był dostrzegany przez mieszkańców.

Mocną stroną tego obszaru jest niewątpliwie to, że znajduje się na nim bardzo dużo historii. Czyli mamy z czego czerpać, na czym się oprzeć, na tym możemy budować dalej. Mam tu pewien styl w architekturze, który wystarczy powielić. Mam się czym pochwalić: jest pałac, urząd gminy, jest poczta. Ta historia niewątpliwie jest opoką, na której można się oprzeć i czerpać inspiracje.

Mieszkaniec obszaru Jabłonna Centrum w wieku produkcyjnym

Fotografia 1. Degradacja centrum wsi. Ulica Zegrzyńska. Widok od strony Urzędu Gminy.

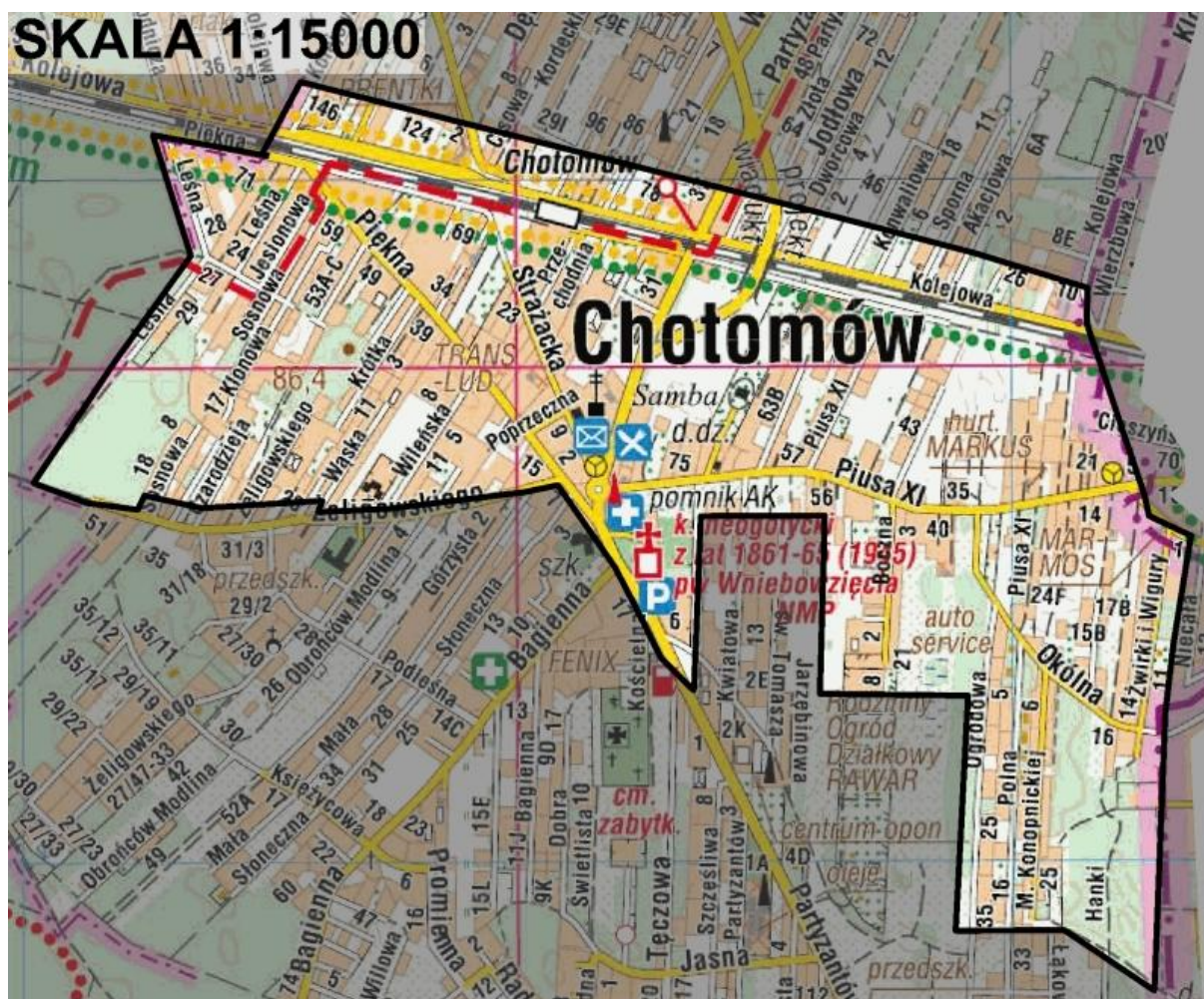

II. Obszar Chotomów Centrum

Obszar rewitalizacji na terenie sołectwa Chotomów objął 184,16 ha i jest zamieszkały przez 2368 osób, co czyni go najgęściej zaludnioną częścią obszaru rewitalizacji. Na północy obszar wyznaczony jest wzdłuż ulicy Kolejowej. Od zachodu – ulicami Żeligowskiego na południu i Leśną na północy.

Pod wpływem analizy danych zastanych i wyników badania ankietowego do obszaru włączona została część ulic z części wschodniej Chotomowa, o szczególnie wysokich wskaźnikach dotyczących problemów społecznych. W związku z tym granice obszaru przesunięte zostały do granicy z Legionowem (z wyłączeniem ulicy Niecałej). Od strony południowo-wschodniej granica obszaru przebiega wzdłuż granic Rodzinnego Ogrodu Działkowego Rawar i przecina ulice Oгородową do numeru 35 po stronie nieparzystej i 18 po parzystej, Polną i Hanki.

Mapa 5. Obszar rewitalizacji Chotomów Centrum.

Instytucje publiczne i podmioty gospodarcze

Na terenie obszaru zlokalizowane są filie instytucji publicznych i instytucje oświatowe:

- filia Gminnego Centrum Kultury i Sportu,
- filia Gminnej Biblioteki Publicznej,
- Publiczne Gimnazjum im. Orła Białego,
- Przedszkole Gminne przy ul. Żeligowskiego.

Na obszarze zarejestrowanych jest osiem organizacji pozarządowych, wśród nich Ochotnicza Straż Pożarna, która prowadzi Dom Strażaka, gdzie zlokalizowana jest filia GCKiS. Ponadto na terenie obszaru znajduje się Dom Dziecka im. Ojca Św. Piusa XI, Parafia pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Urząd Pocztowy i restauracja. Działalności gospodarcze na obszarze mają charakter handlowy i usługowy.

Zabytki i pomniki przyrody

Jedynie obiekty zabytkowe na obszarze rewitalizacji w Chotomowie to kościół parafialny, dzwonnica oraz kaplica, zlokalizowane nieopodal kościoła. Obszar Chotomowa jest intensywnie zabudowany i nie znajduje się na nim ani jeden pomnik przyrody.

Mieszkańcy

Osoby w wieku produkcyjnym w 2016 roku stanowiły 60% wszystkich mieszkańek i mieszkańców obszaru. 25% ludności było w wieku przedprodukcyjnym, a 15% – w poprodukcyjnym.

Mieszkańcy obszaru Chotomów Centrum to zróżnicowana grupa. Jak wynika z indywidualnych wywiadów pogłębionych prowadzonych na obszarze, część osób mieszka tu od urodzenia. Osoby te są mocno związane z Chotomowem, niektóre rodziny od pokoleń. Na obszarze znajdują się też nowe domy należące do osób, które sprowadziły się do wsi w ostatnich latach. Część tych mieszkańców prowadzi życie społeczne i zawodowe w Legionowie lub Warszawie i nie identyfikuje się z miejscem zamieszkania. Jak wynika z indywidualnych wywiadów pogłębionych, mieszkańcy ci częściowo zintegrowali się jednak ze sobą. Tryb życia nowych mieszkańców oparty o dojazdy do sąsiednich miast powoduje nadmierne zagęszczenie ruchu samochodowego na obszarze.

Problemy występujące na obszarze zdegradowanym

1. Sfera społeczna

A. Wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej

Na obszarze zdegradowanym Chotomów i w sołectwie Chotomów wskaźnik korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jest nieco wyższy niż dla całej gminy. Specyfiką sołectwa jest szybko rozwijająca się gęsta zabudowa jednorodzinna. Obszar dla zachowania spójności terytorialnej wyznaczony więc został wzdłuż najbardziej zaniedbanych ulic

dotkniętych ubóstwem, między którymi budowane są też nowe domy osób o wyższym statusie materialnym.

Tabela 17. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2011–2015 na obszarze Chotomów Centrum.

Chotomów Centrum	2015	2014	2013	2012	2011
Odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	2,8%	2,2%	2,4%	3,0%	2,9%
Odsetek osób korzystających ze świadczeń pielęgnacyjnych	0,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,3%

Jak widać w poniższej tabeli, odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na obszarze Chotomów Centrum na przestrzeni ostatnich lat pozostawał na podobnym poziomie między 2% a 3%. Także odsetek osób korzystających ze świadczeń pielęgnacyjnych zachowywał wartość niemal stałą. Podobnie jak w Jabłonie, w Chotomowie także nie były prowadzone działania skierowane do osób z niepełnosprawnościami i ich bliskich.

W indywidualnych wywiadach pogłębionych respondentki i respondenci z obszaru Chotomów Centrum dodatkowo wskazywali na problem uzależnienia od alkoholu części mieszkańców.

Przynajmniej wizualnie nie widać na tych nowych terenach problemów takich jak alkohol, co niestety widać w starej części, nie tylko przez osoby, które spacerują bocznymi ścieżkami. Na przykład na Piusa jest sklep, więc widać zarówno kupujących, że są to osoby, które mają duży problem alkoholowy, bo jeżeli ktoś wychodzi z siatkami wina za trzy złote albo z siatkami piwa, to nie znaczy to, że ma imprezę codziennie. [...] Ten problem był mocno uwidocznił na terenie naszej działki, która musiała być ogrodzona i uprzątnięta, z uwagi na to, że w sezonie wiosennym, letnio-jesiennym, na działce tej zalegały osoby spożywające alkohol.

Mieszkanca obszaru Chotomów Centrum w wieku produkcyjnym

B. Przestępczość

Wskaźnik przestępczości na obszarze Chotomów jest wyższy niż w sołectwie Chotomów i gminie Jabłonna. Przede wszystkim odpowiada za niego wysoka liczba kradzieży i włamań (70% wszystkich przestępstw). Inne popełniane przestępstwa na obszarze to zniszczenie i przywłaszczenie mienia, naruszenie nietykalności cielesnej, rozbój i prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym.

Tabela 18. Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców popełnianych w latach 2013–2015 na obszarze Chotomów Centrum.

Chotomów Centrum	2015	2014	2013
Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	10,4	11,6	12,4

**Opracowanie na podstawie danych Komisariatu Policji w Jabłonie.*

Jak widać w powyższej tabeli, liczba przestępstw na przestrzeni ostatnich trzech lat spadła, co wiąże się raczej z wyższą skutecznością policji, niż ograniczeniem problemów społecznych obszaru. Mieszkańcy obszaru Chotomów Centrum w indywidualnych wywiadach pogłębionych także wspominali o przestępczości występującej na obszarze. Zarówno w trakcie wywiadów, jak i podczas warsztatów podnoszono problem sprzedaży narkotyków w centrum Chotomowa, w pobliżu którego zlokalizowane jest Publiczne Gimnazjum.

Możemy mówić o problemach, o których wiem z powodu sąsiedztwa. Problemy tutaj już w kwestii kryminalnej, czyli przy Piusa to są osoby w tej chwili oczywiście osadzeni, natomiast problemy z kradzieżami i z innego typu przestępstwami w tym również narkotyki. Ja osobiście nie spotkałam, natomiast wiele osób mówiło, że na skwerze w pobliżu przystanku autobusowego [...] odchodzi handel narkotykami. On jest tu także zlokalizowany przy przystanku. Przystanek jest o tyle bezpiecznym miejscem, że ciężko stwierdzić, czy ktoś stoi, czekając na autobus, czy ktoś po niego przyjeżdża, bo wysiadł z autobusu, więc przestawanie tam nawet w długim czasie nie budzi podejrzeń.

Mieszkanka obszaru Chotomów Centrum w wieku produkcyjnym

C. Bezrobocie

W 2015 roku odsetek osób bezrobotnych na obszarze Chotomów Centrum wynosił 6%, natomiast długotrwale bezrobotnych – 2,7%. Bezrobocie jest poważnym problemem obszaru, co potwierdzają wyniki indywidualnych wywiadów pogłębionych.

Mają problemy niektórzy z alkoholem, niektórzy z pracą. [...] No bo nie ma tej pracy. Nie ma jej tu na miejscu w Chotomowie. W Legionowie, Warszawie pewnie jest. Ci ludzie bezrobotni [...] no to są mieszkańcy, którzy pokończyli pewnie podstawówkę i mają problem teraz z pracą. Wcześniej pracowali w tych firmach, te firmy zostały skasowane [...], no i ich zwolnili, no i już. I tak się stało.

Mieszkanka obszaru Chotomów Centrum w wieku poprodukcyjnym

D. Kapitał społeczny

Warto podkreślić, że wszystkie przebadane osoby mieszkające na obszarze poziom wzajemnego zaufania wśród mieszkańców oceniają wysoko i twierdzą, że same ufają swoim sąsiadom. Ponadto wszyscy respondenci i respondentki zadeklarowali, że gdyby mieli możliwość zmiany miejsca przeprowadzki, nie chcieliby zamieszkać nigdzie indziej. Wysoki

poziom zaufania społecznego połączony z poczuciem przywiązania do miejsca zamieszkania może stanowić zasób w podejmowanych ze społecznością lokalną działaniach rewitalizacyjnych.

2. Sfera techniczna

Na obszarze Chotomowa podobnie jak w całej gminie brakuje sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, na co w indywidualnych wywiadach pogłębionych skarżyli się wszyscy respondenci. Problemem specyficznym dla tego obszaru są znajdujące się w bardzo złym stanie, gęsto zabudowane budynki mieszkalne. Część z nich jest kryta azbestem, mimo programu usuwania azbestu prowadzonego w gminie.

Jest taka mieszana klasa ludzi na tym terenie, starsi, młodzi. Tutaj te domy powstały po wojnie. Tutaj taką lepiankę sobie każdy ukleił, nawet bez pozwolenia na budowę. Teraz mają problem, żeby dostać pozwolenie na budowę. Ale tam jakoś sobie robią, ogarniają wszystko.

Mieszkanka obszaru Chotomów Centrum w wieku produkcyjnym

3. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Podobnie jak w przypadku Jabłonny także w Chotomowie centrum wsi zostało zdegradowane. Plac, który historycznie pełnił funkcje centrotwórcze jest obecnie zatoczką autobusową z niewielkim skwerem pośrodku. Wokół brakuje infrastruktury społecznej i miejsca spotkań. Przestrzeń zlokalizowanego nieopodal Domu Strażaka jest niewystarczająca dla potrzeb tak licznie zaludnionej miejscowości.

Brakuje mi miejsca, gdzie idzie rodzina i spędza czas. Kawiarnia. Jakieś miejsce sportowe. [...] Takie centrum rodzinno-rekreacyjne. Bo tak naprawdę jest dużo już tych mieszkańców, a takiego miejsca nie ma. Jakaś mała pizzeria jest dwu-trzystolikowa. Ale coś takiego związanego z ruchem jak ma Legionowo, gdzieś ten park zdrowia... Nie ma takiego ryneczku i takiego miejsca w ogóle na taką wielotysięczną miejscowość, gdzie można by było... Takiego skweru, tak, tego faktycznie nie ma. Są działki, są ulice, wszyscy są pogrodzeni, a nie ma takiego miejsca.

Mieszkanka obszaru Chotomów w wieku produkcyjnym

Fotografia 2. Degradacja centrum Chotomowa. Ulica Partyzantów.

Z degradacją centrum wsi wiąże się także nadmierny ruch samochodowy. Wiele mieszkank i mieszkańców Chotomowa w ogóle nie korzysta z komunikacji publicznej, codziennie przemieszczając się samochodem z domu do pracy. We wsi tworzą się korki, które mieszkańcy próbują omijać, jeżdżąc szybko okolicznymi ulicami. Brak jest ograniczeń prędkości w centrum wsi, co stanowi zagrożenie dla pieszych, w szczególności dzieci idących do szkoły i osób starszych.

Problemy związane z kwestią bezpieczeństwa. Bo ci starzy mieszkańcy wyrosli w czasach, kiedy samochód pojawiał się raz na jakiś czas, przynajmniej w okresie sobotnio-niedzielnym, a w tej chwili jest częstokroć problem z przejściem na drugą stronę ulicy.

Mieszkanka obszaru Chotomów Centrum w wieku produkcyjnym

Na obszarze zarejestrowanych jest pięć organizacji pozarządowych, wszystkie w Skierdach. Rozwija się tu także amatorski ruch sportowy. Na obszarze nie działa ani jedna publiczna instytucja oświatowa. Funkcjonują prywatne przedszkole i szkoła podstawowa.

Zabytki i pomniki przyrody

Obiekty wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków to Fort XVIII Twierdzy Modlin w Bożej Woli, który obecnie znajduje się w rękach prywatnych, oraz cmentarz osadników niemieckich w Skierdach. Oba obiekty są w złym stanie.

Mieszkańcy

W 2016 roku osoby w wieku produkcyjnym na obszarze Wsi Zachodnich stanowiły 61%. Jedną czwartą (24%) stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnym, a 14% – osoby starsze. Rewitalizacją objęta została część Wsi Zachodnich na południe od ulicy Modlińskiej. W przeciwieństwie do północnej, która obecnie intensywnie się rozbudowuje, to starsza część, zamieszkała przez więcej starszych osób.

Tu w moim otoczeniu to my sobie mówimy „dzień dobry”. Znamy się. Na tym obszarze objętym rewitalizacją to z 80% to są starzy mieszkańcy, którzy się znają z pokolenia na pokolenie.

Mieszkanca obszaru Wsie Zachodnie w wieku produkcyjnym

Problemy występujące na obszarze zdegradowanym

1. Sfera społeczna

A. Ubóstwo

Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na obszarze Wsie Zachodnie jest nieco niższy, niż w Jabłonie i Chotomowie. Wciąż jednak przekracza 2% i w okresie ostatnich pięciu lat utrzymuje się na podobnym poziomie. W tym czasie każdego roku jedna osoba korzystała ze świadczeń pielęgnacyjnych na obszarze. Odsetek osób bezrobotnych na obszarze w 2015 roku wyniósł 3%, a długotrwale bezrobotnych – 2%.

Tabela 19. Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2011–2015 na obszarze Wsie Zachodnie.

Obszar Wsie Zachodnie	2015	2014	2013	2012	2011
Odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	2,1%	2,1%	0,9%	2,6%	2,4%

B. Przestępczość

Większość przestępstw popełniana na obszarze zdegradowanym Wsi Zachodnich w 2015 roku to włamania, przywłaszczenia mienia lub kradzieże (71%). Na obszarze pojawił się problem posiadania środków odurzających i prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwym. Liczba przestępstw popełnianych na obszarze w ciągu ostatnich trzech lat się waha i nie można dostrzec tu jednoznacznego spadku, który widać zarówno w Jabłonie, jak i w Chotomowie.

Tabela 20. Liczba przestępstw popełnionych w latach 2013–2015 na obszarze Wsi Zachodnie w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Wsie Zachodnie	2015	2014	2013
Liczba przestępstw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	9,6	17,6	13,8

2. Problemy środowiskowe

A. Zanieczyszczenie wód gruntowych

Najważniejszym problemem w obszarze Wsi Zachodnich w opinii zamieszkujących je osób jest brak wodociągów, a także zanieczyszczenia wód gruntowych, które są konsekwencją obecności terenu po wysypisku śmieci w Bożej Woli. W opinii osób zamieszkujących obszar zanieczyszczenia te przedostają się do przydomowych studni, w związku z czym mieszkańcy obawiają się pić pozyskiwaną z nich wodę. Jak wynika z badania jakości wody prowadzonego w 2012 roku przez Wojskowy Ośrodek Medycyny Prezencyjnej Modlin, na obszarze przekroczone zostało pięciokrotnie stężenie manganu. Ponadto w związku z obniżaniem się stanu wód na części działek pojawiła się potrzeba pogłębiania studni z powodu suszy. Brak wodociągów uniemożliwia także tworzenie przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarze. Ponadto stan ten zniechęca potencjalnych inwestorów do rozwijania działalności gospodarczych na obszarze. Potrzeba rozwiązania problemu braku wodociągów jest paląca.

Stan wód się obniża. W zeszłym roku był tak niski, że ileś tam ludzi musiało wiercić nowe studnie, pogłębiać, bo nie było wody.

Mieszkaniec obszaru Wsi Zachodnie w wieku produkcyjnym

Podobnie jak w Jabłonie działki we Wsiach Zachodnich są wydłużone, w związku z czym koszty doprowadzenia sieci przez działkę do pokrycia przez mieszkańców, będą wysokie. Opierając się o problemy z podłączeniem sieci gazowniczej, można przypuszczać, że część osób, znajdująca się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej, nie będzie mogła pokryć ich z własnych środków.

W większości są to mieszkańcy w wieku podeszłym, dużo jest. No młodzi też są, poniektórzy zostali, ale większość mieszkańców jest starsza. Także jeśli chodzi o wnioski na przykład do wodociągów, to tu jest problem tu w Suchocinie. Mają podejście, że niepotrzebne i tak dalej. Tak samo jak żeśmy ostatnio zbierali wnioski o przyłączenie do sieci gazowej. [...] To będą ogromne koszty podłączenia się do takiego gazu. Też domy są w głębi działek. Dostaliśmy wszyscy odmowne decyzje, nie opłaca się. Złożyłem odwołanie, ale nie odpowiedzieli. Ci są na emeryturze, to wiadomo, ciężko jest finansowo. Brakuje tej integracji.

Mieszkaniec obszaru Wsie Zachodnie w wieku produkcyjnym

3. Sfera techniczna

Na obszarze Wsi Zachodnich brakuje infrastruktury społecznej. Pomimo wysokiego odsetka mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym nie działa tu ani jedna publiczna szkoła czy przedszkole. Brakuje miejsc spotkań, a Klub Rolnika w Bożej Woli i filia Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Skierdach oraz świetlica wiejska w Suchocinie nie odpowiadają potrzebom mieszkańców i nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W budynku Klubu Rolnika znajdują się też lokale mieszkalne, które podobnie jak Klub wymagają przeglądu stanu technicznego i podjęcia decyzji o remoncie.

W tej chwili mieszkańcy nie bardzo się integrują. Nie ma żadnego kontaktu. Sporo osób to nawet nie znam, kto tu jest. Znam tylko najbliższego sąsiada, którego mam przez ulicę. Mam z nim dobry kontakt, jest to porządny człowiek. Nie ma takich punktów, miejsc, w których człowiek mógłby się spotkać, poznać tych ludzi, żeby to jakoś inaczej wyglądało. Tak jak to się określa, jest sypialnia, przyjeżdża się, śpi i wyjeżdża do pracy. Ludzie się tutaj nie spotykają, nie mają ze sobą żadnych więzi.

Mieszkaniec obszaru Wsie Zachodnie w wieku produkcyjnym

Fotografia 3. Świetlica wiejska w Suchocinie.

Część II. Cele i projekty rewitalizacji

Wizja i cele

Wizja obszarów po rewitalizacji

Wizja określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy: instytucje gminne, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i mieszkańcy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu. Wizja stanowi opis oczekiwanego stanu na obszarze rewitalizacji - w wyniku przeprowadzonej interwencji. Według niej obszar zrewitalizowany to obszar o czystym powietrzu i wodzie, odpowiedzialnie korzystający z bogatego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, którego mieszkańcy identyfikują się z gminą, chronią dobro wspólne i solidarnie dbają o zaspokojenie podstawowych potrzeb społeczności, w szczególności dostępu do lokali mieszkalnych należących do gminy, wody, edukacji, zatrudnienia i oparcia społecznego.

W wyniku realizacji działań rewitalizacyjnych, wybrane podobszary staną się miejscami bezpiecznymi, dającymi mieszkańcom w różnym wieku możliwość łatwego dostępu do usług społecznych, realizacji swoich pasji i ciekawego spędzania czasu wolnego, dostosowanymi do potrzeb osób niepełnosprawnych i wymagających szczególnej opieki. Tak sformułowana wizja zostanie zrealizowana przez trzy cele główne oraz odpowiadające im kierunki działań i konkretne projekty. Warto dodać, że zaplanowane do realizacji zadania stanowią odpowiedź na potrzeby zgłoszone przez mieszkańców na spotkaniach organizowanych w trakcie tworzenia Programu.

Cele Programu i zakładane rezultaty

Z przeprowadzonej diagnozy wyłaniają się trzy główne cele programu, związane z koniecznością ochrony przyrody, ograniczenia ubóstwa i włączenia społecznego oraz budowania kapitału w gminie.

Cel. 1. Budowanie kapitału społecznego i identyfikacji mieszkańców z gminą

Cel pierwszy odpowiada na szczególnie dotkliwy problem relatywnie niskiego poziomu kapitału społecznego i braku identyfikacji mieszkańców z gminą. Genezą problemu jest bliskie sąsiedztwo miasta stołecznego Warszawy. Działania prowadzone w tym obszarze będą ukierunkowane na stworzenie centrum społeczno-kulturalnego w gminie. Rezultatem interwencji podjętych w ramach realizacji celu pierwszego będą utworzone trzy centra życia społecznego w gminie, odpowiednio po jednym dla każdego ze zidentyfikowanych obszarów

kryzysowych z kluczową rolą centrum wsi Jabłonna. W każdym z centrów dostępna będzie infrastruktura społeczna wraz z ofertą usług zaplanowaną i współprowadzoną przez mieszkańców, lokalnych przedsiębiorców i organizacje społeczne. Tworzeniu centrów towarzyszyć będą działania ze społecznością, których rezultatem będzie wzrost kapitału społecznego, wzajemne poznanie się mieszkańców obszaru i nabycie przez nich umiejętności współpracy.

Cel 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwalczanie ubóstwa:

Cel drugi dotyczy walki z wykluczeniem społecznym, wsparcia mieszkańców gminy znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji materialnej i wsparcia zatrudnienia osób mających trudność w znalezieniu pracy. Rezultatem podjętych w tym obszarze interwencji będzie wzrost jakości życia najuboższych mieszkańców gminy, dzięki odnowie i rozwinięciu gminnych zasobów lokalowych oraz renowacji najbardziej zaniedbanych ulic i dzielnic. Pracom remontowym towarzyszyć będzie animacja społeczności lokalnych, dzięki której wzrośnie poczucie wpływu mieszkańców na najbliższą okolicę i przekonanie o możliwości zmiany trudnej sytuacji życiowej. Szeroka promocja i rozwój wolontariatu w dłuższej perspektywie przyniesie wzrost solidarności mieszkańców o zróżnicowanym statusie społecznym i materialnym.

Cel 3. Ochrona środowiska naturalnego gminy

Cel trzeci wiąże się z zanieczyszczeniami generowanymi głównie przez intensywną zabudowę mieszkaniową oraz uwarunkowania historyczne gminy: intensywną uprawę szklarniową, po której pozostały zanieczyszczenia gleby, oraz składowiska odpadów w Jabłonie i Bożej Woli. Współczesnym źródłem zanieczyszczeń jest brak odpowiedniej infrastruktury, takiej jak: wodociąg, kanalizacja, miejsce zbiórki odpadów, czy też emisja zanieczyszczeń pochodząca z palenisk domowych. Problemy te dotyczą najbardziej osób najuboższych, którym najtrudniej jest zainwestować w nowoczesną infrastrukturę grzewczą czy podłączenie się do kanalizacji. Działania podjęte w ramach realizacji tego celu doprowadzą do spadku emisji substancji szkodliwych, dzięki termomodernizacji budynków publicznych i wymianie przydomowych kotłowni, zmniejszenia zanieczyszczenia wód gruntowych dzięki budowie kanalizacji i likwidacji nielegalnych wysypisk śmieci. Działaniom remontowym towarzyszyć będzie intensywna edukacja mieszkańców w każdym wieku, której rezultatem będzie zmiana postaw na proekologiczne.

Do opisanych powyżej celów głównych przypisane zostały cele szczegółowe i działania służące ich realizacji.

Cel. I. Budowanie kapitału społecznego i identyfikacji mieszkańców z gminą:

- 1) Przywrócenie centrów wsi funkcji centrotwórczych. Poprawa estetyki centrów.

- 2) Ożywienie społeczno-kulturalne zdegradowanych obszarów,
- 3) Stworzenie i podniesienie jakości infrastruktury społecznej,
- 4) Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców,
- 5) Rozwój małych i średnich lokalnych przedsiębiorstw.

Cel II. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwalczanie ubóstwa:

- 1) Podniesienie jakości życia osób o najniższych dochodach,
- 2) Utworzenie miejsc pracy dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- 3) Włączanie społeczne dzieci i młodzieży,
- 4) Koordynacja systemu oparcia społecznego dla osób z niepełnosprawnościami,
- 5) Wsparcie osób w wieku senioralnym.

Cel III. Ochrona środowiska naturalnego gminy:

- 1) Podniesie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- 2) Usunięcie nielegalnych wysypisk śmieci i przeciwdziałanie ich ponownemu pojawieniu się,
- 3) Ograniczenie zanieczyszczenia wód gruntowych,
- 4) Ograniczenie emisji substancji szkodliwych i zanieczyszczeń.
- 5) Wsparcie wykorzystania i popularyzacja alternatywnych form transportu, takich jak komunikacja rowerowa i kolejowa,

Mechanizmy zapewnienia komplementarności

1. Komplementarność przestrzenna

Wszystkie Działania Programu są spójne ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Gminy i zakładają utworzenie trzech centrów życia społecznego. Wybór miejsc centrów uwarunkowany jest geograficznie i historycznie, a ich powstanie w założeniach ma oddziaływać nie tylko na obszary kryzysowe, lecz także sołectwa ościenne, których mieszkańcy również korzystać będą z utworzonych w centrach usług. Mieszkancki i mieszkańcy wsi ościennych uczestniczyli w warsztatach planistycznych i mieli wpływ na przeprowadzoną diagnozę i opisany w Programie plan działań.

Większość zaplanowanych działań – poza projektami obejmującymi całą gminę – skoncentrowana została w miejscach najbardziej wymagających interwencji. Monitoring i ewaluacja realizacji Programu prowadzone jednak będą na całym obszarze, dzięki czemu możliwa będzie identyfikacja nowych problemów i podjęcie środków zaradczych, a także określenie szerszego wpływu interwencji.

Poniższa tabela prezentuje podział projektów na obszary rewitalizacji.

Tabela 21. Miejsce prowadzenia projektów rewitalizacji.

Projekty	Jabłonna Centrum	Chotomów Centrum	Wsie Zachodnie
Projekt komplementarny 1.1.1. Poprawa estetyki przestrzeni oraz ciągów komunikacyjnych na obszarach rewitalizacji połączona z integracją społeczną.	x	x	x
Projekt komplementarny 1.1.2. Poprawa estetyki zaniedbanych ulic na obszarze rewitalizacji połączona z integracją społeczną.	x	x	x
Projekt komplementarny 1.1.3. Utworzenie muzeum społecznego Gminy Jabłonna.	x	udział mieszkańców obszarów	
Projekt główny 1.1.4. Rewitalizacja centrum Gminy Jabłonna, przywrócenie centralnych funkcji ulicy Modlińskiej w Jabłonie	x		
Projekt komplementarny 1.1.5 Utworzenie spółdzielni socjalnej dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	x	zatrudnienie mieszkańców obszarów	
Przedsięwzięcie uzupełniające: Plenerowe pokazy filmowe	x	x	x
Projekt 1.2.1 Wsparcie mieszkańców w organizacji wydarzeń na rzecz społeczności lokalnej	x	x	x

Projekty	Jabłonna Centrum	Chotomów Centrum	Wsie Zachodnie
Przedsięwzięcie uzupełniające: wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy	x	x	x
Projekt 1.3.1 Dostosowanie świetlicy wiejskiej w Suchocinie do potrzeb mieszkańców			x
Projekt 1.3.2 Dostosowanie Klubu Rolnika w Bożej Woli i mieszkań komunalnych do potrzeb mieszkańców			x
Projekt 1.3.3 Dostosowanie filii GCKiS w Skierdach do potrzeb mieszkańców			x
Projekt 1.4.1 Rozwój infrastruktury spędzania wolnego czasu w Chotomowie	dostępna na obszarze		x
Projekt 1.4.2. Rozwój amatorskiego ruchu sportowego na obszarach zdegradowanych		x	x
Projekt 1.4.3. Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy	x	x	x
Projekt 1.4.4. Wsparcie rozwoju organizacji senioralnych i aktywności osób starszych	x	x	x
Projekt 2.1.1. Odnowa dzielnic i ulic wymagających szczególnej interwencji na obszarach zdegradowanych	x	x	x
Projekt 2.1.2. Rewitalizacja tkanki mieszkań komunalnych i socjalnych dla mieszkańców Gminy Jabłonna.	x	x	x
Przedsięwzięcie uzupełniające: Mieszkania treningowe w Chotomowie		x	
Projekt 2.2.1 Otwarcie świetlic środowiskowych (placówek wsparcia dziennego) dla dzieci i młodzieży	x	x	w ramach świetlicy i GCKiS na obszarze
Projekt 2.2.2. Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w różnym wieku oraz integracja środowiska rodziców.	x	x	
Projekt 2.3.1 Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób z Niepełnosprawnościami	x	dojazd do mieszkańców obszarów	
Projekt 2.3.2 Wsparcie rozwoju wolontariatu mieszkańców	x	x	x
Projekt 3.1. Edukacja ekologiczna mieszkank i mieszkańców	x	x	x
Projekt 3.2. Utworzenie Punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	x	dostępność dla wszystkich mieszkańców gminy	
Projekt 3.3 Rozwój sieci wodociągów i kanalizacji	x	x	x
Projekt 3.4 Wsparcie wymiany kotłów gazowych	x	x	x
Projekt 3.5.1 System komunikacji rowerowej	x	x	x
Projekt 3.5.2 Park&Ride Chotomów		x	

2. Komplementarność problemowa

Wszystkim zaplanowanym pracom remontowym i nowym inwestycjom towarzyszą działania mające na celu poprawę sytuacji społecznej. Poza remontem najbardziej zdegradowanych dzielnic i ulic zaplanowane zostało tworzenie infrastruktury społecznej, stanowiące odpowiedź na zidentyfikowany problem niskiego poziomu kapitału społecznego. Odnowie tkanki mieszkaniowej i termomodernizacji towarzyszy animacja społeczności lokalnej. Budowie centrów społecznych – tworzenie miejsc pracy dla osób bezrobotnych. Szczególną wagę do pracy ze społecznością przywiązuje się w realizacji celu trzeciego, gdyż wymiana infrastruktury na bardziej ekologiczną bez zmiany postaw nie może przynieść oczekiwanych rezultatów zmniejszenia zanieczyszczeń. Konieczne jest podjęcie działań edukacyjnych dla mieszkańców w każdym wieku, kampanii i akcji społecznych.

3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Za przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenie rewitalizacji odpowiada gmina, przy czym należy zaznaczyć, iż rewitalizacja prowadzona będzie przy udziale wielu interesariuszy. System zarządzania Programem Rewitalizacji został zaprojektowany w taki sposób, aby możliwe było efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Jednostką odpowiedzialną za realizację zadań ujętych w Programie Rewitalizacji będzie przede wszystkim Gmina Jabłonna, która będzie wspomagana przez pozostałych interesariuszy rewitalizacji. W tym celu powołany został Komitet Rewitalizacji złożony z przedstawicieli strony publicznej, społecznej i prywatnej.

4. Komplementarność źródeł finansowania

Wdrożenie programu zakłada wykorzystanie zróżnicowanych źródeł finansowania: dostępnych środków krajowych i europejskich, zaangażowanie przedsiębiorców w realizację i współfinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także finansowanie społecznościowe (crowdfunding). Ponadto dzięki włączeniu do realizacji działań partnerów społecznych i przedsiębiorców możliwe będzie wykorzystanie między innymi środków dostępnych dla organizacji pozarządowych przy realizacji projektów miękkich, a tym samym wzmocnienie trzeciego sektora na obszarze gminy. Działania rewitalizacyjne współfinansowane z funduszy europejskich w ramach perspektywy finansowej na lata 2007–2013 będą kontynuowane oraz uzupełniane poprzez realizację projektów komplementarnych, w perspektywie 2014–2020. Poniżej zestawiono najważniejsze działania mające charakter rewitalizacyjny, zrealizowane w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 200–2013 w Gminie Jabłonna, a także projekty, wpisujące się w całość działań

zaplanowanych w Programie Rewitalizacji na najbliższe lata, na które gmina otrzymała dofinansowanie w roku 2016.

Tabela 22. Zadania inwestycyjne o charakterze rewitalizacyjnym realizowane przez Gminę Jabłonna z udziałem środków unijnych.

L.p.	Nazwa zadania	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Źródło dofinansowania
Perspektywa finansowa 2007 – 2013				
1.	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego Jabłonna przez remont elewacji zabytkowego budynku Urzędu Gminy w Jabłonie wraz z rewitalizacją i oświetleniem jego otoczenia oraz przez promocyjne wydawnictwa	1271129,61	811107,8	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w zakresie Działania 6.1 – Kultura w ramach RPO WM 2007-2013
2.	Słoneczna Jabłonna – ochrona powietrza poprzez wykorzystanie instalacji solarnych w Gminie Jabłonna	2788886,42	1951520,49	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w zakresie Działania 4.3. Ochrona powietrza, energetyka w ramach RPO WM 2007-2013
3.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie na terenie Gminy Jabłonna	118 340,00	105914,30	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013
4.	Extra wiedza rozwój kompetencji uczniów szkół podstawowych w Gminie Jabłonna	181598,40	181598,40	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013
5.	Start na piątkę (wsparcie indywidualnego rozwoju uczniów klas I-III szkół podstawowych)	121755,42	121755,42	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013
6.	W szkole przedszkole (dostosowanie i wyposażenie pomieszczeń)	515966,00	515966,00	Projekt współfinansowany ze środków Unii

L.p.	Nazwa zadania	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Źródło dofinansowania
	dla potrzeb dzieci najmłodszych w Szkole Podstawowej im. Armii Krajowej w Jabłonce)			Europejskiej w ramach w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013
7.	Budowa systemu gospodarki ściekowej na terenie gm. Jabłonna – etap I opracowanie dokumentacji technicznej	66697,00	46091,42	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013
Perspektywa finansowa 2014–2020				
1.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Jabłonna	4345722,43	3438603,97	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w zakresie Działania 4.2 Efektywność energetyczna w ramach RPO WM 2014-2020
2.	Poprawa warunków do rozwoju przyjaznych środowisku form transportu poprzez utworzenie systemu dróg rowerowych na terenie gmin: Czosnów, Jabłonna, Legionowo, Łomianki, Nieporęt, Nowy Dwór Mazowiecki, Radzymin i Wieliszew	60013074,42	48010459,53	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w zakresie Działania 4.3 Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza w ramach RPO WM 2014-2020
3.	Budowa systemu gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Jabłonna – etap I	63896066,70	35125778,42	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 - Oś priorytetowa II – Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
4.	Słoneczna Jabłonna – ochrona powietrza poprzez wykorzystanie Odnawialnych Źródeł Energii w Gminie Jabłonna – etap II	12 179 460,01	9 743 568,00	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w zakresie Działania 4.1 Odnawialne źródła energii (OZE) w ramach RPO WM 2014-2020

L.p.	Nazwa zadania	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Źródło dofinansowania
5.	Kluczowy pakiet startowy dla uczniów Publicznego Gimnazjum Im. Orła Białego w Chotomowie	804287,50	643430,00	Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w zakresie Działania 10.1 Kształcenie i rozwój dzieci i młodzieży w ramach RPO WM 2014-2020
6.	Program Ograniczenia Emisji Zanieczyszczeń poprzez modernizację kotłowni zlokalizowanych na terenie Gminy Jabłonna	602 357,09	24305,76	Dotacja z WFOŚiGW

Cele szczegółowe i odpowiadające im podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Cel 1. Budowanie kapitału społecznego i identyfikacji mieszkańców z gminą

Cel 1.1. Przywrócenie centrom wsi funkcji centrotwórczych

Projekt 1.1.1. Poprawa estetyki przestrzeni oraz ciągów komunikacyjnych na obszarze rewitalizacji połączona z partycypacją społeczną.

Projekt jest odpowiedzią na zgłaszany przez mieszkańców problem estetyki przestrzeni publicznej, występujący w szczególności na obszarze rewitalizacji (stare centra wsi). Krajobraz przestrzeni publicznej w Gminie Jabłonna jest charakterystyczny dla gmin podwarszawskich, gdzie problemem jest np. niekontrolowane wywieszane wzdłuż ulic dojazdowych do stolicy wielkoformatowych reklam i billboardów. Projekt zakłada oprócz przygotowania regulacji prawnych i wyznaczenia standardów na poziomie gminy, także bezpośrednie zaangażowanie mieszkańców w proces podejmowania decyzji i zaplanowanie kroków zmierzających do egzekwowania opracowanych przepisów. Działania z mieszkańcami zostały zaplanowane po to by uchwała Rady Gminy była dokumentem egzekwowanym przez społeczność oraz realnie zmieniającym przestrzeń. Kontynuacją opisanych działań będą kolejne projekty komplementarne, mające na celu zmianę postaw mieszkańców obszaru rewitalizacji, zwiększenie ich zaangażowania społecznego i odpowiedzialności za dobro wspólne.

Problemy, na które odpowiada projekt:

- degradacja centrum gminy,
- zmiana funkcji gminy,
- zaniedbanie infrastruktury publicznej,
- zaniedbane posesje i drogi.

Odbiorcy:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji
- lokalni przedsiębiorcy sektora MŚP i rzemieślnicy,
- organizacje pozarządowe,

Działania

1. Wprowadzenie jednolitej estetyki. Po przeprowadzeniu szerokich konsultacji społecznych ustanowienie w formie Uchwały Rady Gminy zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, zgodnie z Ustawą z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (tzw. ustawy krajobrazowej). Opracowanie zasad i warunków realizacji przedsięwzięć wpływających na krajobraz obszarów rewitalizowanych.

Rezultaty

1. Opracowana, skonsultowana i wdrożona uchwała, regulująca standardy krajobrazu w centrach wsi.
2. Udział przynajmniej 30 mieszkańców w konsultacjach społecznych.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy, organizacje pozarządowe przy współpracy z mieszkańcami

Lokalizacja: ulica Modlińska (podobszar Jabłonna Centrum i Wsie Zachodnie), centralna część Chotomowa – skwer u zbiegu ulic Piusa XI, Żeligowskiego, Strażackiej, Partyzantów i Pięknej.

Termin realizacji: 2017–2023 r.

Szacunkowe koszty: 150 000 – środki własne gminy, środki prywatne,

Wskaźnik rezultatu: w 2023 r. 80% reklam i bilbordów zgodnych ze standardami wyznaczonymi w Uchwale przyjętej przez Radę Gminy – wyniki inwentaryzacji reklam zamieszczonych wzdłuż ciągów komunikacyjnych przeprowadzone co 3 lata. Jednolite standardy zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, stosowane w przetargach ogłaszanych przez Urząd Gminy Jabłonna.

Monitoring: wyniki inwentaryzacji reklam zamieszczonych wzdłuż ciągów komunikacyjnych przeprowadzane co 3 lata przez Urząd Gminy

Projekt 1.1.2. Poprawa estetyki zaniedbanych ulic na obszarze rewitalizacji połączona z integracją społeczną.

Projekt odpowiada na problem niskiej estetyki ulic na obszarze objętym rewitalizacją i zaniedbane otoczenie wielu posesji (np. pozostałości szklarni i budynków gospodarczych, nieład i bałagan) oraz brak troski części mieszkańców o dobro wspólne jakim jest przestrzeń gminy. Projekt ten powstał z inicjatywy mieszkańców biorących udział w spotkaniach na etapie przygotowywania Programu Rewitalizacji. Konkurs będzie nie tylko okazją

do poprawy estetyki przestrzeni obszaru rewitalizacji ale także do integracji mieszkańców i ich zaangażowania w życie gminy.

Problemy, na które odpowiada projekt:

- degradacja centrum gminy,
- zmiana funkcji gminy,
- zaniedbanie infrastruktury publicznej,
- zaniedbane posesje i drogi.

Odbiorcy:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji
- lokalni przedsiębiorcy sektora MŚP i rzemieślnicy,
- organizacje pozarządowe,
- wszyscy mieszkańcy gminy.

Działania

Ogłaszanie co roku konkursu na najpiękniejszą ulicę na obszarze objętym rewitalizacją. Wspólne ujednoczenie przez mieszkańców estetyki ulic. Ogłoszenie wyników w trakcie Święta Gminy Jabłonna i przyznanie nagrody finansowej na poprawę estetyki ulicy, która wydana zostanie na zakupy lub konieczne remonty przez mieszkańców ulicy. Zatrudnienie animatorów do pracy ze społecznością.

Rezultaty

1. Partycypacyjnie odnowione ulice na obszarach objętych rewitalizacją.
2. Integracja mieszkańców ulic.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy, mieszkańcy gminy, organizacje pozarządowe

Lokalizacja: ulice objęte obszarem rewitalizacji

Termin realizacji: 2017–2023 r.

Szacunkowe koszty: 20 000 rocznie

Wskaźnik rezultatu: poprawa estetyki przynajmniej 6 ulic na obszarze rewitalizacji

Monitoring: protokoły odbioru z przeprowadzonych prac, środki zaangażowane w realizację działań przez Urząd Gminy

Projekt 1.1.3. Utworzenie muzeum społecznego Gminy Jabłonna.

Projekt jest odpowiedzią na zgłaszaną przez mieszkańców potrzebę wykorzystania dziedzictwa historycznego gminy do budowania tożsamości lokalnej mieszkańców, integracji społeczności oraz stworzenia ciekawej oferty spędzania wolnego czasu. Obszar rewitalizacji obejmuje najstarsze części gminy, w dużej mierze zamieszkałe od pokoleń. Dlatego też

działania związane z gromadzeniem pamiątek lub zbieraniem historii mówionej będą skierowane w pierwszej kolejności osób zamieszkałych na obszarze rewitalizacji. Docelowo planowane jest otwarcie izby muzealnej lub stałej wystawy w budynku byłej wozowni, którego dostosowanie do potrzeb społecznych planowane jest na lata 2018-2023. Do tego czasu wykorzystywane będą istniejące narzędzia a także nowoczesne technologie, umożliwiające stworzenie muzeum społecznego, wystaw internetowych oraz mobilnych wystaw czasowych, prezentowanych w instytucjach publicznych (np. ośrodek kultury i jego filie, szkoły, urząd gminy). Wymienionym wyżej działaniom będą towarzyszyć także spacery historyczne, spotkania z historykami, wykłady i debaty, organizowane np. w trakcie dużych wydarzeń gminnych. W realizację działań zostaną bezpośrednio włączeni zainteresowani mieszkańcy w różnym wieku. Planowane jest powtarzanie działań zaplanowanych w projekcie co roku.

Problemy, na które odpowiadać ma projekt:

- niski poziom identyfikacji mieszkańców z gminą,
- degradacja centrum gminy.

Odbiorcy:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- mieszkańcy całej Gminy Jabłonna,
- organizacje społeczne,
- turyści.

Działania

1. Gromadzenie, archiwizowanie i wystawienie osobistych pamiątek, obiektów związanych z historią Gminy Jabłonna przez mieszkańców.
2. Organizacja mobilnych wystaw czasowych w różnych instytucjach gminnych.
3. Zebranie lokalnych historii. Stworzenie archiwum historii mówionej.
4. Prowadzenia warsztatów dla mieszkańców na temat lokalnej historii, tradycji i rękodzieła, wycieczki historyczne, gry terenowe.

Rezultat

Otwarte wirtualne muzeum społeczne Gminy Jabłonna w formie elektronicznej, w którym zgromadzone i wystawione zostaną osobiste historie i pamiątki, związane z historią mieszkańców i gminy. Mobilne wystawy czasowe.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy, Gminne Centrum Kultury i Sportu i Gminna Biblioteka Publiczna we współpracy z Polską Akademią Nauk, organizacjami

pozarządowymi, mieszkańcami, partnerami zewnętrznymi (np. Muzeum Historyczne w Legionowie, Ośrodek Karta).

Lokalizacja: obszar rewitalizacji, ul. Modlińska 102 w Jabłonie

Szacunkowe koszty: 35 000 zł rocznie.

Termin realizacji: 2018–2023 (działanie ciągłe).

Wskaźnik rezultatu: stworzenie strony muzeum społecznego zawierającej 6 wystaw wirtualnych; liczba wejść na stronę w ciągu trwania Programu 12 000; stworzenie 6 wystaw mobilnych; 1500 osób odwiedzi wystawy mobilne (250 rocznie); stworzenie 1 izby muzealnej.

Monitoring: sprawozdanie z realizacji projektów, protokół przekazania do eksploatacji izby muzealnej, dane Urzędu Gminy Jabłonna od administratora strony internetowej urzędu

Projekt główny 1.1.4. Rewitalizacja centrum Gminy Jabłonna, poprzez przywrócenie centralnych funkcji ulicy Modlińskiej w Jabłonie.

Projekt zakłada przywrócenie centralnej funkcji gminy obszarowi obejmującemu teren od ul. Modlińskiej 102 do budynku Szkoły Podstawowej im. Armii Krajowej przy ul. Szkolnej 2. Na wskazanym terenie znajdują się: budynek Policji, budynek Poczty Polskiej S.A. wraz z budynkiem wozowni, budynek Gminnego Centrum Kultury i Sportu (GCKiS) oraz budynek szkoły podstawowej. Celem projektu jest w pierwszym rzędzie stworzenie centrum społecznego w zabytkowego budynku wozowni z XVIII wieku, który znajduje się w użytkowaniu wieczystym Poczty Polskiej S.A. Aktualnie Urząd Gminy prowadzi rozmowy z Poczta w celu pozyskania budynku wozowni na cele budowlane zgodnie z Programem Rewitalizacji i stworzenie w nim miejsca wykorzystywanego na cele gospodarcze, społeczne, edukacyjne oraz kulturalne, w którym także znajdzie swą siedzibę przedsiębiorstwo społeczne. Integralnym elementem projektu, oddziałującym na cały obszar rewitalizowany i funkcjonalnie z nim połączonym, będzie termomodernizacja obiektu Szkoły Podstawowej im. Armii Krajowej w Jabłonie. Projektem zakłada także przebudowę głównego szlaku komunikacyjnego tego obszaru, ul. Szkolnej, która została ukończona w 2016 roku. Projektem komplementarnym zaplanowanym na lata 2017-2018 jest termomodernizacja budynku GCKiS. W wyniku realizacji projektu powstanie spójna estetycznie i bezpieczna przestrzeń centrum Jabłonna, pełniąca funkcje społeczne i dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych i niesprawnych ruchowo. W celu uzyskania spójności architektonicznej wspomnianej przestrzeni, planowane jest przeprowadzenie konkursów urbanistyczno-architektonicznych.

Problemy, na które odpowiadać ma projekt:

- niska aktywność obywatelska,
- degradacja centrum gminy,
- wysoki wskaźnik przestępczości,

- bezrobocie, bezczynność,
- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym.

Odbiorcy:

- osoby zamieszkujące obszar zdegradowany Jabłonna Centrum,
- lokalne przedsiębiorstwa sektora MŚP,
- dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym,
- lokalne organizacje pozarządowe,
- osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- mieszkańcy i mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem społecznym, między innymi osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami.

Działania

1. Partycypacyjne stworzenie spójnej koncepcji przestrzeni architektoniczno-urbanistycznej centrum wsi Jabłonna oraz ogłoszenie konkursów urbanistyczno-architektonicznych. Przebudowa otoczenia z uwzględnieniem miejsca spotkań i aktywności mieszkańców oraz miejsca targów lokalnych wytwórców, producentów żywności, kiermaszy rękodzieła i innych wydarzeń promujących lokalne przedsiębiorstwa.

2. Termomodernizacja części budynku Szkoły Podstawowej im. Armii Krajowej. Utworzenie tam placówki wsparcia dziennego (świetlicy środowiskowej) dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym z podobszaru Jabłonna. Partycypacyjne zaplanowanie oferty placówki wraz z dziećmi i młodzieżą (więcej projekt komplementarny 2.2).

3. Remont budynku przy ulicy Modlińskiej 102 (dawna wozownia) z przeznaczeniem na cele społeczne. Dostosowanie wnętrza budynku do potrzeb społeczności lokalnej. Udostępnienie budynku między innymi na potrzeby: biblioteki, kawiarni prowadzonej przez spółdzielnię socjalną, klubu dla rodziców, przestrzeni coworkingu dla organizacji społecznych i lokalnych przedsiębiorców, przestrzeni wystawienniczej.

4. Partycypacyjne zaplanowanie oferty spędzania czasu wolnego w budynku dla różnych grup wiekowych.

5. Remont połączony z przebudową ul. Szkolnej w Jabłonie

Rezultaty:

- Stworzona oferta spędzania czasu wolnego.
- Utworzone centrum życia społecznego gminy.
- Wzrost poziomu kapitału społecznego mieszkańców.

- Zintegrowana społeczność lokalna.
- Uporządkowana przestrzeń wsi Jabłonna
- Odrestaurowany budynek przy ul. Modlińskiej 102 (dawna wozownia)
- Odnowiona część budynku Szkoły Podstawowej
- Utworzona przestrzeń na cele społeczne
- Poddany termomodernizacji budynek Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Jabłonie.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłonna, Gminna Biblioteka Publiczna, Gminne Centrum Kultury i Sportu, organizacje pozarządowe, Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Lokalizacja: projekt obejmuje obszar wzdłuż ul. Modlińskiej do skrzyżowania ul. Modlińskiej z ul. Szkolną, a następnie wzdłuż ul. Szkolnej do numeru 2. Obszar ten zamyka się od północno-wschodniej granicy działki ew. nr 666/22 i 666/12 do południowo-zachodniej granicy działki ew. nr 667/2.

Termin realizacji: 2017–2023

Wskaźnik rezultatu: termomodernizacja 2 obiektów użyteczności publicznej (szkoła podstawowa i budynek dawnej wozowni); rewitalizacja i dostosowanie do celów społecznych zdegradowanego budynku dawnej wozowni; liczba mieszkańców korzystających z oferty nowo utworzonego centrum społecznego – 2000 rocznie; liczba mieszkańców korzystających z oferty odnowionego GCKiS – 480 rocznie,

Monitoring: roczne sprawozdania GCKiS, protokoły odbioru budynku, sprawozdania z działalności spółdzielni socjalnej, protokoły odbioru końcowego i przekazania inwestycji do użytkowania

Szacunkowe koszty: dotacja RPO WM priorytet 6.2, środki własne gminy

Stworzenie projektu architektonicznego-urbanistycznego	10 000
Termomodernizacja części budynku szkoły	1 200 000
Remont budynku byłej wozowni z wyposażeniem	2 900 000
Partycypacyjne zaplanowanie oferty spędzania czasu wolnego	30 000
Przebudowa i modernizacja ul. Szkolnej	600 000

Projekt 1.1.5. Utworzenie spółdzielni socjalnej dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy

Projekt skierowany jest do osób długotrwale bezrobotnych zamieszkałych obszar rewitalizacji. Jego celem jest skuteczne wsparcie mieszkańców najbardziej tego potrzebujących w powrocie na rynek pracy. W ramach współpracy z instytucjami rynku pracy z terenu powiatu, planowane jest zatrudnienie w spółdzielni socjalnej absolwentów Centrum Integracji Społecznej w Legionowie, przygotowywanych między innymi do prowadzenia prac porządkowych i opieki nad zielenią a także do prowadzenia działalności gastronomicznej.

Problemy, na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- bezrobocie, bezczynność.

Odbiorcy: osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy z obszaru rewitalizacji.

Działania:

1. Utworzenie spółdzielni działającej na obszarach rewitalizowanych, świadczącej między innymi usługi porządkowe lub gastronomiczne w lokalach gminnych oraz zarządzania zielenią na terenie gminy. Przeprowadzenie pogłębionej diagnozy bezrobotnych mieszkańców Gminy Jabłonna. Cykl szkoleń na temat prowadzenia podmiotu ekonomii społecznej. Stałe wsparcie działania spółdzielni socjalnej na terenie gminy.

Rezultat

Działająca na obszarze gminy spółdzielnia socjalna, świadcząca usługi publiczne, współpracująca z Urzędem Gminy Jabłonna.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłonna, Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie, Centrum Integracji Społecznej w Legionowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Lokalizacja: centrum społeczne w dawnej wozowni

Termin realizacji: 2018–2023 (w zależności od wszczęcia naborów na dofinansowanie dla tworzenia spółdzielni socjalnych), środki własne gminy

Szacunkowe koszty: 150 000 zł

Wskaźnik rezultatu: zatrudnienie 15 osób długotrwale bezrobotnych zamieszkałych na obszarze rewitalizacji

Monitoring: sprawozdania z działalności spółdzielni socjalnej, dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i z Centrum Integracji Społecznej w Legionowie

Cel 1.2. Ożywienie społeczno-kulturalne zdegradowanych obszarów

Przedsięwzięcie uzupełniające: Plenerowe pokazy filmowe

Projekt powstał z inicjatywy mieszkańców, biorących udział w spotkaniach w trakcie powstawania Programu Rewitalizacji. Jego celem jest stworzenie ciekawej oferty spędzania wolnego czasu skierowanej szczególnie do osób zamieszkujących obszar rewitalizacji przy wykorzystaniu potencjału gminy. Pokazy filmowe będą połączone z integracją mieszkańców. Planowane jest zaangażowanie w realizację projektu różnych partnerów np.: parafii, Powiatowej Instytucji Kultury, nieformalnych grup mieszkańców i organizacji pozarządowych.

Problemy, na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- bezrobocie, bezczynność,
- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym,
- zaniedbane posesje i ciągi komunikacyjne.

Odbiorcy:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- organizacje społeczne,

Działania:

1. Organizacja rocznie 3-4 plenerowych pokazów filmowych we współpracy z mieszkańcami, instytucjami gminnymi i partnerami.
2. Wsparcie zaangażowania lokalnej społeczności w organizację pokazów, poprzez zatrudnienie animatorów społecznych na obszarach rewitalizacji

Rezultat projektu:

Zapewnienie mieszkańcom obszaru rewitalizacji ciekawej oferty spędzania wolnego czasu i stworzenie przestrzeni do integracji mieszkańców.

Podmiot odpowiedzialny: Gminne Centrum Kultury i Sportu, parafie, Powiatowa Instytucja Kultury w Legionowie, Urząd Gminy, Ludowy Klub Sportowy „Lotos” i inne organizacje pozarządowe, mieszkanki i mieszkańcy

Lokalizacja: tereny parafii w Jabłonie i Chotomowie, oraz filii GCKiS w Skierdach

Termin realizacji: 2018–2023 (działania ciągłe)

Szacunkowe koszty: 5 000 zł rocznie

Wskaźnik rezultatu: poprawienie dostępu do kultury i ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla 150 osób zamieszkujących obszar rewitalizacji rocznie – 900 osób w skali całego programu

Monitoring: listy obecności

Projekt 1.2.2 Wsparcie mieszkańców w organizacji wydarzeń na rzecz społeczności lokalnej

Projekt zakłada wsparcie mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji w podniesieniu ich kompetencji społecznych i organizacyjnych a także zaangażowania w życie gminy. Szczególnie skierowany jest do tych osób, które nie biorą udziału w życiu społecznym i rzadko korzystają z aktualnie dostępnej oferty spędzania wolnego czasu np.: osób starszych, starszej młodzieży i osób o niższych dochodach. Projekt zakłada wsparcie mieszkańców przez profesjonalnie przygotowanych do tej pracy animatorów społecznych a także zaangażowanie lokalnych przedsiębiorców. Celem projektu jest aktywizacja i integracja mieszkańców z obszaru rewitalizacji a także stworzenie ciekawej oferty spędzania wolnego czasu odpowiadającej ich potrzebom.

Problemy, na które odpowiadać ma projekt

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- bezrobocie, bezczynność,
- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym,
- zaniedbane posesje i ciągi komunikacyjne.

Odbiorcy:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- organizacje społeczne,
- lokalne przedsiębiorstwa.

Działania

1. Organizacja przez mieszkańców wydarzeń o charakterze lokalnym, (ulice, osiedla, sołectwa) np. święta wsi, dzielnic i wybranych ulic, dni sąsiada, gier terenowych i innych działań integrujących społeczności lokalne.

2. Wsparcie zaangażowania lokalnej społeczności w organizację wydarzeń, poprzez zatrudnienie animatorów społecznych na obszarach rewitalizacji, którzy wspierać będą społeczności w podejmowaniu działań na własną rzecz, integrację mieszkańców i budować współpracę między sektorem lokalnych przedsiębiorstw, organizacji społecznych i instytucjami publicznymi.

Rezultat projektu:

Zintegrowane społeczności mieszkańców obszaru rewitalizacji, które potrafią skutecznie zmieniać swoje otoczenie i działać na swoją rzecz.

Podmiot odpowiedzialny: Gminne Centrum Kultury i Sportu, parafie, Powiatowa Instytucja Kultury w Legionowie, Urząd Gminy, Ludowy Klub Sportowy „Lotos”, organizacje pozarządowe, mieszkanki i mieszkańcy.

Lokalizacja: obszar rewitalizacji: Jabłonna Centrum, Chotomów Centrum, Wsie Zachodnie

Termin realizacji: 2018–2023 (działania ciągłe)

Szacunkowe koszty: 15 000 zł rocznie

Wskaźnik rezultatu: liczba nowych przedsięwzięć zainicjowanych przez mieszkańców objętych obszarem rewitalizacji – 18 (3 rocznie)

Monitoring: oficjalne dane operatorów zadań

Przedsięwzięcie uzupełniające: wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji

W Gminie Jabłonna, z uwagi na swoje położenie, ma dostęp do szerokiego rynku pracy w Warszawie. W związku z tym na jej terenie nie występuje duży problem bezrobocia. Niemniej jednak specyfika gminy, która staje się powoli „sypialnią Warszawy” powoduje, że na jej terenie mieszka duży odsetek młodzieży uczącej się, która w najbliższych latach zasili rynek pracy a także młodych rodzin z dziećmi, których członkowie czasowo rezygnują z pracy na rzecz opieki nad dziećmi. Specyfika położenia powoduje także, że na terenie gminy, szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych prowadzących do stolicy, kwitnie różnorodna działalność usługowa. W gminie zarejestrowanych jest także wielu przedsiębiorców, którzy swoją działalność prowadzą na terenie Warszawy lub całego kraju, nie działają lokalnie co jest dużym i niewykorzystanym dotąd potencjałem. Celem projektu jest w pierwszym rzędzie wsparcie absolwentów szkół i uczelni wyższych wchodzących na rynek pracy oraz wsparcie młodych rodziców, głównie matek, powracających z urlopów wychowawczych. Kolejnym celem jest nawiązanie relacji z lokalnymi przedsiębiorcami i zachęcenie ich do bezpośredniego zaangażowania się w projekty rewitalizacyjne. Dobre relacje z przedsiębiorcami są kluczowe dla realizacji projektów mających na celu poprawę estetyki przestrzeni gminnej, realizowanych między innymi poprzez wprowadzenia w życie i respektowanie zapisów uchwały ujednociającej wygląd reklam w przestrzeni gminnej.

Problemy, na które odpowiada projekt

- zmiana funkcji gminy,
- degradacja centrum gminy.

Odbiorcy

- osoby prowadzące działalność gospodarczą na obszarze Gminy Jabłonna i obszarze rewitalizacji,
- osoby planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej, w szczególności osoby bezrobotne i pozostające bez zatrudnienia, absolwenci, matki powracające na rynek pracy.

Działania:

1. Pogłębiona diagnoza specyfiki potrzeb środowiska przedsiębiorców.
2. Wsparcie edukacyjne dla przedsiębiorców: organizacja cyklicznych porad prawnych, porad dotyczących pozyskiwania funduszy unijnych oraz rozwoju przedsiębiorczości, promocja oferty Powiatowego Urzędu Pracy, organizacja spotkań z przedsiębiorcami, którzy odnieśli sukces w branżach dominujących na terenie gminy.
3. Integracja środowiska przedsiębiorców poprzez cykliczne spotkania z przedstawicielami podmiotów społecznych i instytucji publicznych.
4. Promowanie oferty przedsiębiorców z terenu gminy poprzez inicjowanie wspólnego uczestnictwa przedsiębiorców i Urzędu Gminy między innymi w targach branżowych.
5. Włączenie przedsiębiorców w realizację projektów rewitalizacyjnych, między innymi dotyczących poprawy estetyki ulic i standardów wyglądu reklam. Partnerska realizacja projektów infrastrukturalnych i społecznych na rzecz mieszkańców.
6. Zwiększenie wiedzy przedsiębiorców nt. warunków i możliwości zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Rezultat projektu: Zintegrowane społeczności mieszkańców obszarów rewitalizacji, które potrafią skutecznie zmieniać swoje otoczenie.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłonna, organizacje pozarządowe, instytucje rynku pracy.

Termin realizacji: 2017–2023 (działanie ciągłe)

Szacunkowe koszty: 10 000 rocznie

Wskaźnik rezultatu: pogłębiona diagnoza specyfiki potrzeb środowiska przedsiębiorców, liczba przedsiębiorców zaangażowanych w projekty rewitalizacyjne 15; liczba przedsiębiorstw, które zrealizowały projekty finansowane z funduszy europejskich 4.

Monitoring: dane Urzędu Gminy Jabłonna, liczba osób, które założyły własną działalność gospodarczą pod wpływem udziału w projekcie 10; liczba przedsiębiorstw, które zatrudniły osoby niepełnosprawne 5

Cel 1.3. Stworzenie i podniesienie jakości infrastruktury społecznej

Projekt 1.3.1 Dostosowanie świetlicy wiejskiej w Suchocinie do potrzeb mieszkańców

Podobszar rewitalizacji Wsie Zachodnie jest ubogi w infrastrukturę społeczną dlatego też przygotowując Program szczególny nacisk położono na wsparcie infrastruktury istniejących na tym terenie obiektów gminnych. Projekt powstał z inicjatywy mieszkańców zamieszkałych na podobszarze rewitalizacji. Jego celem jest poprawienie stanu świetlicy wiejskiej w Suchocinie i jej otoczenia, dostosowanie do potrzeb mieszkańców w różnym wieku i podniesienie atrakcyjności oferty spędzania wolnego czasu skierowanej do osób zamieszkałych na obszarze objętym rewitalizacją.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki wskaźnik przestępczości,
- bezrobocie, marazm.
- niedostępność i zaniedbanie infrastruktury publicznej.

Odbiorcy:

- grupy mieszkańców obszaru rewitalizacji w różnym wieku: małe dzieci, młodzież, osoby starsze, rodzice,
- organizacje społeczne i pozarządowe z obszaru.

Działania

Dostosowanie do potrzeb społeczności lokalnej świetlicy wiejskiej w Suchocinie i jej otoczenia. Partycypacyjne zaplanowanie działalności świetlicy z grupami użytkowników w różnym wieku. Zakup niezbędnego wyposażenia dostosowanego do ich potrzeb. Stworzenie oferty spędzania wolnego czasu z mieszkańcami. Zatrudnienie animatora w świetlicy.

Rezultaty

- Utworzone miejsca spotkań dla mieszkańców.
- Wzrost kapitału społecznego.
- Odnowiona świetlica wiejska w Suchocinie z ofertą odpowiadającą potrzebom mieszkańców.

Rezultat projektu:

Zintegrowane społeczności mieszkańców obszarów rewitalizacji, które potrafią skutecznie zmieniać swoje otoczenie i działać na swoją rzecz.

Podmiot odpowiedzialny: Gminne Centrum Kultury i Sportu, parafie, Powiatowa Instytucja Kultury w Legionowie, Urząd Gminy, Ludowy Klub Sportowy „Lotos”, mieszkańcy i mieszkańcy.

Lokalizacja: Świetlica wiejska w Suchocinie

Termin realizacji: 2018–2023

Szacunkowe koszty: 30 000 zł.

Wskaźnik rezultatu: świetlica wiejska i jej otoczenie dostosowane do potrzeb mieszkańców w każdym wieku z ciekawą ofertą spędzania wolnego czasu, 50 mieszkańców rocznie skorzysta z działań zaplanowanych w nowo utworzonej ofercie

Monitoring: sprawozdania roczne przekazywane do Gminnego Centrum Kultury i Sportu

Projekt 1.3.2 Dostosowanie Klubu Rolnika w Bożej Woli i mieszkań komunalnych do potrzeb mieszkańców

Podobszar rewitalizacji Wsie Zachodnie jest ubogi w infrastrukturę społeczną dlatego też przygotowując Program szczególny nacisk położono na wsparcie infrastruktury istniejących na tym terenie obiektów gminnych. Projekt powstał z inicjatywy mieszkańców zamieszkałych na podobszarze rewitalizacji, głównie wsi Boża Wola. Jego celem jest poprawienie bezpieczeństwa korzystania z Klubu Rolnika poprzez sprawdzenie stanu technicznego obiektu i podjęcie odpowiednich działań remontowych. Kolejnym celem jest zwiększenie atrakcyjności oferty spędzania wolnego czasu, dostosowanej do potrzeb mieszkańców w różnym wieku a także poprawienie jakości życia rodzin zamieszkujących mieszkania komunalne w budynku Klubu.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki wskaźnik przestępczości,
- bezczynność, marazm.
- niedostępność i zaniedbanie infrastruktury publicznej.

Odbiorcy:

- grupy mieszkańców obszaru rewitalizacji w różnym wieku: małe dzieci, młodzież, osoby starsze, rodzice,
- organizacje społeczne i pozarządowe z obszaru.

Działania

Kontrola stanu technicznego Klubu Rolnika w Bożej Woli oraz dwóch mieszkań komunalnych znajdujących się w tym samym budynku. Partycypacyjne zaplanowanie działalności i wyposażenie świetlicy na parterze budynku. Zakup niezbędnego wyposażenia. Zatrudnienie animatora.

Rezultaty

- Utworzone miejsca spotkań dla mieszkańców.
- Wzrost kapitału społecznego.
- Wzrost jakości życia mieszkańców lokali komunalnych.
- Wyposażony Klub Rolnika w Bożej Woli z ofertą odpowiadającą potrzebom mieszkańców.

Rezultat projektu:

1. Zintegrowane społeczności mieszkańców obszarów rewitalizacji, które potrafią skutecznie zmieniać swoje otoczenie i działać na swoją rzecz.

Podmiot odpowiedzialny: Gminne Centrum Kultury i Sportu, parafie, Powiatowa Instytucja Kultury w Legionowie, Urząd Gminy, Ludowy Klub Sportowy „Lotos”, mieszkańcy i mieszkańcy.

Lokalizacja: Klub Rolnika w Bożej Woli

Termin realizacji: 2018–2023

Szacunkowe koszty: 50 000 zł.

Wskaźnik rezultatu: Klub Rolnika i jego otoczenie dostosowane do potrzeb mieszkańców w każdym wieku z ciekawą ofertą spędzania wolnego czasu; poprawienie jakości życia rodzin zamieszkałych w mieszkaniach komunalnych w budynku Klubu, 40 mieszkańców rocznie skorzysta z działań zaplanowanych w nowo utworzonej ofercie

Monitoring: sprawozdania roczne przekazywane do Gminnego Centrum Kultury i Sportu; sprawozdanie z kontroli stanu technicznego obiektu

Projekt 1.3.3 Dostosowanie filii GCKiS w Skierdach do potrzeb mieszkańców

Podobszar rewitalizacji Wsie Zachodnie jest ubogi w infrastrukturę społeczną dlatego też przygotowując Program szczególny nacisk położono na wsparcie infrastruktury istniejących na tym terenie obiektów gminnych. Projekt powstał z inicjatywy mieszkańców zamieszkałych na podobszarze rewitalizacji. Jego celem jest poprawienie stanu filii Gminnego Centrum Kultury i Sportu w Skierdach i jego otoczenia, dostosowanie do potrzeb mieszkańców w różnym wieku i podniesienie dostępu do kultury i atrakcyjności oferty spędzania wolnego czasu skierowanej do osób zamieszkałych na obszarze objętym rewitalizacją. Projektem komplementarnym jest termomodernizacja budynku, której ukończenie planowane jest w drugiej połowie 2018 roku. Planowana jest kontynuacja wcześniej prowadzonych działań skierowanych do rodziców posiadających małe dzieci – klubu malucha, które będą możliwe dzięki dostosowaniu obiektu do potrzeb dzieci.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki wskaźnik przestępczości,

- bezrobocie, marazm.
- niedostępność i zaniedbanie infrastruktury publicznej.

Odbiorcy:

- grupy mieszkańców obszaru rewitalizacji w różnym wieku: małe dzieci, młodzież, osoby starsze, rodzice,
- organizacje społeczne i pozarządowe z obszaru.

Działania

1. Remont połączony z termomodernizacją filii GCKiS w Skierdach. Partycypacyjne zaplanowanie działalności filii. Wyposażenie budynku pod kątem potrzeb mieszkańców w różnym wieku. Dostosowanie jednej z sal do potrzeb małych dzieci. Utworzenie w filii klubu malucha. Remont otoczenia i boiska przy GCKiS w Skierdach.

Rezultaty

- Utworzone miejsca spotkań dla mieszkańców.
- Wzrost kapitału społecznego.
- Odnowiona filia GCKiS w Skierdach z klubem malucha.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy, Gminne Centrum Kultury i Sportu, nieformalne grupy mieszkańców, sołtysi i rady sołeckie

Lokalizacja: filia GCKiS w Skierdach

Szacunkowe koszty: 70 000

Termin realizacji: 2017–2023

Wskaźnik rezultatu: filia GCKiS i jego otoczenie dostosowane do potrzeb mieszkańców w każdym wieku z ciekawą ofertą spędzania wolnego czasu; 70 mieszkańców rocznie skorzysta z działań zaplanowanych w nowo utworzonej ofercie

Monitoring: sprawozdania roczne przekazywane do Gminnego Centrum Kultury i Sportu;

Cel 1.4. Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców

Projekt 1.4.1. Rozwój infrastruktury spędzania wolnego czasu w Chotomowie

Projekt został zainicjowany przez mieszkańców podobszaru Chotomów Centrum i jest odpowiedzią na niewystarczającą liczbę bezpiecznych i atrakcyjnych miejsc spędzania wolnego czasu. Gęstość zaludnienia i powoduje, że mimo iż na obszarze zlokalizowane są obiekty infrastruktury społecznej takie jak filia GCKiS oraz filia biblioteki gminnej, nie spełniają one oczekiwań części mieszkańców, szczególnie jeśli chodzi o przestrzeń do uprawiania sportów i spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu. Rozwiązaniem może być wykorzystanie terenu objętego rezerwą gruntową pod planowaną budowę mostu lub współpraca z parafią zlokalizowaną na obszarze rewitalizacji. Zgodnie z prawem gmina nie może podjąć działań na terenie rezerwy gruntowej, mogą to zrobić organizacje pozarządowe, co już się dzieje. Dlatego też, w ramach projektu planowane jest założenie organizacji pozarządowej, koordynującej działania na rzecz społeczności lokalnej.

Problemy, na które odpowiada projekt:

- wysoki wskaźnik przestępczości,
- uzależnienia
- bezrobocie, marazm.
- niedostępność i zaniedbanie infrastruktury publicznej.

Odbiorcy: głównie mieszkanki i mieszkańcy obszaru rewitalizacji w różnym wieku

Działania:

Utworzenie plenerowego miejsca spotkań, infrastruktury wypoczynkowej i boisk sportowych na rezerwie gruntowej pod trasę mostową między ulicą Boczna a Polną w Chotomowie lub w innym możliwym miejscu. Przeprowadzenie z mieszkańcami konsultacji w sprawie wykorzystania obszaru. Utworzenie organizacji społecznej, która zajmie się rzeczową realizacją zadania w późniejszej fazie cyklu życia projektu, także jego zarządzaniem.

Rezultaty

- Wzrost poczucia wpływu mieszkańców na najbliższe otoczenie.
- Wzrost kapitału społecznego.
- Utworzone miejsca spotkań i rekreacji z infrastrukturą sportową na obszarze rewitalizacji Chotomowa Centrum
- Oferta sportowa i rekreacyjna dla mieszkanki i mieszkańców w różnym wieku, odpowiadająca ich potrzebom.

Podmiot odpowiedzialny: Ludowy Klub Sportowy „Lotos”, Gminne Centrum Kultury i Sportu, amatorskie drużyny sportowe, organizacje pozarządowe, Urząd Gminy.

Lokalizacja: podobszar rewitalizacji Chotomów Centrum

Szacunkowy koszt: 100 000 zł

Termin realizacji: 2018–2020

Wskaźnik rezultatu: powstanie organizacji społecznej odpowiedzialnej za realizację zadania; utworzenie atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Monitoring: dane Urzędu Gminy Jabłonna na temat liczby organizacji pozarządowych oraz pozyskanych środków w ramach ogłaszanych konkursu ofert dla organizacji pozarządowych na działania społeczne.

Projekt 1.4.2. Rozwój amatorskiego ruchu sportowego na obszarach zdegradowanych

Projekt został zainicjowany przez mieszkańców obszaru rewitalizacji i jest odpowiedzią na poprawienia oferty sportowej, spędzania wolnego czasu a także promocji zdrowego trybu życia. Projekt będzie także skierowany do grup defaworyzowanych, w tym przede wszystkim młodzieży wywodzącej się z tych środowisk. Idea walki fair play oraz współzawodnictwa sportowego mają w założeniu wypromować właściwe postawy społeczne oraz pokazać możliwość funkcjonowania w społeczeństwie. Grupą docelową projektu będą także osoby starsze, które nie korzystają z oferty sportowej proponowanej przez gminę i jej jednostki. Wartością dodaną projektu będzie budowanie odpowiedzialności użytkowników terenowych urządzeń sportowych za stan wykorzystywanej przez nich infrastruktury.

Problemy, na które odpowiada projekt:

- wysoki wskaźnik przestępczości,
- uzależnienia
- bezrobocie, marazm.
- niedostępność i zaniedbanie infrastruktury publicznej.

Odbiorcy: głównie mieszkanki i mieszkańcy obszaru rewitalizacji w różnym wieku

Działania

Zbadanie potrzeb mieszkanki i mieszkańców obszaru Chotomowa Centrum i Wsi Zachodnich w różnym wieku i zaplanowanie z nimi oferty zajęć sportowych. Zatrudnienie animatorów sportowych przy świetlicach i boiskach.

Rezultaty

- Wzrost poczucia wpływu mieszkańców na najbliższe otoczenie.
- Wzrost kapitału społecznego.

- Utworzone miejsce spotkań i rekreacji z infrastrukturą sportową na obszarze Chotomowa Centrum i Wsi Zachodnich.
- Oferta sportowa dla mieszkanki i mieszkańców w różnym wieku, odpowiadająca ich potrzebom.

Podmiot odpowiedzialny: Ludowy Klub Sportowy „Lotos”, Gminne Centrum Kultury i Sportu, amatorskie drużyny sportowe, organizacje pozarządowe, Urząd Gminy.

Lokalizacja: podobszary rewitalizacji Wsie Zachodnie, Chotomów Centrum

Termin realizacji: 2018–2020

Szacunkowy koszt: 200 000

Wskaźnik rezultatu: liczba zatrudnionych trenerów w ciągu roku – 3, liczba mieszkańców w różnym uczestniczących w zajęciach sportowych 50, liczba wydarzeń sportowych (np. turniejów sportowych, zawodów) organizowana corocznie – 5;

Monitoring: sprawozdania z realizacji projektów, listy obecności, umowy zawarte z trenerami

Projekt 1.4.3. Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy

Projekt jest odpowiedzią na niski poziom aktywności i zaangażowanie organizacji pozarządowych oraz mieszkańców na terenie gminy. Z danych Krajowego Rejestru Sądowego z 2016 roku wynika, że na obszarze 6 sołectw gminy zarejestrowanych jest łącznie 36 organizacji pozarządowych. Jednak w ciągu ostatnich 4 lat dotację z w ramach konkursu ofert dla organizacji pozarządowych, organizowanego corocznie przez Urząd Gminy, otrzymało tylko 5 z nich. Realizacja projektów zaplanowanych w ramach Programu Rewitalizacji przewiduje duże zaangażowanie sektora pozarządowego. Dlatego też niezbędne jest przeprowadzenie diagnozy i określenie dlaczego istniejące organizacje nie angażują się na terenie gminy a następnie przygotowanie odpowiedniego wsparcia. Oprócz działań skierowanych do organizacji już istniejących, projekt zakłada wsparcie rozwoju nowych organizacji.

Problemy, na które odpowiada projekt

- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym,
- wysoki wskaźnik przestępczości,
- uzależnienia,
- bezrobocie, marazm.
- niedostępność i zaniedbanie infrastruktury publicznej.

Odbiorcy: mieszkanki i mieszkańcy obszarów zdegradowanych w różnym wieku

Działania

1. Pogłębiona diagnoza specyfiki potrzeb środowiska organizacji pozarządowych.
2. Wsparcie rozwoju istniejących organizacji pozarządowych oraz powstawania nowych organizacji na terenie Gminy.
3. Podjęcie różnego rodzaju działań edukacyjnych dla członków organizacji pozarządowych: organizacja szkoleń, porad prawnych, porad dotyczących pozyskiwania funduszy unijnych i innych.
4. Integracja środowiska organizacji pozarządowych, budowanie partnerstw, wspólne inicjowanie działań na rzecz społeczności i gminy.
5. Promowanie oferty organizacji.
6. Włączenie organizacji pozarządowych w realizację projektów rewitalizacyjnych, m.in. dotyczących wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem (np. osób z niepełnosprawnościami), współorganizacja akcji i projektów społecznych, działań edukacyjnych, podnoszących jakość powietrza, aktywizacja i integracja mieszkańców itd. Stałe zwiększanie przez gminę kwot przeznaczanych na konkursy ofert dla organizacji pozarządowych.

Rezultat projektu:

Zintegrowane społeczności mieszkańców obszarów rewitalizacji, które potrafią skutecznie zmieniać swoje otoczenie.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłonna, organizacje pozarządowe, mieszkańcy.

Lokalizacja: obszar rewitalizacji

Termin realizacji: 2018 –2023 (działanie ciągłe)

Szacunkowe koszty: 10-100 000 rocznie.

Wskaźnik rezultatu: liczba organizacji zaangażowanych w realizację projektów rewitalizacyjnych 10, liczba organizacji składających wnioski do konkursów organizowanych przez gminę – 10 rocznie, zwiększanie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w ramach konkursu ofert dla organizacji pozarządowych przez gminę o 15 000 rocznie.

Monitoring: dane Urzędu Gminy Jabłonna na temat liczby organizacji pozarządowych oraz pozyskanych środków w ramach ogłaszanych konkursu ofert dla organizacji pozarządowych na działania społeczne

Projekt 1.4.4. Wsparcie rozwoju organizacji senioralnych i aktywności osób starszych

Inicjatorem projektu byli członkowie Uniwersytetu Trzeciego Wieku działającego na terenie gminy. Celem projektu jest zwiększenie aktywności osób w wieku 60+, zamieszkalnych na obszarze rewitalizacji. Stworzenie różnorodnej oferty spędzania wolnego czasu,

dostosowanej do możliwości i zainteresowań odbiorców, takich jak: wolontariat senioralny, pomoc sąsiada, profilaktyka zdrowia, ciekawa oferta kulturalna oraz edukacja ekologiczna. Dodatkowo planowane jest wsparcie i rozwój już istniejących organizacji senioralnych.

Problemy, na które odpowiada projekt:

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym.

Odbiorcy: osoby starsze zamieszkujące gminę Jabłonna, w szczególności mieszkańcy obszarów zdegradowanych.

Działania:

1. Rozwój podmiotów wspierających osoby w starszym wieku, m.in. klubów seniora, Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz wolontariatu senioralnego.
2. Promocja profilaktyki zdrowia i sportu wśród osób starszych.
3. Ułatwienie dostępu do kultury i ciekawej oferty spędzania wolnego czasu.
4. Animacja aktywności społecznej seniorów i działań na rzecz społeczności lokalnej. Włączenie osób w wieku senioralnym do realizacji projektów dotyczących edukacji ekologicznej.

Rezultat: zmniejszenie wykluczenia społecznego osób starszych.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy w Jabłonie przy aktywnym współdziałaniu sołtysów i rad sołeckich, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe.

Lokalizacja: obszar rewitalizacji

Termin realizacji: 2018–2023 (działanie ciągłe)

Koszt szacunkowy: 30 000 rocznie

Wskaźnik rezultatu: zwiększenie liczby członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku o 50 osób; stworzenie 1 organizacji senioralnej; liczba wolontariuszy w wieku senioralnym wspierających realizację projektów rewitalizacyjnych 15.

Monitoring: roczne sprawozdanie Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu, dane Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej na temat liczby wolontariuszy

Cel 2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwalczanie ubóstwa

Cel 2.1. Podniesienie jakości życia osób o najniższych dochodach

Projekt 2.1.1. Odnowa dzielnic i ulic wymagających szczególnej interwencji na obszarach zdegradowanych

Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy występujące na podobszarze rewitalizacji Chotomów Centrum i Jabłonna Centrum, wynikające z niewystarczającego rozwoju infrastruktury drogowej na tych terenach. Celem projektu jest poprawienie bezpieczeństwa na drogach lokalnych oraz podniesienie jakości życia mieszkańców. Działaniom inwestycyjnym będzie towarzyszyć praca ze społecznością lokalną po to by zmianom w wyglądzie ulic towarzyszyły zmiany w wyglądzie ich otoczenia (uporządkowanie posesji).

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- wysoki wskaźnik przestępczości,
- zaniedbane posesje i ciągi komunikacyjne.

Odbiorcy: mieszkańcy obszarów zdegradowanych o najniższych dochodach

Działania

1. Poprawa jakości życia na podobszarze Jabłonna Centrum w dzielnicy Choinki i na podobszarze Chotomów Centrum. Stworzenie systemu odprowadzania wody opadowej. Podniesienie bezpieczeństwa na drogach. Wymiana nawierzchni, utworzenie progów zwalniających. Praca animacyjna ze społecznością lokalną w celu poprawy estetyki podwórek.

Rezultat

- Wzrost wpływu mieszkańców na najbliższe otoczenie.
- Zintegrowane społeczności wokół rozwiązywania lokalnych problemów.
- Odnowione ulice i obejścia w najbardziej zdegradowanych obszarach.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy w Jabłonie przy aktywnym współudziale sołtysów, organizacji pozarządowych, rad sołeckich i mieszkańców.

Lokalizacja: Podobszar Chotomów Centrum i Jabłonna Centrum

Termin realizacji: 2018–2023

Szacunkowy koszt: 500 000 rocznie

Wskaźnik rezultatu: poprawienie bezpieczeństwa mieszkańców na 3 ulicach poprzez montaż progów zwalniających, remont i podniesienie jakości życia mieszkańców na 10 ulicach

Monitoring: protokoły odbioru z przeprowadzonych prac remontowych

Projekt główny 2.1.2. Rewitalizacja tkanki mieszkań komunalnych i socjalnych dla mieszkańców Gminy Jabłonna.

Projekt jest odpowiedzią na niewystarczającą liczbę mieszkań socjalnych i komunalnych na terenie Gminy Jabłonna. Celem projektu jest modernizacja istniejących budynków gminnych i dostosowanie ich stanu do potrzeb rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Budynek przy ul. Modlińskiej 130, pełnił funkcje budynku komunalnego jednak z uwagi na jego zły stan techniczny, gmina była zmuszona do jego prawie całkowitego zamknięcia. Budynek wpisany jest do rejestru zabytków. W budynku przy ul. Zegrzyńskiej 1, ma siedzibę Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej a pozostała jego część przeznaczona jest na mieszkania komunalne. Obiekty znajdują się w ścisłym centrum gminy i ich rewitalizacja wpłynie także na poprawę estetyki i wizerunek gminy. Projekt zakłada również przeznaczenie części zrewitalizowanego budynku przy ul. Modlińskiej 130 na cele społeczne.

Problemy, na które odpowiada projekt:

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- zaniedbanie infrastruktury.

Odbiorcy: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, nieposiadające własnego lokalu mieszkalnego.

Działania

1. Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych na posesji przy ul. Modlińskiej 130 w Jabłonie. Przeznaczenie istniejącego zabytkowego budynku na cele społeczne po przeprowadzeniu badania potrzeb mieszkańców.
2. Rewitalizacja tkanki mieszkaniowej w budynku przy ul. Zegrzyńskiej 1.

Rezultat

- Integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze społecznością lokalną.

- Wzrost poziomu jakości życia mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.
- Nowoczesne, wyposażone mieszkania komunalne na obszarach zdegradowanych.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy w Jabłonie przy aktywnym współudziale sołtysów i rad sołeckich

Lokalizacja: budynki przy ul. Zegrzyńskiej 1 i ul. Modlińskiej 130, znajdujące się na podobszarze rewitalizacji Jabłonna Centrum

Termin realizacji: 2017–2023

Szacunkowy koszt: 4 000 000

Wskaźnik rezultatu: zapewnienie mieszkań socjalnych i komunalnych dla 6 rodzin w trudnej sytuacji życiowej z obszaru rewitalizacji; przeznaczenie 1 lokalu przy ul. Modlińskiej 130 na cele społeczne.

Monitoring: protokoły odbioru z wykonanych prac remontowych

Cel 2.2. Włączanie społeczne dzieci i młodzieży

Projekt 2.2.1. Otwarcie świetlic środowiskowych (placówek wsparcia dziennego) dla dzieci i młodzieży

Projekt jest odpowiedzią na niedobór infrastruktury społecznej i ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży uczącej się, zamieszkałej na terenie obszaru rewitalizacji. Celem projektu jest stworzenie warunków do wsparcia młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, poprzez: stworzenie atrakcyjnej i dopasowanej do ich zainteresowań oferty spędzania wolnego czasu, zapewnienia jej profesjonalnej opieki instytucjonalnej i przestrzeni do rozwoju osobistego.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki wskaźnik przestępczości,
- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym,
- bezrobocie, marazm,
- uzależnienia.

Odbiorcy: dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym

Działania:

1. Otwarcie placówki w Publicznym Gimnazjum im. Orła Białego w Chotomowie. Partycypacyjne zaplanowanie działalności placówki z odbiorcami.
2. Otwarcie placówki na obszarze rewitalizowanego centrum w Jabłonie. Partycypacyjne zaplanowanie działalności placówki z odbiorcami.

Rezultat

- Aktywne i twórcze spędzanie wolnego czasu przez dzieci i młodzież z obszarów rewitalizowanych.
- Integracja dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Utworzone i otwarte dwie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z ofertą odpowiadającą potrzebom odbiorców.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłonna, Publiczne Gimnazjum im. Orła Białego w Chotomowie, Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Jabłonie

Lokalizacja: Publicznym Gimnazjum im. Orła Białego w Chotomowie mieszczące się na podobszarze rewitalizacji Chotomów Centrum, budynek przy ul. Modlińskiej 102, mieszczący się na podobszarze rewitalizacji Jabłonna Centrum

Termin realizacji: 2018–2023

Szacunkowy koszt: 90 000 zł rocznie

Wskaźnik rezultatu: stworzenie 2 świetlic środowiskowych na obszarze rewitalizacji; udział 70-orga dzieci i młodzieży rocznie w zajęciach pozalekcyjnych

Monitoring: monitoring prowadzony na podstawie raportów rocznych przygotowywanych przez pracowników świetlic środowiskowych

Projekt 2.2.2. Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w różnym wieku oraz integracja środowiska rodziców.

Projekt jest odpowiedzią na niedobór infrastruktury społecznej i ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży uczącej się, zamieszkałej na terenie obszaru rewitalizacji. Celem projektu jest stworzenie warunków do wsparcia młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, zapewnienia jej profesjonalnej opieki specjalistycznej, oraz wsparcie szkół w dostosowaniu programu edukacyjnego oraz wyposażenia do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy i rozwoju nowoczesnych technologii. Projekt zakłada szereg działań skierowanych zarówno do młodzieży jak i ich rodziców, integrację środowiska i budowanie zaangażowania społecznego.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki wskaźnik przestępczości,
- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym,
- bezrobocie, marazm,
- uzależnienia.

Odbiorcy: dzieci i młodzież zagrożone wykluczeniem społecznym, rodzice

Działania:

1. Zbadanie potrzeb odbiorców i stworzenie programu zajęć pozalekcyjnych w szkołach z wykorzystaniem infrastruktury szkolnej, dających szansę realizacji różnorodnych pasji młodzieży.
2. Kluczowy pakiet startowy dla uczniów szkół mieszczących się na obszarze rewitalizacji.
3. Wyposażenie sal i pracowni, uzupełnienie wyposażenia i infrastruktury sportowej. Zagospodarowanie otoczenia szkół. Zatrudnienie instruktorów i specjalistów do prowadzenia zajęć.
4. Prowadzenie zajęć specjalistycznych, psychoedukacji porad psychologicznych dla dzieci i rodziców/opiekunów. Wsparcie rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Zajęcia dla dzieci i młodzieży na temat bezpieczeństwa w sieci, uzależnień i innych problemów.

5. Edukacja dzieci, młodzieży i rodziców szkół z obszarów rewitalizacji pod kątem zaangażowania społecznego, w tym w zakresie dbania o mienie publiczne. Nawiązanie współpracy szkół z organizacjami pozarządowymi.

Rezultat:

- Skuteczna profilaktyka uzależnień dzieci i młodzieży w gminie.
- Wzrost poziomu kapitału społecznego dzieci i młodzieży.
- Nowoczesna infrastruktura naukowa i sportowa umożliwiająca realizację swoich pasji uczennicom i uczniom.
- Dostępność wsparcia psychologicznego dla uczniów i rodziców w szkołach.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłonna, Publiczne Gimnazjum im. Orła Białego w Chotomowie, Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Jabłonie, mieszkańcy, rodzice, inne instytucje gminne, organizacje pozarządowe.

Lokalizacja: Gimnazjum im. Orła Białego w Chotomowie znajdujące się na podobszarze rewitalizacji Chotomów Centrum, Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Jabłonie znajdująca się na podobszarze rewitalizacji Jabłonna Centrum

Termin realizacji: 2018–2023

Szacunkowy koszt: 70 000 zł rocznie

Wskaźnik rezultatu: zmniejszenie liczby przestępstw z udziałem osób nieletnich; poprawa średniej ocen uczniów szkół

Monitoring: monitoring prowadzony będzie na podstawie danych uzyskanych z Komisariatu Policji w Jabłonie i rocznych sprawozdań przygotowywanych przez szkoły

Cel 2.3. Koordynacja systemu oparcia społecznego

Projekt 2.3.1 Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób z Niepełnosprawnościami

Inicjatorem projektu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) i organizacje pozarządowe z terenu gminy, wspierające osoby niepełnosprawne i ich rodziny. Projekt jest odpowiedzią na potrzebę zwiększenia wsparcia osób z różnymi niepełnosprawnościami i ich rodzin, zamieszkałych na obszarze rewitalizacji i w innych częściach gminy. Z danych przekazanych przez GOPS wynika, że nie wszystkie osoby niepełnosprawne korzystają z oferty ośrodka. Projekt zakłada utworzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego, którego pracownicy będą świadczyli usługi poradnicze ale także zostaną przeszkoleni do prowadzenia opieki nad osobami niepełnosprawnymi. Projekt zakłada także integrację środowiska osób niepełnosprawnych między sobą oraz ze społecznością gminy.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,

Odbiorcy: mieszkańcy gminy Jabłonna z niepełnosprawnościami (z orzeczeniem i bez orzeczenia o niepełnosprawności) oraz osoby im bliskie

Działania:

Utworzenie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej punktu informacyjno-konsultacyjnego i poradnictwa dla osób z niepełnosprawnościami z terenu Gminy Jabłonna. Utworzenie punktu mobilnego z możliwością dojazdu do domu osoby. Szkolenia dla osób z niepełnosprawnościami, ich bliskich oraz pracowników GOPS. Dalsza integracja środowiska osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Podjęcie działań w celu zatrudnienia lub profesjonalnie przygotowanego opiekuna osoby niepełnosprawnej.

Rezultat:

- Wzrost jakości życia osób z niepełnosprawnościami.
- Otwarty punkt informacyjno-konsultacyjny dla osób z niepełnosprawnościami i ich bliskich.

Podmiot odpowiedzialny : Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe

Lokalizacja: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie, mieszczący się na podobszarze rewitalizacji Jabłonna Centrum przy ul. Zegrzyńskiej 1

Szacunkowy koszt: 150 000 zł

Termin realizacji: 2017–2023 (działanie ciągłe)

Wskaźnik rezultatu: otwarcie punktu informacyjno-konsultacyjnego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w GOPS, korzystających z oferty ośrodka; 1 pracownik GOPS profesjonalnie przygotowany do pełnienia funkcji opiekuna osoby niepełnosprawnej

Monitoring: na podstawie danych przekazywanych co roku przez GOPS,

Projekt 2.3.2 Wsparcie rozwoju wolontariatu mieszkańców

Inicjatorem projektu jest gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który prowadzi działania związane z wolontariatem mieszkańców. Potrzebę wsparcia rozwoju wolontariatu senioralnego zgłosili także przedstawiciele Uniwersytetu Trzeciego Wieku i uczestnicy spotkań konsultacyjnych. Projekt jest odpowiedzią na potrzebę mieszkańców, chcących zaangażować się w pracę społeczną na rzecz osób najbardziej tego potrzebujących. Zakłada wsparcie pracowników ośrodka w rozwoju wolontariatu, zbudowanie partnerstwa między instytucjami gminnymi i partnerami społecznymi, oraz promocję wolontariatu.

Problemy, na które odpowiadać ma projekt

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym,
- bezrobocie, bezczynność.

Odbiorcy:

- osoby starsze,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby niesamodzielne życiowo,
- mieszkanki i mieszkańcy obszarów zdegradowanych

Działania:

1. Pogłębiona diagnoza potrzeb w zakresie wolontariatu na obszarach zdegradowanych.
2. Poszerzenie zakresu, promocja i rozwój wolontariatu przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jabłonie. Współpraca z biblioteką, szkołami, uniwersytetami trzeciego wieku.
3. Szkolenia merytoryczne dla wolontariuszy na temat pracy z różnymi grupami odbiorców.
4. Przygotowanie wolontariuszy oraz organizacja bezpośredniego wsparcia osób niepełnosprawnych i potrzebujących w wypełnianiu codziennych obowiązków domowych (gotowanie, zakupy, sprzątanie, spacer).

Rezultat:

Skoordynowany system wolontariatu odpowiadający potrzebom odbiorców, w który szeroko włączeni są mieszkańcy gminy w różnym wieku.

Podmiot odpowiedzialny: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Gminna Biblioteka Publiczna, szkoły podstawowe, Gimnazjum Publiczne im. Orła Białego.

Lokalizacja: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie, mieszczący się na podobszarze rewitalizacji Jabłonna Centrum przy ul. Zegrzyńskiej 1

Szacunkowy koszt: 30 000 rocznie

Termin realizacji: 2018–2023

Wskaźnik rezultatu: 50 mieszkańców zaangażowanych w działania wolontarystyczne; liczba osób potrzebujących wsparcia korzystających z pracy wolontariuszy – 100;

Monitoring: dane przekazane przez GOPS: liczba podpisanych umów z wolontariuszami, sprawozdanie roczne przygotowywane przez ośrodek

Cel. 3. Ochrona środowiska naturalnego gminy

Cel 3.1. Podniesie świadomości ekologicznej mieszkańców

Projekt 3.1. Edukacja ekologiczna mieszkanki i mieszkańców

Potrzeba podjęcia szeroko zakrojonych działań edukacyjnych z mieszkańcami była postulowana na większości spotkań konsultacyjnych. Działania inwestycyjne, które planuje podjąć gmina, muszą być uzupełnione działaniami edukacyjnymi, których celem będzie zmiana postaw mieszkańców i uwrażliwienie ich na problemy wynikające z zanieczyszczenia środowiska. Aby osiągnąć cel planuje się zastosowanie różnorodnych, ciekawych metod pracy z mieszkańcami, a także dotarcie do grup w różnym wieku. Projekt zakłada uruchomienie centrum informacji ekologicznej w Urzędzie Gminy, które będzie prowadzone przez Referat Ochrony Środowiska i Rolnictwa. Jego zadaniem będzie koordynowanie szeregu działań zaplanowanych w projekcie. Działania projektu będą skierowane w szczególności do osób zamieszkujących obszar rewitalizacji oraz wszystkich mieszkańców gminy. Zanieczyszczenia powietrza, spowodowane spalaniem śmieci lub nieprawidłowym paleniem w piecu w jednym sołectwie, mogą być odczuwalne przez mieszkańców okolicznych wsi, kilka lub kilkanaście kilometrów dalej. Zamierzony efekt może zostać osiągnięty poprzez skumulowane działania skierowane do wszystkich mieszkańców gminy.

Problemy, na które odpowiada projekt:

- zanieczyszczenia po produkcji rolnej,
- zanieczyszczenia powietrza,
- nielegalne wysypiska śmieci,
- zanieczyszczenia z transportu samochodowego.

Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy Gminy Jabłonna

Działania:

1. Kampania społeczna docierająca do wszystkich mieszkańców gminy w każdym wieku ze spójnym przekazem między innymi na temat konsekwencji palenia śmieci, nielegalnego opróżniania oraz nieszczelności szamb i wyrzucania śmieci do lasów, wykorzystująca infrastrukturę Urzędu Gminy (billboardy, tablice, Internet). Współpraca z lokalnymi mediami. Organizacja akcji społecznych.
2. Projekt edukacyjny spójny z kampanią społeczną skierowany do mieszkańców w każdym wieku. Wykłady z naukowcami, warsztaty, symulacje, wycieczki. Projekty w szkołach skierowane do uczniów i rodziców.
3. Akcje społeczne, między innymi przy okazji Sprzątania Świata, pikniki.

4. Uruchomienie centrum informacji ekologicznej w Urzędzie Gminy, gdzie będzie można otrzymać dane na temat stanu środowiska w gminie i zgłosić zanieczyszczenia. Centrum będzie koordynować działania edukacyjne i akcje na terenie gminy. Do kompetencji centrum będzie także należało przeprowadzanie kontroli kotłowni oraz bezpośrednia edukacja właścicieli na temat prawidłowego spalania opału. W ramach działań centrum będą przeprowadzone cykliczne badania wody i gleby pod kątem zanieczyszczeń.

5. Podjęcie przez gminę działań mających na celu instalację urządzeń pomiarowych stopień zanieczyszczeń powietrza na wszystkich 3 podobszarach wyznaczonych do rewitalizacji.

6. Zakup i instalacja w centrum gminy ekranu LCD, na którym będą wyświetlane m.in. aktualne informacje na temat zanieczyszczeń powietrza.

Rezultaty:

- Wzrost wiedzy wszystkich mieszkańców na temat ekologii, prowadzenia do ograniczenia zanieczyszczeń.
- Zmiana postaw mieszkańców gminy na proekologiczne.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłonna (głównie Referat Ochrony Środowiska i Rolnictwa) przy współdziałaniu Polskiej Akademii Nauk, Gminnego Centrum Kultury i Sportu, Gminnej Biblioteki Publicznej, szkół podstawowych, przedszkoli, Publicznego Gimnazjum im. Orła Białego, parafii, organizacji pozarządowych, Nadleśnictwa Jabłonna.

Lokalizacja: obszar rewitalizacji, cała gmina

Koszt: 170 000 zł

Termin realizacji: 2017–2023

Wskaźnik rezultatu: badanie stanu powietrza i bieżące informowanie mieszkańców, liczba osób korzystających z centrum informacji ekologicznej – 300 rocznie, zmniejszenie liczby osób spalających śmieci w kotłowniach przydomowych

Monitoring: dane z urządzeń pomiarowych zainstalowanych na 3 podobszarach rewitalizacji, dane Urzędu Gminy Jabłonna na podstawie zgłoszeń mieszkańców oraz przeprowadzonych kontroli w domach

Cel 3.2. Usunięcie nielegalnych wysypisk śmieci i przeciwdziałanie ich ponownemu pojawieniu się

Projekt 3.2. Utworzenie Punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych

Gmina Jabłonna nie posiada aktualnie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), korzysta z usług PSZOK w Legionowie. Z danych pochodzących z Urzędu Gminy Jabłonna wynika, że z powodu odległości, część mieszkańców nie korzysta z możliwości pozbycia się odpadów poprzez oddanie do punktu i wysypuje je w nielegalnych miejscach, głównie na terenach słabo zaludnionych i leśnych. Z danych przekazanych przez Policję i Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa, wynika, że w ostatnich dwóch latach zostało zgłoszonych kilkadziesiąt nielegalnych wysypisk na terenie gminy z czego połowa zlokalizowana jest na terenie objętym rewitalizacją. W ramach projektu planowane są również działania edukacyjne, organizacja spotkań z mieszkańcami i druk publikacji edukacyjnych.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- I.1.B. Zanieczyszczenia po produkcji rolnej,
- II.2.A., III.2.B. Nielegalne wysypiska śmieci.

Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy gminy Jabłonna, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizowanych.

Działania:

Utworzenie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie gminy Jabłonna, łatwo dostępnego dla mieszkańców. Promocja segregacji śmieci w punkcie (materiały edukacyjne, w wersji elektronicznej i drukowanej, spotkania z mieszkańcami, publikacje). Utworzenie w PSZOK punktu napraw, gdzie mieszkańcy będą mogli oddać rzeczy używane, niestanowiące odpadów, celem odnowy i ponownego użycia.

Rezultat

- Likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci.
- Wzrost wiedzy wszystkich mieszkańców na temat ekologii, prowadzenia do ograniczenia zanieczyszczeń.
- Zmiana postaw mieszkańców gminy na proekologiczne.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłonna, organizacje pozarządowe

Termin realizacji: do 2023

Lokalizacja: Jabłonna

Szacunkowy koszt: 500 000 zł.

Wskaźnik rezultatu: likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci na obszarze gminy

Monitoring: prowadzony na podstawie danych przekazanych przez Komisariat Policji w Jabłonie i Referat Ochrony Środowiska i Rolnictwa, dotyczących zgłoszeń o nielegalnych wysypiskach śmieci

Cel 3.3. Ograniczenie zanieczyszczenia wód gruntowych

Projekt 3.3.1 Rozwój sieci wodociągów i kanalizacji na podobszarze Wsie Zachodnie

Projekt jest odpowiedzią na potrzeby zgłaszane przez mieszkańców zamieszkałych na podobszarze rewitalizacji Wsie Zachodnie. Problem braku dostępu do wodociągów i czystej wody, wskazywany był na wszystkich spotkaniach organizowanych na tym terenie, w ramach przygotowywania Programu Rewitalizacji. Zanieczyszczenia wody spowodowane są intensywną uprawą szklarniową prowadzoną na tym terenie do lat 90-tych XX wieku a także znajdującym się na obszarze wsi Boża Wola, obecnie zamkniętym, wysypiskiem śmieci. Brak wodociągów hamuje także rozwój przedsiębiorczości na tym terenie oraz możliwość zakładania przydomowych oczyszczalni ścieków. Celem projektu jest umożliwienie mieszkańcom zamieszkałym na obszarze rewitalizacji Wsie Zachodnie podłączenia się do sieci wodociągów.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- brak wodociągów i kanalizacji,
- zanieczyszczenia wód gruntowych.

Odbiorcy: mieszkańcy obszaru reiwltizacji, w szczególności osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej

Działania:

Budowa sieci wodociągowej na obszarze rewitalizacji Wsie Zachodnie. Przeprowadzenie analizy wydajności studni we wsi Suchocin pod kątem budowy stacji uzdatniania wody oraz ewentualnego projektu Stacji Uzdatniania Wody i sieci wodociągowej. Doprowadzenie sieci wodociągowej do obszaru.

Rezultat:

- Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarach zdegradowanych dzięki dostępności kanalizacji i wodociągów.
- Wzrost czystości wód gruntowych w gminie.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłona przy aktywnym udziale sołtysów i rad sołectkich.

Lokalizacja: podobszar rewitalizacji Wsie Zachodnie

Termin realizacji: 2014– 2022

Szacunkowy koszt: 1 200 000 zł

Wskaźnik rezultatu: 3 kilometry wybudowanej sieci wodociągowej, liczba przyłączy do sieci wodociągowej – 150, liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków 5, rejestracja 3 przedsiębiorstw na terenie podobszaru

Monitoring: dane przekazane przez Urząd Gminy Jabłonna; protokoły z odłączenia własnych ujęć; protokoły z podłączeń do sieci wodociągów; dane przekazane przez Powiatowy Urząd Pracy

Projekt 3.3.2 Rozwój sieci wodociągów i kanalizacji na obszarze rewitalizacji

Projekt dotyczy jednego z najbardziej widocznych i palących problemów gminy, jakim jest niski poziom nasycenia jej obszaru siecią wodociągową oraz siecią kanalizacji sanitarnej. Z uwagi na uwarunkowania historyczne związane z relatywnie dużą koncentracją na tym terenie upraw rolniczych i ogrodniczych występuje tam niski stan jakości wody. Mimo istniejącej sieci kanalizacyjnej część mieszkańców ma problem z podłączeniem przyłączy z uwagi na koszty generowane przez długość działek dochodzących do 300-400 metrów. Projekt zakłada pomoc mieszkańcom w otrzymaniu niskoprocentowanych pożyczek na preferencyjnych warunkach, umożliwiających im przyłączenie się do wybudowanej już sieci kanalizacyjnych na obszarze rewitalizacji.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- brak wodociągów i kanalizacji,
- zanieczyszczenia wód gruntowych.

Odbiorcy: mieszkańcy obszarów zdegradowanych, w szczególności osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej

Działania:

Wsparcie uboższych mieszkańców w doprowadzeniu przyłączy do sieci wodno-kanalizacyjnej przy ul. Modlińskiej i na osiedlu Choinki w Jabłonie.

Rezultat:

- Poprawa jakości życia mieszkańców na obszarach zdegradowanych dzięki dostępności kanalizacji i wodociągów.
- Wzrost czystości wód gruntowych w gminie.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłonna przy aktywnym udziale sołtysów i rad sołeckich

Lokalizacja: ul. Modlińska, osiedle Choinki na podobszarze Jabłonna Centrum.

Termin realizacji: 2014– 2022

Szacunkowy koszt: 3 200 000 zł

Wskaźnik rezultatu: do 20 przyłączy rocznie

Monitoring: protokoły z podłączeń do sieci kanalizacyjnej, dane Urzędu Gminy Jabłonna

Cel 3.4. Ograniczenie emisji substancji szkodliwych i zanieczyszczeń

Projekt 3.5 Wsparcie wymiany kotłów grzewczych

Gmina planuje co roku pozyskiwać dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, mające na celu wsparcie finansowe mieszkańców w wymianie kotłów grzewczych. Działanie to przyniesie wymierne korzyści w postaci spadku emisji do atmosfery substancji niebezpiecznych i szkodliwych, powstających w trakcie spalania kopalin płynnych i gazowych, w tym także pyłów PM 2,5 oraz PM 10. Działaniem dodatkowym realizowanym równoległe z głównymi działaniami projektu będzie wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców oraz promocja dobrych praktyk związana z kampanią informacyjną dotyczącą właściwego użytkowania kotłów na paliwo stałe w tym biomasę.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- wysoki odsetek mieszkańców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- zanieczyszczenia powietrza.

Odbiorcy: mieszkańcy obszarów rewitalizowanych w szczególności osoby znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej

Działania:

1. Wsparcie wymiany kotłów grzewczych. Zmniejszenie tak zwanej niskiej emisji poprzez wycofanie kotłów opalanych węglem oraz kotłów opalanych gazem i olejem opałowym o przestarzałej konstrukcji

Rezultat:

Poprawa jakości życia na obszarach zdegradowanych poprzez wzrost czystości powietrza w gminie.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy Jabłona przy aktywnym współudziale sołtysów i rad sołeckich, mieszkanki i mieszkańcy.

Lokalizacja:

Termin realizacji: 2015–2023

Szacowane koszty: 1 031 000 zł

Wskaźnik rezultatu: wymiana 20 kotłów rocznie, zmniejszenie ilości pyłu zawieszonego średnio o 2% rocznie

Monitoring: protokoły z przekazania mieszkańcom kotłów, zestawienia zbiorcze ze stacji pomiarowych

Cel 3.5. Wsparcie alternatywnych form transportu, takich jak komunikacja rowerowa i kolejowa

Projekt 3.5.1 System komunikacji rowerowej

Gmina Jabłona realizuje projekt budowy ścieżek rowerowych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Projekt ten jest komplementarnym uzupełnieniem podjętych działań. W jego ramach gmina planuje wesprzeć budowę infrastruktury ułatwiającej i zachęcającej mieszkańców do korzystania z sieci wybudowanych ścieżek rowerowych, promocję zdrowego trybu życia i rekreacji. Projekt jest odpowiedzią na zgłaszane potrzeby mieszkańców dotyczące tworzenia alternatywnych form transportu, poprawy bezpieczeństwa na drogach a także rozwoju turystyki i ciekawej oferty spędzania wolnego czasu.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- zanieczyszczenia powietrza,
- zanieczyszczenia z transportu samochodowego.

Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy gminy Jabłonna, w szczególności rewitalizowanych obszarów

Działania:

1. Rozwój sieci wypożyczania rowerów połączonych z parkingami rowerowymi. Utworzenie trzech stacji: pod Urzędem Gminy w Jabłonie, w Skierdach, przy stacji kolejowej w Chotomowie i przy pozostałych obiektach użyteczności publicznej.
2. Promocja alternatywnych środków transportu. Tworzenie przewodnika po szlaku rowerowym i atrakcjach turystycznych gminy. Publikacja artykułów w prasie lokalnej. Organizacja rajdów rowerowych i innych wydarzeń sportowych. Promocja w Internecie na stronach Urzędu Gminy.

Rezultaty:

- Zmiana nawyków transportowych u mieszkańców gminy Jabłonna.
- Zmiana postaw mieszkańców na proekologiczne.
- Wzrost spójności komunikacyjnej obszarów rewitalizowanych.
- Utworzona sieć tras rowerowych w gminie.
- Utworzony publiczny system wypożyczania rowerów i infrastruktury parkingowej.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy w Jabłonie, Polskie Koleje Państwowe.

Lokalizacja: Obszar rewitalizacji – Urząd Gminy, P&R w Chotomowie, filia GCKiS w Skierdach.

Termin realizacji: 2016–2023

Szacowane koszty: 850 000 zł

Wskaźnik rezultatu: utworzenie 3 stacji wypożyczania rowerów, budowa 3 parkingów rowerowych z wiatami, przygotowanie 1 przewodnika z trasami rowerowymi, liczba artykułów wydrukowanych w gazetce wydawanej przez urząd - 20

Monitoring: dane Urzędu Gminy Jabłonna, protokoły odbioru z wykonanych prac budowlanych.

Projekt 3.5.2 Park&Ride Chotomów

Projekt stworzenie systemu P&R w Chotomowie w pobliżu stacji kolejowej Chotomów, który jest odpowiedzią na zidentyfikowane i zdefiniowane oczekiwania lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji. Projekt wpisuje się w strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Warszawskiego Obszaru Funkcjonalnego, który rozwiązując problemy komunikacyjne przyczynia się także do stworzenia ram przyczyniających się do zmniejszenia różnic społecznych. Wartością dodaną projektu będzie wpływ na poprawę estetyki otoczenia ul. Kolejowej w Chotomowie i bezpośredniego sąsiedztwa stacji PKP. Projekt przyczyni się także pośrednio do stworzenia nowych miejsc pracy. Wyrobienia nowych nawyków związanych z możliwościami dojazdu do pracy, przełoży się bezpośrednio na skróceniu czasu tychże oraz poprawy dostępności innych usług społecznych zlokalizowanych m.in. w centrum Warszawy.

Problemy na które odpowiadać ma projekt:

- I.2.C. Zanieczyszczenia powietrza,
- II.2.B. Zanieczyszczenia z transportu samochodowego.

Odbiorcy: wszyscy mieszkańcy gminy Jabłonna, w szczególności rewitalizowanego obszaru Chotomów Centrum

Działania:

1. Stworzenie systemu Park&Ride w Chotomowie. Ułatwienie korzystania z transportu zbiorowego (PKP, ścieżki rowerowe). Poprawa estetyki terenów przyległych do dworca PKP i nadanie im nowych funkcji.

Rezultaty:

- Zmiana sposobu transportu u mieszkańców gminy Jabłonna.
- Zmiana postaw mieszkańców na proekologiczne.
- Wzrost spójności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji.
- System Park and Ride w Chotomowie.

Podmiot odpowiedzialny: Urząd Gminy w Jabłonie, Polskie Koleje Państwowe

Lokalizacja: ul. Kolejowa – podobszar Chotomów Centrum

Termin realizacji: 2016–2023

Szacowane koszty: 1 000 000 zł

Wskaźnik rezultatu: liczba samochodów korzystających z parkingu – 2 000 miesięcznie, liczba osób korzystających z istniejącej infrastruktury – 4 000 miesięcznie, zmniejszenie czasu dojazdu mieszkańców do pracy i szkół o minimum 20%

Monitoring: protokół odbioru wybudowanej infrastruktury parkingowej; informacje z systemu zarządzania parkingu; zestawienia zbiorcze z systemu natężenia ruchu na parkingu

Szacunkowy budżet Programu

Projekt	Przewidywany budżet projektu	Źródła finansowania
Projekt 1.1.1. Poprawa estetyki przestrzeni oraz ciągów komunikacyjnych na obszarach rewitalizacji połączona z integracją społeczną.	150 000	środki własne gminy, środki prywatne,
Projekt 1.1.2. Poprawa estetyki zaniedbanych ulic na obszarze rewitalizacji połączona z integracją społeczną.	120 000	środki własne gminy, środki prywatne, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020, PROW 2014-2020
Projekt 1.1.3. Utworzenie muzeum społecznego Gminy Jabłonna.	100 000	środki własne gminy, środki krajowe – Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Projekt 1.1.4. Rewitalizacja centrum Gminy Jabłonna, przywrócenie centralnych funkcji ulicy Modlińskiej w Jabłonie	4 740 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020, dotacja celowa budżetu państwa, środki z Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016–2019
Projekt 1.1.5. Utworzenie spółdzielni socjalnej dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	150 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020,
Przedsięwzięcie uzupełniające Plenerowe pokazy filmowe	30 000	środki własne gminy, sponsorów prywatnych

Projekt	Przewidywany budżet projektu	Źródła finansowania
Projekt 1.2.1. Wsparcie mieszkańców w organizacji wydarzeń na rzecz społeczności lokalnej	90 000	środki własne gminy, sponsorów prywatnych
Przedsięwzięcie uzupełniające: wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy.	70 000	środki własne gminy, środki PUP
Projekt 1.3.1. Dostosowanie świetlicy wiejskiej w Suchocinie do potrzeb mieszkańców	30 000	środki własne gminy, PROW 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020
Projekt 1.3.2. Dostosowanie Klubu Rolnika w Bożej Woli i mieszkań komunalnych do potrzeb mieszkańców	50 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020, PROW 2014-2020
Projekt 1.3.3. Dostosowanie filii GCKiS w Skierdach do potrzeb mieszkańców	70 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020, PROW 2014-2020
Projekt 1.4.1. Rozwój infrastruktury spędzania wolnego czasu w Chotomowie	70 000	środki własne gminy, środki Ministerstwa Sportu
Projekt 1.4.2. Rozwój amatorskiego ruchu sportowego na obszarach zdegradowanych	200 000	środki własne gminy, środki Ministerstwa Sportu
Projekt 1.4.3. Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy	600 000	środki własne gminy
Projekt 1.4.4. Wsparcie rozwoju organizacji senioralnych i aktywności osób starszych	180 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020, środki krajowe (ASOS)
Projekt 2.1.1. Odnowa dzielnic i ulic	3 000 000	środki własne gminy, RPO WM

Projekt	Przewidywany budżet projektu	Źródła finansowania
wymagających szczególnej interwencji na obszarach zdegradowanych		2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020, środki z Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016–2019.
Projekt 2.1.2. Rewitalizacja tkanki mieszkań komunalnych i socjalnych dla mieszkańców gminy	4 000 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020, środki BGK w formie dofinansowania
Projekt 2.2.1. Otwarcie świetlic środowiskowych (placówek wsparcia dziennego) dla dzieci i młodzieży	540 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020
Projekt 2.2.2. Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w różnym wieku oraz integracja środowiska rodziców.	420 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020
Projekt 2.3.1. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób z Niepełnosprawnościami	150 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020
Projekt 2.3.2. Wsparcie rozwoju wolontariatu mieszkańców	210 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020
Projekt 3.1. Edukacja ekologiczna mieszkank i mieszkańców.	170 000	środki własne gminy, środki WFOŚiGW w Warszawie, środki prywatne – firm związanych z recyklingiem
Projekt 3.2. Utworzenie Punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.	500 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 są zgodne z zapisami RPO WM 2014-2020

Projekt	Przewidywany budżet projektu	Źródła finansowania
Projekt 3.3.1. Rozwój sieci wodociągów i kanalizacji na obszarze rewitalizacji	1 200 000	środki własne gminy, środki finansowe pochodzące z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
Projekt 3.3.2. Rozwój sieci wodociągów i kanalizacji na podobszarze Wsie Zachodnie	3 200 000	środki własne gminy, środki finansowe pochodzące z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020
Projekt 3.4. Wsparcie wymiany kotłów grzewczych	1 031 000	środki własne gminy, środki WFOŚiGW w Warszawie, środki osób fizycznych (mieszkańców gminy)
Projekt 3.5.1. System komunikacji rowerowej	850 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 w ramach ZIT WOF
Projekt 3.5.2 Park&Ride Chotomów	1 000 000	środki własne gminy, RPO WM 2014-2020 w ramach ZIT WOF, środki PKP PKL S.A.

System wdrażania Programu

Program Rewitalizacji powstawał przy dużym udziale społeczności gminy Jabłonna. Jest efektem wspólnej pracy urzędników i wielu zaangażowanych mieszkanki i mieszkańców, którzy nie tylko są zainteresowani życiem gminy ale także chcą mieć wpływ na to, jak wygląda przestrzeń gminy, jak się w niej żyje oraz są wrażliwi na potrzeby innych osób. Aby osiągnąć cele zaplanowane w niniejszym Programie Rewitalizacji, niezbędny jest dalszy udział mieszkańców, którzy oprócz tego, że będą doradcami i uważnymi krytykami działań urzędu, będą również aktywnymi uczestnikami i realizatorami poszczególnych projektów.

Interesariusze rewitalizacji

Szczególne role we wdrażaniu Programu przypada interesariuszom rewitalizacji. Interesariuszem rewitalizacji może być każda osoba lub podmiot zainteresowany jej przebiegiem. Są to w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji,
- właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze,
- pozostali mieszkańcy gminy,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.

Działania

W systemie wdrażania programu zaplanowano trzy grupy działań pozwalające z jednej strony na podjęcie czynności zmierzających do jak najbardziej efektywnego wykorzystania środków finansowych na realizację programu, z drugiej na bezpośrednie włączenie mieszkańców w proces podejmowania decyzji i monitoring.

Działanie 1. Skoordynowana praca urzędu.

Działanie 2. Komitet Rewitalizacji.

Działanie 3. Współpraca z mieszkańcami.

Działanie 1. Skoordynowana praca urzędu.

Realizację Programu Rewitalizacji powierza się Wójtowi Gminy Jabłonna. Nad wdrożeniem programu czuwać będzie Wydział Inwestycji oraz osoba wyznaczona do koordynowania procesu, pełniąca funkcję inspektora ds. pozyskiwania środków zewnętrznych. Pracownicy Wydziału Inwestycji odpowiedzialni będą za planowanie, przygotowanie projektów, oraz skuteczne pozyskiwanie dofinansowania na realizację zaplanowanych w programie działań. Do zadań inspektora ds. pozyskiwania środków zewnętrznych będzie należało koordynowanie całego procesu wdrażania programu rewitalizacji: stała współpraca z mieszkańcami gminy, nawiązywanie partnerstw z instytucjami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i innymi ważnymi dla realizacji Programu aktorami. Inspektor będzie także odpowiedzialny za przygotowanie planu działań na każdy rok oraz raportów z przeprowadzonego monitoringu realizacji programu rewitalizacji. Do jego zadań będzie należeć również koordynowanie prac Komitetu Rewitalizacji, a także zbieranie propozycji działań mieszkańców nie uwzględnionych w aktualnym Programie i w razie zaistnienia takiej potrzeby, przygotowanie zmian do Programu Rewitalizacji. Zadaniem inspektora będzie również informowanie interesariuszy o postępach realizacji Programu.

Działanie 2. Komitet Rewitalizacji.

W celu włączenia mieszkańców w proces wdrażania Programu Rewitalizacji Zarządzeniem Wójta w grudniu 2016 roku został powołany Komitet Rewitalizacji. W jego skład będą wchodzić przedstawiciele urzędu, instytucji gminnych, kluczowych dla realizacji programu i mieszkańcy. Są to: Naczelnik Wydziału Inwestycji, specjalista ds. pozyskiwania środków zewnętrznych, inspektor ds. pozyskiwania środków zewnętrznych, pracownik Referatu Marketingu i Komunikacji Społecznej, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, trzech przedstawicieli reprezentujących stronę społeczną z obszaru rewitalizacji (po jednym z każdego podobszaru: Jabłonna Centrum, Chotomów Centrum, Wsie Zachodnie), jeden przedstawiciel Rady Gminy, jeden przedstawiciel lokalnych przedsiębiorców, jeden lub dwóch przedstawicieli aktywnych środowisk lokalnych m.in. organizacji pozarządowych, lub nieformalnych grup mieszkańców z terenu gminy. Pracownicy urzędu wchodzący w skład Komitetu będą delegowani przez Wójta, przedstawiciele strony społecznej zostaną wybrani w drodze otwartego naboru. Funkcję koordynatora działań Komitetu będzie pełnił inspektor ds. pozyskiwania środków zewnętrznych. Komitet będzie stanowił forum współpracy i dialogu mieszkańców z organami gminy, będzie pełnił funkcję opiniotwórczo-doradczą Wójta Gminy Jabłonna w sprawach dotyczących przygotowania, przeprowadzenia i oceny rewitalizacji. Uczestnictwo w Komitecie będzie miało charakter społeczny. Dbając o zapewnienie partycypacji i partnerstwa, członkowie Komitetu Rewitalizacji na pierwszym spotkaniu wspólnie wypracują

zapisy regulaminu pracy Komitetu. Komitet będzie spotykał się przynajmniej raz na kwartał. Wyniki spotkań będą udostępniane do publicznej wiadomości w formie notatek ze spotkań.

Działanie 3. Współpraca z mieszkańcami.

Ponad półroczny proces tworzenia programu rewitalizacji zaowocował powstaniem grupy aktywnych mieszkańców, którzy uczestniczyli w spotkaniach na każdym etapie tworzenia Programu, a także brali udział w konsultacjach społecznych. Mieszkańcy ci wyrazili chęć dalszej współpracy i bezpośredniego zaangażowania się w realizację Programu Rewitalizacji. Dlatego też w systemie wdrażania Programu planuje się kontynuowanie cyklicznych spotkań ze społecznością lokalną przy wykorzystywaniu różnych narzędzi do komunikacji. Planowana jest organizacja debat i spotkań z mieszkańcami w różnym wieku, przy wykorzystaniu ciekawych i atrakcyjnych metod pracy, których celem będzie zaangażowanie w realizację działań jak największej liczby mieszkańców z obszaru rewitalizacji oraz bieżące zbieranie uwag dotyczących programu i nowych pomysłów na działania rewitalizacyjne.

Ważną rolę w procesie wdrażania Programu odgrywać będą działania informacyjne. Na stronie Urzędu Gminy Jabłonna założona została podstrona poświęcona reitalizacji (<http://rewitalizacja.jablonna.pl>), na której regularnie publikowane będą wszystkie aktualności związane z wdrażaniem Programu.

Monitoring i ewaluacja

Ewaluacja

Ewaluacja prowadzona będzie zgodnie z pięcioma kryteriami standardów ewaluacji Polskiego Towarzystwa Ewaluacyjnego:

- trafności – czyli, w jakim stopniu cele Programu odpowiedziały na zidentyfikowane potrzeby i problemy;
- efektywności – czyli stosunku poniesionych kosztów do uzyskanych rezultatów wdrażania Programu;
- skuteczności – czyli stopnia osiągnięcia celów Programu i odpowiadających im wskaźników;
- oddziaływania – czyli wpływu realizacji Programu na obszary nieobjęte rewitalizacją;
- trwałości – czyli utrzymania rezultatów Programu w czasie.

Badanie ewaluacyjne przeprowadzone zostanie w trzech etapach.

1. Ewaluacja ex-ante

Bezpośrednio po przyjęciu Programu przeprowadzona zostanie ewaluacja ex-ante, której celem będzie między innymi:

- określenie metod i narzędzi badawczych,
- określenie próby badawczej,
- zbadanie oczekiwań interesariuszy Programu związanych z wdrażaniem Programu.

2. Ewaluacja śródkresowa

Badanie przeprowadzone zostanie w połowie wdrażania Programu. Celem ewaluacji będzie między innymi określenie:

- czy realizacja Programu przebiega zgodnie z założeniami,
- czy osiągnięcie docelowych wartości wskaźników jest zagrożone,
- czy Program realizuje założone cele,
- czy realizacja Programu odpowiada na potrzeby jego odbiorców,
- jakie problemy pojawiają się w trakcie realizacji Programu,
- w jaki sposób można rozwiązać zidentyfikowane problemy,
- czy i ewentualnie w jakim zakresie należy zmodyfikować wdrażanie Programu.

3. Ewaluacja ex-post

Całościowa ewaluacja przeprowadzona zostanie na zakończenie wdrażania Programu.

Jej celem będzie między innymi określenie:

- czy założone na etapie programowania cele zostały osiągnięte i w jakim zakresie,
- czy Program odpowiedział na potrzeby odbiorców,
- jakie są rezultaty Programu,
- jak oceniają realizację Programu poszczególne grupy interesariuszy,
- czy realizacja Programu była efektywna,
- jaki był wpływ Programu na części gminy nieobjęte rewitalizacją.

Za koordynowanie prac związanych z ewaluacją projektu będzie odpowiadał inspektor ds. pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Do jego zadań będzie należało zaplanowanie działań z wiązanych z ewaluacją, współpraca z ekspertem odpowiedzialnym za przygotowanie raportu z ewaluacji, gromadzenie wyników ewaluacji z poszczególnych projektów realizowanych w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz prezentowanie wyników ewaluacji.

Monitoring

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej realizacji Programu Rewitalizacji ma system monitoringu i oceny skuteczności działań oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zachodzące zmiany. Dane wymagane do monitoringu i oceny zostaną pozyskane przede wszystkim z Urzędu Gminy w Jabłonie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jabłonie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie, Komisariatu Policji w Jabłonie, instytucji oświatowych i Gminnego Centrum Kultury i Sportu. Dane w formie sprawozdań z realizacji projektu będą przekazywali wszyscy partnerzy, realizujący projekty zaplanowane w ramach Programu Rewitalizacji. Zebrane dane pozwolą na ocenę ilościową i jakościową prowadzonych działań.

Program Rewitalizacji będzie oceniany pod względem aktualności i stopnia realizacji przez Wójta Gminy Jabłonna co najmniej raz na 3 lata. Sporządzona ocena w formie raportu będzie ogłoszona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, a także na spotkaniu z mieszkańcami. Podanie oceny stopnia realizacji Programu do publicznej wiadomości umożliwi wszystkim interesariuszom rewitalizacji zapoznanie się z nią i zgłoszenie ewentualnych uwag. W przypadku stwierdzenia, że Program Rewitalizacji wymaga zmian, konieczne będzie wystąpienie Wójta do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę (uwzględniającą zgłoszone uwagi). Efektem weryfikacji powyższych wskaźników będzie ocena, czy działania są w rzeczywistości na tyle skuteczne, na ile zakładano i czy nie jest

wymagana modyfikacja Programu. Jeżeli działania nie będą przynosiły zakładanych rezultatów, konieczna będzie aktualizacja Programu Rewitalizacji. W takim przypadku, Wójt Gminy Jabłonna wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o ujęcie w Programie Rewitalizacji nowych przedsięwzięć, które umożliwią pełną realizację założeń Programu. Zmiana Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2017-2023 zostanie poprzedzona spotkaniami z mieszkańcami z obszaru rewitalizacji i obszaru całej gminy, którzy podobnie jak na etapie tworzenia niniejszego programu, będą mieli możliwość zgłoszenia swoich pomysłów na projekty rewitalizacyjne. Koszty aktualizacji Programu pokryte będą z budżetu gminy.

Za monitoring wdrażania Programu odpowiada inspektor ds. pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Osoba zatrudniona na tym stanowisku będzie odpowiedzialna za koordynację działań monitoringowych, stałe gromadzenie danych, przygotowywanie raportów i ich prezentowanie. W roku 2023 zostanie przeprowadzona kompleksowa ocena efektów realizacji, porównanie osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu z prognozowanymi, a także zostaną podjęte kroki w celu wyznaczenie kierunków rewitalizacji na następne lata.

Tabela 23. Zestawienie wskaźników rezultatu dla Programu.

Projekt	Wskaźnik rezultatu	Sposób monitorowania
Projekt 1.1.1. Poprawa estetyki przestrzeni oraz ciągów komunikacyjnych na obszarach rewitalizacji połączona z integracją społeczną.	W 2023 r. 80% reklam i billboardów zgodnych ze standardami wyznaczonymi w Uchwale przyjętej przez Radę Gminy; jednolite standardy zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, stosowane w przetargach ogłaszanych przez Urząd Gminy Jabłonna.	wyniki inwentaryzacji reklam zamieszczonych wzdłuż ciągów komunikacyjnych przeprowadzane co 3 lata przez Urząd Gminy
Projekt 1.1.2. Poprawa estetyki zaniedbanych ulic na obszarze rewitalizacji połączona z integracją społeczną.	poprawa estetyki przynajmniej 6 ulic na obszarze rewitalizacji	protokoły odbioru z przeprowadzonych prac, środki zaangażowane w realizację działań przez Urząd Gminy
Projekt 1.1.3. Utworzenie muzeum społecznego Gminy Jabłonna.	stworzenie strony muzeum społecznego zawierającej 6 wystaw wirtualnych; liczba wejść na stronę	sprawozdanie z realizacji projektów, protokół przekazania do

Projekt	Wskaźnik rezultatu	Sposób monitorowania
	w ciągu trwania Programu 12 000; stworzenie 6 wystaw mobilnych; 1500 osób odwiedzi wystawy mobilne (250 rocznie); stworzenie 1 izby muzealnej.	eksploatacji izby muzealnej, dane Urzędu Gminy Jabłonna od administratora strony internetowej urzędu
Projekt 1.1.4. Rewitalizacja centrum Gminy Jabłonna, przywrócenie centralnych funkcji ulicy Modlińskiej w Jabłonie	termomodernizacja 2 obiektów użyteczności publicznej (szkoła podstawowa i dawna wozownia); rewitalizacja i dostosowanie do celów społecznych zdegradowanego budynku dawnej wozowni; liczba mieszkańców korzystających z oferty nowo utworzonego centrum społecznego – 2000 rocznie; liczba mieszkańców korzystających z oferty odnowionego GCKiS – 450 rocznie.	roczne sprawozdania GCKiS, protokoły odbioru budynku, sprawozdania z działalności spółdzielni socjalnej
Projekt 1.1.5. Utworzenie spółdzielni socjalnej dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy	zatrudnienie 15 osób długotrwale bezrobotnych zamieszkałych na obszarze rewitalizacji	sprawozdania z działalności spółdzielni socjalnej, dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i z Centrum Integracji Społecznej w Legionowie
Przedsięwzięcie uzupełniające: Plenerowe pokazy filmowe	Poprawienie dostępu do kultury i ciekawej oferty spędzania wolnego czasu dla 150 osób zamieszkałych na obszarze rewitalizacji rocznie, 900 w skali całego programu	listy obecności
Projekt 1.2.1. Wsparcie mieszkańców w organizacji wydarzeń na rzecz społeczności lokalnej	liczba nowych przedsięwzięć zainicjowanych przez mieszkańców objętych obszarem rewitalizacji – 18 (3 rocznie)	oficjalne dane operatorów zadań
Przedsięwzięcie uzupełniające: wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy.	pogłębiona diagnoza specyfiki potrzeb środowiska przedsiębiorców, liczba przedsiębiorców zaangażowanych w projekty rewitalizacyjne 15; liczba przedsiębiorstw, które zrealizowały projekty finansowane z funduszy europejskich 4.	dane Urzędu Gminy Jabłonna, liczba osób, które założyły własną działalność gospodarczą pod wpływem udziału w projekcie 10; liczba przedsiębiorstw, które zatrudniły osoby niepełnosprawne 5
Projekt 1.3.1. Dostosowanie świetlicy wiejskiej w Suchocinie do potrzeb mieszkańców	świetlica wiejska i jej otoczenie dostosowane do potrzeb mieszkańców w każdym wieku z ciekawą ofertą spędzania wolnego	sprawozdania roczne przekazywane do Gminnego Centrum Kultury i Sportu

Projekt	Wskaźnik rezultatu	Sposób monitorowania
	czasu, 50 mieszkańców rocznie skorzysta z działań zaplanowanych w nowo utworzonej ofercie	
Projekt 1.3.2. Dostosowanie Klubu Rolnika w Bożej Woli i mieszkań komunalnych do potrzeb mieszkańców	Klub Rolnika i jego otoczenie dostosowane do potrzeb mieszkańców w każdym wieku z ciekawą ofertą spędzania wolnego czasu; poprawienie jakości życia rodzin zamieszkałych w mieszkaniach komunalnych w budynku Klubu, 40 mieszkańców rocznie skorzysta z działań zaplanowanych w nowo utworzonej ofercie	sprawozdania roczne przekazywane do Gminnego Centrum Kultury i Sportu; sprawozdanie z kontroli stanu technicznego obiektu
Projekt 1.3.3. Dostosowanie filii GCKiS w Skierdach do potrzeb mieszkańców	filia GCKiS i jego otoczenie dostosowane do potrzeb mieszkańców w każdym wieku z ciekawą ofertą spędzania wolnego czasu; 70 mieszkańców rocznie skorzysta z działań zaplanowanych w nowo utworzonej ofercie	sprawozdania roczne przekazywane do Gminnego Centrum Kultury i Sportu;
Projekt 1.4.1. Rozwój infrastruktury spędzania wolnego czasu w Chotomowie	powstanie organizacji społecznej odpowiedzialnej za realizację zadania; utworzenie atrakcyjnego miejsca spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.	dane Urzędu Gminy Jabłonna na temat liczby organizacji pozarządowych oraz pozyskanych środków w ramach ogłaszanych konkursu ofert dla organizacji pozarządowych na działania społeczne.
Projekt 1.4.2. Rozwój amatorskiego ruchu sportowego na obszarach zdegradowanych	liczba zatrudnionych trenerów w ciągu roku – 3, liczba mieszkańców w różnym uczestniczących w zajęciach sportowych 50, liczba wydarzeń sportowych (np. turniejów sportowych, zawodów) organizowana corocznie – 5;	sprawozdania z realizacji projektów, listy obecności, umowy zawarte z trenerami
Projekt 1.4.3. Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych na terenie gminy	liczba organizacji zaangażowanych w realizację projektów rewitalizacyjnych 10, liczba organizacji składających wnioski do	dane Urzędu Gminy Jabłonna na temat liczby organizacji pozarządowych oraz

Projekt	Wskaźnik rezultatu	Sposób monitorowania
	konkursów organizowanych przez gminę – 10 rocznie, zwiększenie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w ramach konkursu ofert dla organizacji pozarządowych przez gminę o 15 000 rocznie.	pozyskanych środków w ramach ogłaszanych konkursu ofert dla organizacji pozarządowych na działania społeczne
Projekt 1.4.4. Wsparcie rozwoju organizacji senioralnych i aktywności osób starszych	zwiększenie liczby członków Uniwersytetu Trzeciego Wieku o 50 osób; stworzenie 1 organizacji senioralnej; liczba wolontariuszy w wieku senioralnym wspierających realizację projektów rewitalizacyjnych 15.	roczne sprawozdanie Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu, danie Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej na temat liczby wolontariuszy
Projekt 2.1.1. Odnowa dzielnic i ulic wymagających szczególnej interwencji na obszarach zdegradowanych	poprawienie bezpieczeństwa mieszkańców na 3 ulicach poprzez montaż progów zwalniających, remont i podniesienie jakości życia mieszkańców na 10 ulicach	protokoły odbioru z przeprowadzonych prac remontowych
Projekt 2.1.2. Rewitalizacja tkanki mieszkań komunalnych i socjalnych dla mieszkańców gminy	zapewnienie mieszkań socjalnych i komunalnych dla 6 rodzin w trudnej sytuacji życiowej z obszaru rewitalizacji; przeznaczenie 1 lokalu przy ul. Modlińskiej 130 na cele społeczne.	protokoły odbioru z wykonanych prac remontowych
Przedsięwzięcie uzupełniające: Mieszkania treningowe w Chotomowie.	utworzenie 5 mieszkań treningowych	protokoły odbioru z wykonanych prac budowlanych
Projekt 2.2.1. Otwarcie świetlic środowiskowych (placówek wsparcia dziennego) dla dzieci i młodzieży	stworzenie 2 świetlic środowiskowych na obszarze rewitalizacji; udział 70-orga dzieci i młodzieży rocznie w zajęciach pozalekcyjnych	monitoring prowadzony na podstawie raportów rocznych przygotowywanych przez pracowników świetlic środowiskowych
Projekt 2.2.2. Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w różnym wieku oraz integracja środowiska rodziców.	zmniejszenie liczby przestępstw z udziałem osób nieletnich; poprawa średniej ocen uczniów szkół	monitoring prowadzony będzie na podstawie danych uzyskanych z Komisariatu Policji w Jabłonie i rocznych sprawozdań przygotowywanych przez szkoły
Projekt 2.3.1. Punkt	otwarcie punktu informacyjno-	na podstawie danych

Projekt	Wskaźnik rezultatu	Sposób monitorowania
Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób z Niepełnosprawnościami	konsultacyjnego dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w GOPS, korzystających z oferty ośrodka; 1 pracownik GOPS profesjonalnie przygotowany do pełnienia funkcji opiekuna osoby niepełnosprawnej	przekazywanych co roku przez GOPS,
Projekt 2.3.2. Wsparcie rozwoju wolontariatu mieszkańców	50 mieszkańców zaangażowanych w działania wolontarystyczne; liczba osób potrzebujących wsparcia korzystających z pracy wolontariuszy – 100;	dane przekazane przez GOPS: liczba podpisanych umów z wolontariuszami, sprawozdanie roczne przygotowywane przez ośrodek
Projekt 3.1. Edukacja ekologiczna mieszkanki i mieszkańców.	badanie stanu powietrza i bieżące informowanie mieszkańców, liczba osób korzystających z centrum informacji ekologicznej – 300 rocznie, zmniejszenie liczby osób spalających śmieci w kotłowniach przydomowych	dane z urządzeń pomiarowych zainstalowanych na 3 podobszarach rewitalizacji, dane Urzędu Gminy Jabłonna na podstawie zgłoszeń mieszkańców oraz przeprowadzonych kontroli w domach
Projekt 3.2. Utworzenie Punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.	likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci na obszarze gminy	przewodzony na podstawie danych przekazanych przez Komisariat Policji w Jabłonie i Referat Ochrony Środowiska i Rolnictwa, dotyczących zgłoszeń o nielegalnych wysypiskach śmieci
Projekt 3.3.1. Rozwój sieci wodociągów i kanalizacji na obszarze rewitalizacji	3 kilometry wybudowanej sieci wodociągowej, liczba przyłączy do sieci wodociągowej – 150, liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków 5, rejestracja 3 przedsiębiorstw na terenie podobszaru	dane przekazane przez Urząd Gminy Jabłonna; protokoły z odłączenia własnych ujęć; protokoły z podłączeń do sieci wodociągów; dane przekazane przez Powiatowy Urząd Pracy
Projekt 3.3.2. Rozwój sieci	20 przyłączy do sieci kanalizacyjnej	protokoły z podłączeń do

Projekt	Wskaźnik rezultatu	Sposób monitorowania
wodociągów i kanalizacji na podobszarze Wsie Zachodnie	rocznie,	sieci kanalizacyjnej, dane Urzędu Gminy Jabłonna
Projekt 3.4. Wsparcie wymiany grzewczych kotłów	wymiana 20 kotłów rocznie, zmniejszenie ilości pyłu zawieszonego średnio o 2% rocznie	protokoły z przekazania mieszkańcom kotłów, zestawienia zbiorcze ze stacji pomiarowych
Projekt 3.5.1. System komunikacji rowerowej	utworzenie 3 stacji wypożyczania rowerów, budowa 3 parkingów rowerowych z wiatami, przygotowanie 1 przewodnika z trasami rowerowymi, liczba artykułów wydrukowanych w gazetce wydawanej przez urząd - 20	dane Urzędu Gminy Jabłonna, protokoły odbioru z wykonanych prac budowlanych,
Projekt 3.5.2 Park&Ride Chotomów	liczba samochodów korzystających z parkingu – 2 000 miesięcznie, liczba osób korzystających z istniejącej infrastruktury – 4 000 miesięcznie, zmniejszenie czasu dojazdu mieszkańców do pracy i szkół o minimum 20%	protokół odbioru wybudowanej infrastruktury parkingowej; informacje z systemu zarządzania parkingu; zestawienia zbiorcze z systemu natężenia ruchu na parkingu

Tabela 244. Zestawienie wskaźników produktu i rezultatu dla Projektów

Monitoring do produktów Projektów			
Wskaźnik produktu Projektów	Jednostka miary	Wartość bazowa dla obszaru	Docelowa wartość wskaźnika
• Powierzchnia zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	ha	0	681,47
• Liczba zrealizowanych projektów społecznych	szt.	0	5
• Liczba zrealizowanych szkoleń w skali roku	szt.	0	14
• Liczba warsztatów w skali roku	szt.	0	12
• Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych w skali roku	szt.	0	18
• Liczba utworzonych placówek wsparcia	szt.	0	2
• Liczba utworzonych spółdzielni socjalnych	szt.	0	1
• Ilość osób objętych różnorodnymi formami wsparcia w skali roku	os.	0	180
• Liczba wydanych opracowań promocyjnych	szt.	0	3
• Liczba zrealizowanych projektów inwestycyjnych	szt.	0	33
• Liczba odnowionych ulic w ramach konkursów na najpiękniejszą ulicę	szt.	0	12
• Liczba budynków zaadoptowanych na cele kulturalne	szt.	0	3
• Liczba budynków zaadoptowanych na cele usługowe	szt.	0	1

- Liczba budynków poddanych pracom remontowym
- Powierzchnia odnowionej elewacji
- Powierzchnia przeznaczona pod funkcje kulturalne
- Powierzchnia przeznaczona pod funkcje usługowe
- Długość wyremontowanych lub przebudowanych dróg gminnych
- Liczba wyremontowanych mieszkań komunalnych lub socjalnych
- Liczba nowo wybudowanych mieszkań komunalnych lub socjalnych
- Liczba nowo utworzonych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych wraz z punktem napraw i przyjmowania rzeczy używanych
- Długość nowo wybudowanej sieci wodociągowej w skali roku
- Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej na obszarze Chotomowa w skali roku
- Liczba nowych przyłączy do sieci wodociągowej w Jabłonie w skali roku
- Liczba nowych przyłączy do sieci kanalizacyjnej w skali roku
- Liczba wymienionych kotłów grzewczych w budynkach oraz mieszkaniach osób fizycznych (w 2016 r. – 41 kotłów, w kolejnych latach – ok. 20 rocznie)
- Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji

szt.	0	5
m ²	0	3500
m ²	0	200
m ²	0	60
km	0	7
szt.	0	6
szt.	0	12
szt.	0	1
km	0	10,1
km	0	12,3
szt.	0	355
szt.	0	540
szt.	0	161
szt.	0	6

• Liczba budynków wyposażonych w systemy wykorzystujące OZE	szt.	0	370
• Liczba wybudowanych kilometrów ścieżek rowerowych	szt.	0	10
• Liczba utworzonych miejsc przesiadkowych w ramach poprawy spójności komunikacyjnej obszarów	szt.	0	3
Monitoring rezultatów Projektów			
• Liczba mieszkańców, w tym przedsiębiorców, uczestniczących w spotkaniach i wydarzeniach w skali roku	os.	0	480
• Liczba nowych przedsiębiorstw sektora MŚP powstających w skali roku	szt.	0	8
• Liczba osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, które znalazły zatrudnienie w skali roku	os.	0	5
• Liczba spotkań przedsiębiorców z przedstawicielami podmiotów społecznych i instytucji publicznych w skali roku	szt.	0	4
• Liczba przedsiębiorców zaangażowanych w realizację programu rewitalizacji	os.	0	7
• Liczba rodzin, w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej, które wprowadziły się do nowych lokali	szt.	0	14
• Liczba osób usamodzielniający się, które skorzystały z mieszkań treningowych	szt.	0	4
• Spadek liczby przestępstw w skali roku	szt.	89	54
• Liczba utworzonych miejsc pracy w skali roku	etat	0	7

• Liczba uczestników wydarzeń ukierunkowanych na integrację międzypokoleniową w skali roku	os.	0	150
• Liczba nowych wolontariuszy w skali roku	os.	0	50
• Liczba uczestników akcji społecznych w skali roku	os.	0	200
• Liczba uczestników podejmowanych działań edukacyjnych w skali roku	os.	0	500
• Liczba utworzonych grup wsparcia	szt.	0	12
• Liczba osób korzystających z PSZOK w skali roku	os.	0	20 000

Aneks

Kwestionariusz ankiety. Obszary kryzysowe.

1. Gdzie Pan/i mieszka?

Prosimy wpisać nazwę ulicy.

- Boża Wola, ul.
- Chotomów, ul.
- Jabłonna, ul.
- Skierdy, ul.
- Suchocin, ul.
- inna miejscowość → Prosimy zakończyć ankietę.

2. Jakie zaniedbania dostrzega Pan/i w swojej najbliższej okolicy?

Prosimy ocenić na skali od 1 do 5 natężenie zaniedbania, gdzie 1 oznacza bardzo niskie, a 5 – bardzo wysokie.

	1	2	3	4	5	Zaniedbanie nie występuje w mojej okolicy.
Zły stan lokali mieszkalnych						
Brak dostępu do mediów (woda, prąd, gaz, kanalizacja, CO)						
Zaniedbanie obiektów gminnych						
Niedostępność infrastruktury publicznej*						

*Czego konkretnie Pana/Pani zdaniem brakuje?

.....

.....

Jakie inne zaniedbania dostrzega Pan/i w swojej najbliższej okolicy?

.....

.....

3. Jakie problemy społeczne dostrzega Pan/i w swojej najbliższej okolicy?

Prosimy ocenić na skali od 1 do 5 natężenie problemu, gdzie 1 oznacza bardzo niskie, a 5 – bardzo wysokie.

	1	2	3	4	5	Problem nie występuje w mojej okolicy.
Kradzieże						
Przemoc						

Marazm, beczyność						
Bieda						

Jakie inne problemy Pan/i dostrzega w swojej najbliższej okolicy?

.....

.....

.....

.....

3. Czy w swojej najbliższej okolicy dostrzega Pan/i problemy związane z zanieczyszczeniem środowiska?

Prosimy ocenić na skali od 1 do 5 uciążliwość zanieczyszczenia, gdzie 1 oznacza bardzo niską, a 5 – bardzo wysoką.

	1	2	3	4	5	Zanieczyszczenie nie występuje w mojej okolicy.
Nielegalne wysypiska śmieci						
Hałas						
Zanieczyszczenia z domowych instalacji grzewczych						
Zanieczyszczenia z transportu samochodowego						
Nielegalne odprowadzanie ścieków						

Czy w Pana/Pani najbliższej okolicy występują inne zanieczyszczenia?

.....

.....

.....

.....

4. Prosimy o określenie, w jakim stopniu zgadza się Pan/i z poniższymi twierdzeniami.

	Zdecydowanie się zgadzam.	Raczej się zgadzam.	Trudno powiedzieć.	Raczej się nie zgadzam.	Zdecydowanie się nie zgadzam.
Mogę polegać na moich sąsiadach.					
Współpracując z sąsiadami, możemy osiągnąć pozytywne rezultaty.					
Mieszkańcy mojej okolicy dbają o dobro wspólne.					
W mojej okolicy czuję się bezpiecznie.					

Ile ma Pan/i lat?

Jaka jest Pana/Pani płeć?

- kobieta mężczyzna

Jakie jest Pana/Pani wykształcenie?

- podstawowe gimnazjalne zasadnicze zawodowe średnie wyższe

Prosimy wybrać jedną odpowiedź, która najlepiej opisuje Pana/Pani sytuację zawodową.

- Pracuję w oparciu o umowę o pracę.
 Pracuję w oparciu o umowę cywilno-prawną.
 Prowadzę własną działalność gospodarczą.
 Studiuję/uczę się.
 Szukam pracy.
 Jestem na emeryturze/rencie.
 Zajmuję się domem/osobami zależnymi.
 Nie pracuję i nie szukam zatrudnienia.

Prosimy o określenie, jaka jest sytuacja materialna Pana/Pani gospodarstwa domowego.

- Pieniądzy starcza na wszystko i odkładamy na przyszłość.
 Pieniądzy starcza na wszystko, ale nie oszczędzamy na przyszłość.
 Pieniądzy wystarcza tylko na podstawowe bieżące wydatki.
 Pieniądzy nie wystarcza na podstawowe bieżące wydatki.

Czy chciał/a/by Pan/i przekazać nam coś jeszcze?

.....
.....
.....
.....
.....

Dziękujemy za wypełnienie ankiety!

Kwestionariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego

Szanowna Pani/Szanowny Panie,

Gmina Jabłonna pracuje nad Programem Rewitalizacji. Prowadzimy niniejsze badanie, ponieważ chcemy się dowiedzieć, jakie najważniejsze kwestie problemowe dostrzegają mieszkańcy i mieszkanki obszarów, które wybrane zostały do rewitalizacji. Wszystkie udzielone przez Pana/Panią odpowiedzi pozostaną anonimowe. Wywiad nie powinien zająć nam więcej niż godzinę.

Jak Pana/Pani zdaniem można by ten obszar scharakteryzować? Czy ma jakieś cechy szczególne? Jakie?

Czy dostrzega Pan/i jakieś różnicę między tym obszarem a pozostałymi częściami sołectwa? Jakie?

Jak się Panu/Pani żyje na tym obszarze?

Czego brakuje na obszarze?

Co zmienił/a/by Pan/i na obszarze w pierwszej kolejności?

Jakie są mocne strony obszaru?

Kto mieszka na tym obszarze? Czym charakteryzują się mieszkańcy obszaru?

Jakie są problemy mieszkańców?

Czy ma Pan/i wrażenie, że ludzie mieszkający na obszarze sobie ufają?

Czy może Pan/i polegać na swoich sąsiadach z obszaru?

Gdyby mógł Pan/mogła Pani wybrać sobie miejsce zamieszkania, czy zdecydował/a/by się Pan/i na zamieszkanie na tym obszarze? Dlaczego?

Czy są jakieś ważne kwestie dotyczące tego obszaru, których nie poruszyliśmy?

Zestawienie przebiegu głosowania jawnego imiennego nad uchwałą w sprawie:
przyjęcia Programu Rewitalizacji Gminy Jabłonna na lata 2017 – 2023;

Uchwała nr XXXII/309/2017 z dnia 22.02.2017

Lp.	Nazwisko i imię radnego	Głosuję „za”	Głosuję „przeciw”	„Wstrzymuję się od głosu”	Uwagi
1.	Chojnacki Zenon	+			
2.	Galecka Teresa	+			
3.	Grzybek Mariusz	+			
4.	Kowalik Włodzimierz	+			
5.	Krajewski Paweł	+			
6.	Krzyżanowski Adam	+			
7.	Lipińska Marta	+			
8.	Majewska Bogumiła	+			
9.	Modzelewski Witold	+			
10	Nowosiński Wojciech	+			
11	Szymkowski Artur	+			
12	Sygula Arkadiusz	+			
13	Świątko Dorota	+			
14	Wodzyński Tomasz	+			
15	Zieliński Marek	+			
	Wynik głosowania	15	0	0	

Zestawienie sporządziła:

Danuta Majczak

INSPEKTOR
DŁ. RADY GMINY

Danuta Majczak

